היום בדבר
- שביתת האחיות, שכרן ויציבות המשק – טדי פרויס
- בשבחי אי־התקיפה – אורי שחר
- ואלדהיים, ראי רע – אברהם בורג
- שלמות העם ושלמות הארץ – נתן רוטנשטרייך
- מי מכיר את ראש־ממשלת בליז – יעל אדמוני
- ספורט, כל הארץ, מדע ורפואה

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל
דבר
עתון פועלי ארץ ישראל
מייסדו ועורכו הראשון ברל כצנלסון ז"ל
מאוחד עם למרחב

דבר

יום ראשון, ו' בתמוז תשמ"ו, 13 ביולי 1986 ● גליון 18857
היום 10 עמודים ● המחיר 73 אג', באילת 63 אג'

פרס ושמיר הסכימו להמתין להכרעת בג"צ; ראש השב"כ יפרוש בקרוב ומחפשים לו יורש

מאת יוסי מלמן וזהבה צימוקי, סופרי „דבר"

ראש הממשלה שמעון פרס וממלא־מקומו יצחק שמיר הגיעו להבנה, כי יש להמתין בפרשת השב"כ עד להכרעתו של בית־המשפט הגבוה לצדק. הם נועדו ביניהם ביום ו' לשיחה בארבע עיניים ובה דנו בין השאר בפרשת השב"כ. לא נמסרו פרטים על תוכן הפגישה אך נודע, כי יש ביניהם הבנה שהממשלה אינה צריכה להכריע בנושא כל עוד מתקיים הדיון בבית המשפט העליון.

יצחק שמיר, נמסר מפי עוזריו, ממשיך להתנגד להקמת ועדת חקירה, וסבור כי היועץ המשפטי לממשלה צריך לגבש את נוסח התצהיר שיגיש לבית־המשפט העליון מטעם הממשלה בהתייעצות עם פרס, איתו ועם שרים בכירים אחרים.

ראש השב"כ אברהם שלום יפרוש מתפקידו בגמר ההליכים המשפטיים התלויים ועומדים בבית־המשפט הגבוה לצדק – כך הבהיר ראש הממשלה שמעון פרס בשיחות שניהל בימים האחרונים עם שרים במערך. דבריו סותרים לחלוטין את הידיעה שפורסמה בסוף השבוע בכותרתו הראשית של „מעריב" ושבה נאמר, שכהונתו של ראש השב"כ, שעמדה להסתיים בסוף 1986, תוארך בעוד כמה חודשים.

(המשך בעמ' 2)

חבריו של סמ"ר גיא בן־דב, שנהרג בהיתקלות עם המחבלים בצפון הארץ, נפרדים ממנו ליד קברו הרענן. אתמול נמסר, כי במצבם של שמונת פצועי ההיתקלות חל שיפור, ורובם ישוחררו מבית־החולים כבר בראשית השבוע (ראה ידיעה בעמ' 2). (צילום: י.פ.פ.א.)

הצעד שנגבש בהתייעצות: הרב פרץ יודיע לבג"ץ על ביטולו של סעיף הלאום בתעודת זהות

בכך יימנע החשש שבג"ץ יורה לרשום העותרת כיהודיה

מאת נחום זבולוני, סופר „דבר"

בהתייעצות שערך שר הפנים, הרב יצחק פרץ, לקראת הגשת תשובתו לבג"ץ בעתירתה של הנוצרית שושנה מילר התגבשה הצעה להודיע לבג"ץ, כי משרד הפנים מוכן למחוק כליל את סעיף הלאום מתעודת־הזהות – נודע לסופר „דבר" ממקורות מהימנים.

הצעה זו, שקיבלה, כפי שנודע, את אישורו של הרב שך, תחלץ את משרד הפנים מהחשש, שבג"ץ יורה לו לרשום בסעיף הלאום בתעודתה של העותרת מילר את המלה „יהודיה", בלי התוספת „התגיירה".

בהתייעצות של הרב פרץ הובהר, כי הרב שך לא נתן את הסכמתו המפורשת לרישום הגיור בתעודת־הזהות, ולכן הוצע פתרון, שיאפשר למשרד הפנים לצאת מהמבוכה מבלי להכריע בשאלה „מיהו יהודי".

חברה אמריקאית למערכות צילום מוטסות מאשימה את ישראל ב„ריגול" – ותובעת כסף

הממשל מתייחס להאשמה בביטול ● חברות מסחריות מנסות להוציא כספים מישראל תוך ניצול הפרשות האחרונות ● קיפאון במגעים עם הממשל לפתרון פרשת פגזי המצרר

מאת אמיר אורן, סופר „דבר" בארה"ב

וואשינגטון, (מיוחד ל„דבר"). – חברה אמריקאית המייצרת מערכות־צילום מוטסות תובעת מישראל לשלם לה כ־30 מיליון דולר יותר מכפי שסוכם עמה וטוענת שלכדה קצינים של חיל־האוויר הישראלי, שפיקחו בה על ביצוע החוזה ב„ריגול תעשייתי", אך בממשל רייגן התייחסו בביטול לטענת הריגול ורואים בה נסיון ללחוץ על ישראל בסכסוך מסחרי – כך נודע כאן אתמול.

שיקגו איירל אינק. – ריקון אופטיקל", הידועה בראשי תיבותיה „סי־איי־אר" ואשר מרכזה בבארינגטון שבסמוך לשיקגו, ניסתה להפעיל על ישראל לחץ משפטי ופוליטי. בין השאר פנה נשיאה לארי גלארסון לסינאטור אלאן דיקסון מאילינוי, חבר ועדת השירותים המזויינים, בתקווה שדיקסון ישפיע על הפנטגון לחקור בתלונת „סי־איי־אר", כי שני קצינים ישראלים, שהוצבו בחברה במסגרת פיתוח מערכת לחיל־האוויר, ניסו להבריח מתחום המפעל מסמכים סודיים ובהם מידע שנאסף במקום.

גורמים בממשל, שעיינו בתלונה, הבהירו למשרדו של דיקסון, כי מאחר שמדובר במסמכים בעברית, אין זה סביר שהיו רכוש „סי־איי־אר", אלא מפרטים של הלקוח הישראלי, וכי הזרמת המסמכים בידי „סי־איי־אר" עשויה בעצמה לפסול את המסמכים כראיות משפטיות. הגורמים העריכו, כי „שיקגו איירל" מעוניינת בבוררות, שבעקבותיה תגדיל ישראל את התשלום עליו התחייבה בחוזה, כ־40 מיליון דולר.

מנסים להסיט מישראל

נודע, כי „סי־איי־אר" ביקשה לנצל התחושה הרווחת בקהילת מפעלי הבטחון האמריקאיים ושלפיה ניתן להלך מישראל, במו"מ או בהתדיינות משפטית, תוספות לתשלומים, שעוגנו בהתחייבויות חוזיות. כחצי תריסר מקרים מסוג זה נדונו לאחרונה או נמצאים עדיין בהתבקחות בין ישראל לבין החברות, ביניהן „קיזור", „נורדן" ו„לוראל".

החוזה ע"ש „סי־איי־אר" נחתם בשלהי 1984.

לאחר שהצעתה היתה נמוכה בהרבה מזו של מתחרותיה „איטק" (100 מיליון דולר) ו„פיירצ'יילד" (כ־60 מיליון). לפני כארבעה חודשים, הודיעו לארסון ועוזריו, כי שגו קשות באומדן עלות המערכת וכי במקום כ־40 מיליון דולר תגיע העלות לכ־112 מיליון.

החברה הציעה, כי תשקיע מקופתה כ־40 מיליון דולאר להשלמת החסר וכי ישראל תוסיף 30 מיליון. מנהליה הסבירו לנציגי אילינוי בקונגרס, כי אם התעקש ישראל על ביצוע החוזה ככתבו, ייגרמו ל„שיקגו איירל" הפסדים כבדים, ורבים מעובדיה יפוטרו, בתקופת אבטלה גוברת במפעלים במערב־התיכון. ההשתתפות הישראלית בעלות־היתר, כמו גם 40 מיליון הדולר המוסכמים, תמומן מהסיוע הצבאי האמריקאי.

בקורות הבקיאים בפרשת „סי־איי־אר" העדיפו בסוף־השבוע, כי באווירה שבעקבות פרשת פולארד וטענת ההברחה הישראלית בפרשות הקרייטרונים, – מפעל ציפוי קני־התותחים „נאפקו" – ועתה גם פצצות־המצרר, ינסו חברות אמריקאיות לנצל את רתיעתה של ישראל מפרסום שלילי להשגת יתרונות כספיים כבעבר לאלה שבחוזים חתומים. המקורות הזכירו, כי גם בפרשת „נאפקו" עילת הסכסוך עם התע"ש היא טענת מפעל בטחוני אמריקאי לזכות יוצרים ולא עבירה בטחונית.

פרשת פגזי המצרר

במגעי ישראל עם הממשל האמריקאי לפתרון פרשת פגזי־המצרר השתרר בסוף־השבוע קיפאון, לאחר שישראל הודיעה, כי תסרב שנציגיה יכבדו את צווי־ההתייצבות לעדויות בהליכי חקירת הפרשה, בעוד הסטייט דיפרטמנט

(המשך בעמ' 2)

רקנאטי ומקורביו ממשיכים בלחץ למניעת ההדחה היום

חופש הצבעה לשרים ● רוב שרי המערך יצביעו כנראה בעד ההדחה ● שלושת הליברלים יצביעו נגד ● שמעון פרס „מתייסר מאוד" ● חריש יעלה פקפוקיו בחוקיות ההשעיה

מאת יוסי מלמן, סופרו המדיני של „דבר"

יו"ר מועצת המנהלים של בנק „דיסקונט" רפאל רקנאטי, בני משפחתו וראשי הבנק ממשיכים בלחצים ובשתדלנות אצל שרי הממשלה, כדי למנוע את האפשרות, שהממשלה תאשר היום לנגיד בנק ישראל פרופ' מיכאל ברונו להשעות את רקנאטי מכהונתו למשך שלושה חודשים. שרים בממשלה מסרו ל„דבר" כי במהלך השבוע האחרון היו פניות רבות אליהם בנסיון להשפיע עליהם לבטל את ההשעיה.

ישיבתה השבועית של הממשלה תוקדש רובה ככולה לדיון בבקשת נגיד בנק ישראל פרופ' מיכאל ברונו להשעות את רפאל רקנאטי מתפקידו. מול בקשה זו יסביר היועץ המשפטי לממשלה יוסף חריש את ספקותיו אם חוק הבנקאות במתכונתו מאפשר לעשות זאת.

לשרים משתי המפלגות הגדולות ניתן חופש הצבעה, ורוב השרים מסרבים לגלות כיצד יצביעו. נראה, כי רוב שרי העבודה יצביעו בסופו של דבר יחד עם עזר ויצמן ויעקב צור, בעד הדרישתו של הנגיד. שרים בכירים אמרו בהסתמך על שיחות עם ראש הממשלה, כי „שמעון פרס מתייסר מאוד בימים האחרונים, הוא הביע כוונת רוח בעמדתו של פרופסור ברונו". אך עם זאת הם סבורים, כי פרס „יצטרך להתנהג לא רק כידידו של רקנאטי אלא גם כראש הממשלה". ההערכה היא, כי הוא יימנע בהצבעה.

גם בליכוד הלוקים השרים בשאלה כיצד לנהוג. ברור עם זאת, כי רק שלושת שרי המפלגה הליברלית, יצחק מודעי, גדעון פת ואברהם שריר יצביעו נגד ההשעיה. שר האוצר משה נסים, כך מעריכים, יצביע בעד ההשעיה, כדי להעניק תמיכה לנגיד בנק־ישראל.

סופרו הכלכלי של „דבר" מוסיף:

בהנהלת בנק „דיסקונט" אמרו בסוף השבוע, כי אין להם ספק, שהממשלה תדחה את המלצת נגיד בנק ישראל להשעות את רקנאטי.

„לא יכול להיות שחילוקו משהו אחר. אין להעלות על הדעת שיחליטו אחרת, שכן כל החלטה מלבד ההחלטה לדחות את ההכלצה להשעות את רפאל רקנאטי תהיה בלתי־חוקית". אמרו אתמול בכירים בבנק „דיסקונט" ל„דבר".

מהנהלת בנק „דיסקונט" נמסר, כי הבנק אינו מוכן להודיע מראש מה תהיה תגובתו במקרה שבכל זאת יוחלט להשעות את רקנאטי. כעבר כבר רמזו ראשי הבנק, כי במקרה כזה יפנו לבג"צ נגד הממשלה.

הפגנה נגד איומו של משרד הפנים לסגור את העתון „אל מית'אק", היוצא במזרח־ירושלים, נערכה אתמול ליד שער שכם בירושלים. (צילום: רחמים ישראלי)

המשטרה חוקרת חשד שפקיד בכיר במשרד הפנים לקח שוחד בשטחים

מאת אוריאל בן־עמי, סופר „דבר"

במשטרת ישראל מתנהלת בימים אלה חקירה נגד פקיד בכיר במשרד הפנים על קבלת שוחד מערבים תושבי השטחים.

נגד הבכיר במשרד הפנים עלו חשדות לכאורה, כי קיבל שוחד וטובות הנאה מנכבדים ערביים בשטחים תמורת השגת אישורים שונים.

מקורות משטרתיים בכירים מסרו אתמול לסופר „דבר", כי הפקיד הבכיר כבר נחקר בשבוע שעבר ביחידה לחקירת פשעים חמורים של משטרת ישראל, אולם לפי שעה אין כל ראיות נגדו.

לעומת זאת הכחישו אתמול מקורות בכירים במנהל האזרחי ביהודה ושומרון שבו מועסק הפקיד הבכיר, כי הוא נחקר במשטרה. אותם מקורות מסרו אתמול ל„דבר", כי למיטב ידיעתם לא נחקר עד כה הפקיד הבכיר במשרד הפנים בקשר לחשדות נגדו. עם זאת אמרו, שלא מן הנמנע, כי הפקיד ממשרד הפנים יחקר עוד השבוע.

נדחה מינויו של שלמה עמר לראש עיר ממונה ברמאללה

מאת אוריאל בן־עמי, סופר „דבר"

מינויו של שלמה עמר לראש העיר הממונה של רמאללה, מטעם המנהל האזרחי נדחה, והוא ישמש לפי שעה רק כממלא מקום לראש העיר.

ביום ו' שעבר נערך טקס פרידה בעיריית רמאללה למורים ביתם, ששימש כראש העיר הממונה מטעם המנהל האזרחי.

לאחרונה ניסה המנהל האזרחי למנות ראש עיר ערבי לרמאללה, אך הנסיון נכשל בבסאר הצדדים

הערביות לאחר רצח זעפר שכם.

בעקבות כך ...

חוסיין מאמץ תוכנית הוועידה המכינה שיזמו ברה"מ וצרפת

רבת עמון, (סוכנויות הידיעות). – המלך חוסיין הודיע אתמול, כי הוא מאמץ את התוכנית הסובייטית־צרפתית לכינוס המעצמות הגדולות, כדי לסלול את הדרך לשיחות שלום בין ישראל למדינות ערב.

„אני מאמין כי זו הפעם הראשונה שברה"מ קיבלה את הרעיון של ועידה בהשתתפות חמש החברות הקבועות במועצת הבטחון של האו"ם", אמר המלך במסיבת עיתונאים. „אני חושב שזהו צעד חשוב עד מאוד", הוא הוסיף.

חוסיין ציין, כי היוזמה החדשה לועידה מקדימה, באה יחד עם הצעתו לוועידת שלום למזה"ת, שתכלול את חמש המעצמות ואת הצדדים לסכסוך באיזור.

ארה"ב ובריטניה הגו בינתיים את ההצעה החדשה. דובר הסטייט דיפרטמנט אמר, כי אם ברה"מ רוצה להצטרף לתהליך השלום במזה"ת, היא חייבת להתחיל זאת על־ידי כינון יחסים דיפלומטיים עם ישראל. דובר משרד החוץ אמר, כי ארצו מודאגת מהקיפאון במאמצי השלום באיזור, אולם היא סבורה, שדרושה עבודת הכנה רבה לפני שתהיה תועלת בכינוס ועידה כזו.

בדבריו על יחסיו עם אש"ף הדגיש חוסיין, כי יש לו „חילוקי דעות עמוקים" עם מנהיגי הארגון. הוא הכחיש, כי הוא הזמין את הפלסטינים לבחור הנהגה חדשה, אולם אמר שהפלסטינים יאמרו כיצד יש לייצגם בשיחות־שלום „בשעה המתאימה, כתי שידגישו צורך בכך".

„אנו מאמינים כי יש לשלב את הפלסטינים בכל פתרון של הבעיה הפלסטינית", אמר חוסיין, בהוסיפו כי לדעתו אש"ף הוא הנציג הלגיטימי היחיד של העם הפלסטיני. חוסיין גם אמר, כי הוא מקווה לחדש „בקרוב" את מאמצי התיווך בין סוריה ועיראק.

אמיר אורן, סופר „דבר" בארה"ב, מוסיף:

וואשינגטון, (מיוחד ל„דבר"). – עטאללה עטאללה, המשתף פעולה עם שלטונות ירדן בהתנגדותו ליאסר ערפאת, אמר שלשום כי הפלסטינים נכשלו בדרך־פעולתם הצבאית וכי נותרה בעינה רק הדרך המדינית.

עטאללה, המכונה אבו־זעים, אמר בראיון ל„וואשינגטון טיימס" ברבת־עמון, כי ברצונו „להכין את הפלסטינים לשלום" וכי „הפתרון הוא מו"מ עם ישראל בשיתוף ירדן". לדברי עטאללה, הורה לפקודיו

(המשך בעמ' 2)

פרס: להפעיל לחץ מדיני על סוריה

(ע). – ראש הממשלה שמעון פרס גורס, כי יש להפעיל מחדש את הלחץ המדיני על סוריה, כדי שתפעל למניעת פיגועי טירור מלבנון נגד ישראל.

בהשיבו לשאלות כתבים בעת שהופיע ביום ו' בפני באי ועידת „אסטרטגיה והגנה במזרח התיכון, שהתקיימה במלון „לרום" בירושלים, אמר, כי גם אם סוריה העלימה עין ולא נתנה את ההוראות לביצוע הפיגוע האחרון ליד ראש הנקרה, „הבעיה היא בעיה סורית", ולדבריו יש לפעול קודם כל באמצעים הסברתיים־מדיניים.

לדעת פרס, עצם קיומם של ארגוני המחבלים בשטח סוריה, נתון להחלטתה, ויש לה, לפיכך השליטה על אותם הארגונים, גם אם לא על כל פעולה ופעולה.

ראש הממשלה ציין, כי המחבלים אמנם חוזרים ללבנון, אך אינם חוזרים למצב שהיו בו לפני מלחמת לבנון. „אם אש"ף ינסה לחזק את מעמדו באיזור, הם יצטרכו לבוא לכלל עימות עם הסורים וגם עם אוכלוסיות אחרות בלבנון. אני לא חושב שאנו צריכים למלא תפקיד כלשהו בשלב זה", אמר.

פרס ציין, כי פריסת ישראל באזור הבטחון היא, לדעתו, הדרך הטובה ביותר להגן על הצפון.

האלוף פלד: לא היתה פאשלה

(ע). – „עושים עוול ללוחמים הצעירים, בני ה־18 וה־19. הם מחרפים את נפשם, ואחר־כך אומרים שהיתה פאשלה" – אמר ביום ו' אלוף פיקוד הצפון, האלוף יוסי פלד, במהלך ביקור שערך בחיפה. פלד הגיב על טענות שהושמעו, כי אנשי חיל־הים לא הצליחו לגלות במועד את סירת המחבלים.

האלוף פלד, שביקר לאחר מכן בבית־החולים „רמב"ם", שבו מאושפז אחד מפצועי ההיתקלות אמר עוד, כי החיילים בשטח לחמו באופן יוצא מן הכלל, „ומי שמכיר את תנאי השטח יודע, שמספיק רימון אחד ועשרה חיילים היו נהרגים".

„מי שאומר שהיתה פאשלה, פשוט מטעה את הציבור" אמר האלוף פלד.

בהתייחסו לנסיון הפיגוע עצמו, אמר אלוף פלד, כי זו הפעם הראשונה שהמחבלים היו כולם לבנונים.

משפחות המחבלים שנהרגו דורשות חקירה משטרתית

(ע). – בני משפחותיהם של שני המחבלים, שנהרגו לאחר השתלטות על אוטובוס קו 300 בדיר אל־בלח, הגיש ביום ו', באמצעות עו"ד פליציה לנגר, תלונה למשטרה ובה הם מבקשים לחקור את הדרג המדיני.

בתלונה שהוגשה למפכ"ל, רב־ניצב דוד קראוס, ושצורפה גם לעתירה שהגישו בני המשפחות לבג"צ, מבקשים בני המשפחות מהמשטרה לחקור את חלקו של הדרג המדיני, ובמיוחד של מ"מ ראש הממשלה יצחק שמיר, כמי שחשוד שאישר את ההריגה. עו"ד פליציה לנגר מבססת את טענתה על דבריו של ראש השב"כ בבקשת החנינה שלו לנשיא כי פעל בסמכות וברשות כאשר נתן את ההוראה להרוג את שני המחבלים.

עוד מתבקשת המשטרה לחקור את ראשי השב"כ בקשר לחלקם בהעלמת ראיות ובפעולות טשטוש, הסטיה, שיבוש הליכי משפט וחיפוי על אלה שהרגו את השניים.

אילזה וליזה, בנותיו של ליאון קלינגהופר, שנרצח על סיפון האניה „אכילה לאורו" במסיבת עיתונאים, שבה נשאלו על תגובתן לגזרי הדין שהוטלו על רוצחי אביהן. השתיים הביעו הזדעזעות מקולת העונש. (צילום: א.פ.)

מקור מצרי: תוך שבוע ינוסח שטר הבוררות

מאת דן אבידן, סופר „דבר" לענייני ערבים

שר החוץ המצרי עיסמת עבד אל־מגיד נועד אתמול עם חברי המשלחת המצרית למשא־ומתן על טאבה. אמצעי התקשורת המצריים דיווחו, כי במפגש זה נדונו ההצעות האחרונות שהעלה המתווך האמריקאי אברהם סופר (שחזר בינתיים לוואשינגטון) לצורך השגת הסכמה ישראלית־מצרית על נוסח שטר בוררות מוסכם לפתרון מחלוקת טאבה.

מקאהיר נמסר, כי ההתייעצויות הפנים־מצריות בעניין ההצעות האמריקאיות יימשכו בימים הקרובים. קודם לכן מסר מקור מצרי בעל נגישות ל„דסק" המצרי במחלקת המדינה בוואשינגטון, כי המתווך סופר הצליח לגשר על פערי העמדות בין מצרים לישראל ביחס לגיבוש שטר בוררות מוסכם. לפי מקור זה צפוי שבתוך שבוע יסוכם נוסח השטר בשיחות שתתחדשנה בין משלחות מצרים וישראל לקראת ביקורו של סגן נשיא ארה"ב ג'ורג' בוש באיזור, האמור להתקיים בסוף החודש הנוכחי.

טמיר לשיחות במועצה

חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות

הוריו של סמ"ר גיא בר־דב בלווייתו (מימין לשמאל): האם נאורה, האב דרור והאחות הילה (צילום: ישראל סאן)

שיפור במצב שמונה הפצועים מהתקרית עם המחבלים בצפון

סמ"ר גיא בר־דב מרמת־אפעל הובא למנוחות

(ע). - שיפור נוסף חל בסוף השבוע במצבם של שמונה החיילים שנפצעו בהתקלות עם המחבלים ליד ראש־הנקרה. חלק מהם ישוחרר כבר בראשית השבוע.

בבית החולים בנהריה מאושפזים שבעה פצועים, אחד מהם פצוע בינוני. מבית־החולים נמסר, כי מצבו של פצוע זה הוא טוב וכי הוא מתאושש. מצבם של שאר הפצועים בנהריה מוגדר כקל, ושלושה מהם צפויים להשתחרר כבר היום.

בבית־החולים "רמב"ם" בחיפה מאושפז פצוע נוסף וסופרת "דבר" מוסרת, כי הוא מתאושש מן הניתוח שעבר. מצבו מוגדר כבינוני.

סמ"ר גיא בר־דב למנוחות

(ע). - קהל אלפים ליווה ביום ו' למנוחות עולמים את חלל צה"ל, סמ"ר גיא בר־דב, בן 21, מרמת־אפעל שנהרג בהיתקלות עם המחבלים בצפון הארץ.

בין מאות חובשי הכומתות האדומות, שהלכו אחר ארונו בבית העלמין הצבאי בקריית־שאול, בלטו שניים מחבריו ליחידה, שנפצעו בתקרית. השניים שוחררו ללוויה מבית־החולים בנהריה. אחד מהם היה על כסא־גלגלים והאחר נתמך בידי שניים מחבריו. בין המלווים היו גם חבריו לשכונת רמת־אפעל ובני משפחתו. הצנחנים, חבריו ליחידה, עמדו ובכו. אחד החיילים התעלף ופונה מהמקום.

"כמו כל הגיבורים שעומדים כאן לידי, היה גיא גיבור", אמר אביו דרור, ואחותו הילה בת ה־18 זעקה: "אני רוצה את אחי".

בין מניחי הזרים על הקבר בלט קשיש שהניח זר ואמר: "באתי לומר להורים, שגיא נהג לבקר את הקשישים בבית־האבות הנמצא בשכונת רמת־אפעל, ואנחנו לא נשכח אותו".

רובינשטיין הגיש טיוטה סופית לחוק רשות הטלוויזיה והרדיו

(ע). - שר התקשורת אמנון רובינשטיין הגיש ביום ו' למזכירות הממשלה את הטיוטה הסופית של החוק להקמת רשות עצמאית לטלוויזיה ולרדיו, לאחר שנוסח הטיוטה גובש במספר רב של ישיבות שקיימה ועדת השרים לענייני חקיקה.

הוועדה לא הכריעה בשמונה סעיפי חוק, ואלה יובאו להכרעה בפני הממשלה כולה, שתדון על כך באחת מישיבותיה הקרובות. ההצעה הסופית תובא בפני מליאת הכנסת, לאחר שהממשלה תסיים את דיוניה. בדברי ההסבר לטיוטה קובע השר רובינשטיין, כי תוך כדי גיבוש הצעת החוק, נערכו כבר הכנות לקראת הפעלה מעשית של השידורים. השר גורס, כי יש צורך דחוף בהפעלת החוק, נוכח השתלטות המדינית השכנות על תדרי השידור, השידורים הפירטיים בכבלים ותביעה הגוברת והולכת של ראשי ישובים מרוחקים, להקים בישוביהם תשתית תקשורת מקומית.

לגבי הרכב מועצת הרשות, מציע שר התקשורת, כי יכהנו בה 17 חברים, - חלקם נציגי משרדי הממשלה וחלקם נציגי גופים שהשתתפותם תתרום לגיבוש מדיניות שידורים נאותה. גם בנושא זה נמנעה ועדת השרים להכריע.

בעניין שידורי החדשות ברשות השניה, מציע השר, כי בדומה למצב בבריטניה, יופקו שידורי החדשות על־ידי חברה נפרדת, שתהיה בבעלות בעלי הזכיונות ובמימונם, אך בשליטת הרשות. לדעתו, מאפשרת ההצעה פיקוח ציבורי על שידורי החדשות.

באשר לשאלת השפעת הרשות על מצבם העיסקי של העתונים, מאמץ שר התקשורת את המלצתו של משה תבור, שמונה על־ידי ראש הממשלה לבדוק את הפגיעה בעתונים היומיים, וממליץ, כי העתונים היומיים יפוצו ישירות מתוך התקבולים בגין פרסומת ברשות השניה.

משטרת חיל האוויר האמריקאי חוסמת את הגישה לאיזור, שבו התרסק מטוס אמריקאי צבאי, שכנראה היה מצויד בציוד אלקטרוני משוכלל וסודי. בהתרסקות נהרג טייס המטוס ועל הפרשה הוטל איפול מוחלט. (צילום: א.פ.)

ישראל גירשה למצרים בטעות אסיר שנאשם בחדירה לפיגוע

מאת נתן רועי, סופר "דבר"

ישראל גירשה למצרים בטעות אסיר שנגדו עומד תיק פלילי באשמת חדירה למטרת פיגוע לשטח מדינת ישראל.

ב־6 ביולי השנה גורשו ארבעה אסירים שהודרו מסיני עם תום מאסרם. הם הועברו מכלא באר־שבע לקו הגבול ברפיח ושם גורשו. אל האסירים הצטרף אסיר שסיים תקופת מאסר, אך שנגדו עומד תיק נוסף באשמת חדירה למטרת פיגוע, בלא מומש עליה.

הטעות בגירוש ארעה מאחר שהסוהר לא זיהה נכון את האסיר ולא גילה עירנות מספקת בטיפול בגירושו. נציב שרות בתי הסוהר מינה ועדת חקירה שתחקור את הנושא.

אגב כך התברר, כי בכלא אשקלון ממתינים עדיין אסירים שסיימו תקופת מאסר ושהם בשלב הגירוש למצרים. מתברר שהמצרים מסרבים לקבל את האסירים, שהם אזרחי מצרים.

מדינת ישראל
חוק התכנון והבניה - תשכ"ה - 1965
מרחב תכנון מקומי אשדוד
הודעה בדבר הפקדת תכנית מפורטת
נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה - 1965, כי במשרדי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז הצפון ובמשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה אשדוד שבקרבן הופקדה תכנית מפורטת הנקראת תכנית מפורטת מס' 5346 חלוקת מגרשים מושב בן עמי ביחד עם התשריט המצורף אליה.
האלה הם השטחים הכלולים בתכנית:
גושים בשלמות: 18152, 18153, 18163, 18336
חלקי גושים: 18151, 18157, 18158, 18160, 18161, 18240
עיקרי מטרת התכנית:
א. ביטול ואיחוד חלקות קיימות וחלוקתן מחדש בהתאם למצב הקיים והפתוח בעתיד.
ב. ביטול דרכים קיימות והתוויית דרכים חדשות.
כל המעונין בתכנית רשאי לעיין בה ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.
כל המעונין בקרקע, בבנין או בכל פרט תכנוני אחר הרואה את עצמו נפגע על ידי התכנית וכן מהנדס ועדה מקומית שמרחב התכנון שלה כלול בתחום התכנית או גובל אותו, רשאי תוך חודשיים מיום פרסומה של הודעה זו ברשומות, להגיש התנגדות לתכנית במשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה האמורה.
עמרם קלעג'י
יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ולבניה - צפון
כ"ה בסיון התשמ"ו
29.6.86

דבר
DAVAR دافار
מאוחד עם השרון
העורכת: חנה זמר
משנה לעורך: דוד פדהצור
מנהל כללי: אהרן קראוס
המו"ל - "דבר" בע"מ
נדפס בדפוס "דבר" בע"מ
המערכת והמנהלה: תל־אביב, רח' שינקין 45, ת.ד. 199, מ.65233
טלפון 286141 (6 קוים)
מחלקת המודעות: טלפונים ישירים: 281860, 298032
סניפים: ת"א, בית "דבר"
טלפון ...141

החלפת ד"ר בורג תידחה שוב - הפעם לספטמבר

מאת עליזה ולך, סופרת "דבר" לענייני מפלגות

"ועדת הוועידה" של המפד"ל תמליץ לצירי הוועידה, המתכנסת בתחילת השבוע הבא, לדחות את בחירת השר שיירש את מקומו של הד"ר בורג בממשלה למושב השני, שיכונס בתחילת ספטמבר.

בישיבתם ביום ו' הגיעו חברי "ועדת הוועידה" למסקנה, שבגין צום י"ז בתמוז, החל ביום ד' בשבוע הבא, לא יתאפשר לוועידה לסיים את בחירת כל המוסדות וגם לנהל התמודדות על יורשו של ד"ר בורג כשר מטעם המפד"ל בממשלה. לפיכך הוחלט להמליץ לוועידה, כי בחירת השר תידחה. עם־זאת, ייבחר בוועידה בשבוע הבא מרכז התנועה, הוועד הפועל וכן שלושה המזכ"לים.

יצויין, כי אם תאשר הוועידה את דחיית בחירת השר למושב השני, היא תאמץ את ההודעה, כי ד"ר יוסף בורג מחזיר את המנדט שקיבל מהתנועה לייצגה בממשלה, והוא יתבקש להמשיך בכהונתו עד להחלפתו.

מובארק לארה"ב: לא יהיה שינוי יחס אחרי הרוטאציה

מאת יוסי מלמן, סופר המדיני של "דבר"

נשיא מצרים חוסני מובארק הבהיר, כי אין לו כל כוונה לשנות את יחסו לישראל גם לאחר הרוטאציה.

מובארק הסביר בשיחה עם אישיות אמריקאית בכירה ביותר, כי ימשיך במדיניות השלום שלו גם לאחר שיצחק שמיר יתמנה באוקטובר לראש ממשלת ישראל.

מובארק הסביר, כי ממשלתו נושאת ונותנת עם ממשלות ולא עם אישים. דבריו של נשיא מצרים הועברו לירושלים על־ידי אותה אישיות אמריקאית, ובלשכתו של יצחק שמיר שואבים ממנה עידוד רב. מקורביו הדגישו, כי בימים האחרונים דיבר ממלא־מקום ראש הממשלה על־כך שלא ישנה את מדיניות הממשלה וימשיך על־פי קווי היסוד של ממשלת האחדות הלאומית וההסכם הקואליציוני.

חוסיין מתיר לפלשתינים שמוצאם מעזה ובאר־שבע לרכוש קרקעות בירדן

מאת דן אבידן, סופר "דבר" לענייני ערבים

ממשלת ירדן החליטה אתמול לאפשר לפלשתינים המתגוררים בירדן שמוצאם מרצועת עזה ומבאר־שבע, לרכוש קרקעות בממלכה. הנחייה בעניין זה ניתנה לרשויות המוסמכות מטעם שר האוצר הירדני.

צעד זה נועד להקל על תנאי המחיה של אלפי פלשתינים שמוצאם מהרצועה ומאיזור באר־שבע, שעד עתה לא ניתנה להם האפשרות לרכוש קרקעות בירדן. מבחינה מדינית משתלב הצעד הנוכחי במכלול הצעדים שנקט באחרונה המלך חוסיין במטרה לפגוע במעמדו של אש"ף בשטחים ולחזק את השפעתה של ירדן בקרב תושבי הגדה והרצועה.

תביעה לבטל שיגור להקת "שלום 86" לדרום־אפריקה

מאת נתן רועי, סופר "דבר"

חבר מועצת עיריית תל־אביב, אריה צוקר, קבל על שיגורה של להקת "שלום 86" בהדרכתו של גברי לוי לדרום אפריקה ב־26 באוגוסט השנה. "אם תיסע להקת "שלום 86", יהיה זה בזיון ואות קלון לעיר תל־אביב יפו, למדינת ישראל ופגיעה קשה בערכי היהדות וההומניזם", כותב צוקר בתביעתו לבטל את נסיעת הלהקה.

"[illegible] בדרום־אפריקה, על חרם כלכלי, תרבותי ופוליטי, ועל ניתוק קשרים עם ממשל פרטוריה, אנחנו פה בארץ ישראל משגרים את להקת "שלום 86" ליוהנסבורג", טוען צוקר. "למרות שהפדרציה הציונית היא שהזמינה את הלהקה הישראלית יתפרש הדבר ובצדק כהזדהות עם המשטר האפל ביותר בעולם ועם מעשיו, הגובלים בימים אלה במעשה שפלות ורצח".

סקר: מאות אלפי יהודים מוכנים לבקר בישראל אם יוצעו להם תוכניות

מאות אלפי יהודים, בעיקר בארה"ב ובקנדה, מוכנים לבוא לישראל לתוכניות שונות, אם יציעו להם תוכניות שהייה כאלה - כך עולה מסקר חדש, שממצאיו יוגשו בראשית השבוע הבא למשתתפי כינוס מחנכים מהתפוצות מטעם הוועדה לחינוך יהודי של הסוכנות היהודית.

אנט הוכשטיין ממכון "נתיב", שערכה את הסקר בישראל, בארה"ב ובקנדה, מצאה, כי רוב הנשאלים מעדיפים תוכניות ביקור משפחתיות. יש גם דרישה גדולה לסמינריונים לאנשי אקדמיה, כמו מהנדסים, רופאים ומומחי מחשבים. רבים מהנשאלים מעדיפים תוכניות קצרות של שלושה עד שבעה ימים.

פמיניסטיות ריססו כרזות פרסומת בת"א

(ע). - עשר מודעות פרסומת בתחנות אוטובוסים הושחתו ביום ו' לפנות בוקר, כנראה על־ידי פמיניסטיות, שטענו, כי יש בכרזות הללו משום פגיעה בציבור הנשים.

המדובר במודעות בהן מופיעות דמות אשה וכתובת בה נאמר: "הגוף שלי - הראש שלי". כרזות אלה הינן פרסומת לחברת האופנה "ראש איגריאני".

בשעות הבוקר נתגלה, כי עשר כרזות כאלה רוססו בצבע חום, ונמחק התמליל של המודעות. מאוחר יותר הודיעה קבוצת נשים לארגון הפמיניסטיות בתל־אביב כי הן שריססו את הכרזות, כאקט של מחאה.

מסתעפת החקירה נגד שלום ואך בקריית־ארבע

מאת אוריאל בן־עמי, סופר "דבר"

החקירה בעניין ראש מועצת קריית ארבע שלום ואך, מסתעפת בעקבות תלונתו של ח"כ רן כהן מר"צ.

ח"כ רן כהן פנה בתלונה למפכ"ל המשטרה דוד קראוס, בה האשים את ראש מועצת קריית ארבע, שלום ואך, בכך שביצע בנייה בביתו הפרטי על חשבון המועצה המקומית.

ח"כ כהן התלונן גם על מימון ארגון "יד לאחיות", הפועל מטעם תנועת "כך" בקריית ארבע, על חשבון המועצה המקומית. ח"כ כהן צירף מסמכים לתלונתו, לביסוס השגות אלה.

במשרד הפנים מתנהלת בימים אלה חקירה בדבר אי סדרים חמורים במועצת קריית ארבע, וכדבר נהלים שאינם תקינים בעקבות דו"ח מבקר המדינה.

חוסיין פועל

(סוף מעמ' 1)

בכוחות "אל־פתח" לחדול מפיגועי־טרור נגד ישראל. הוא אמר, כי ידידי ערפאת מנסים להדיחו מראשות אש"ף כדי לחתור לשלום עם ישראל, משום שערפאת הנהיג את הפלשתינים לסדרת אסונות ו"נכשל במלחמה ובשלום גם יחד".

ערפאת, הוסיף עטאללה, גם מעל בכספי אש"ף ובזבזם, בכלל זה לשם שידול נשיא לבנון אמין ג'ומאייל לדבוק בהתנגדותו לשליטה סורית בביירות, בעוד "פלשתינים רעבים ללחם בגדה המערבית". עטאללה אמר, כי דיון שייערך בקרוב בהנהגת "אל־פתח" יקבע את גורל הארגון. "העם הפלשתיני אינו פרדוקסי, שיחות־שלום עם ישראל הן בלתי־נמנעות וארה"ב מסוגלת להעניק לנו תמיכה", אמר.

שר החוץ הבריטי ג'פרי האו מתקבל על־ידי נשיא זאמביה קנת קאונדה. (צילום: א.פ.)

אחרי שניגריה וגאנה פרשו

עוד מדינות אפריקאיות מאיימות להחרים את המשחקים הבריטיים

מאת דליה שחק, סופרת "דבר" בבריטניה

לונדון (מיוחד ל"דבר"). - אחרי שניגריה וגאנה הודיעו, כי לא ישגרו משלחות למשחקי חבר העמים הבריטי, אשר יתקיימו בסוף החודש באדינבורו במחאה על סירוב ראש ממשלת בריטניה לנקוט סנקציות נגד דרום־אפריקה, מאיימות גם מדינות אפריקאיות אחרות בהחרמת המשחקים. ההודעה של גאנה וניגריה היתה מכה בלתי צפויה למדיניות הממשלה הבריטית כלפי דרום־אפריקה.

שר החוץ הבריטי ג'פרי האו, הנמצא עתה ב"משימת שלום" מטעם השוק האירופי המשותף בשלוש ממדינות אפריקה, התקבל שם בקרירות גדולה. ראש ממשלת זימבאבווה רוברט מוגאבה אמר, כי אינו רואה טעם בביקור וכי זימבאבווה שוקלת אם להשתתף במשחקי חבר העמים הבריטי.

בלוסאקה בירת זאמביה הניח הנשיא קנת קאונדה להאו להמתין לו 15 דקות לפני שנפגש עמו לשיחה, שבה הטיף לסר ג'פרי מוסר על אי־נכונותה של בריטניה לנקוט בסנקציות כלפי דרום־אפריקה.

האו אמר, כי השיחות היו "ידידותיות ומועילות".

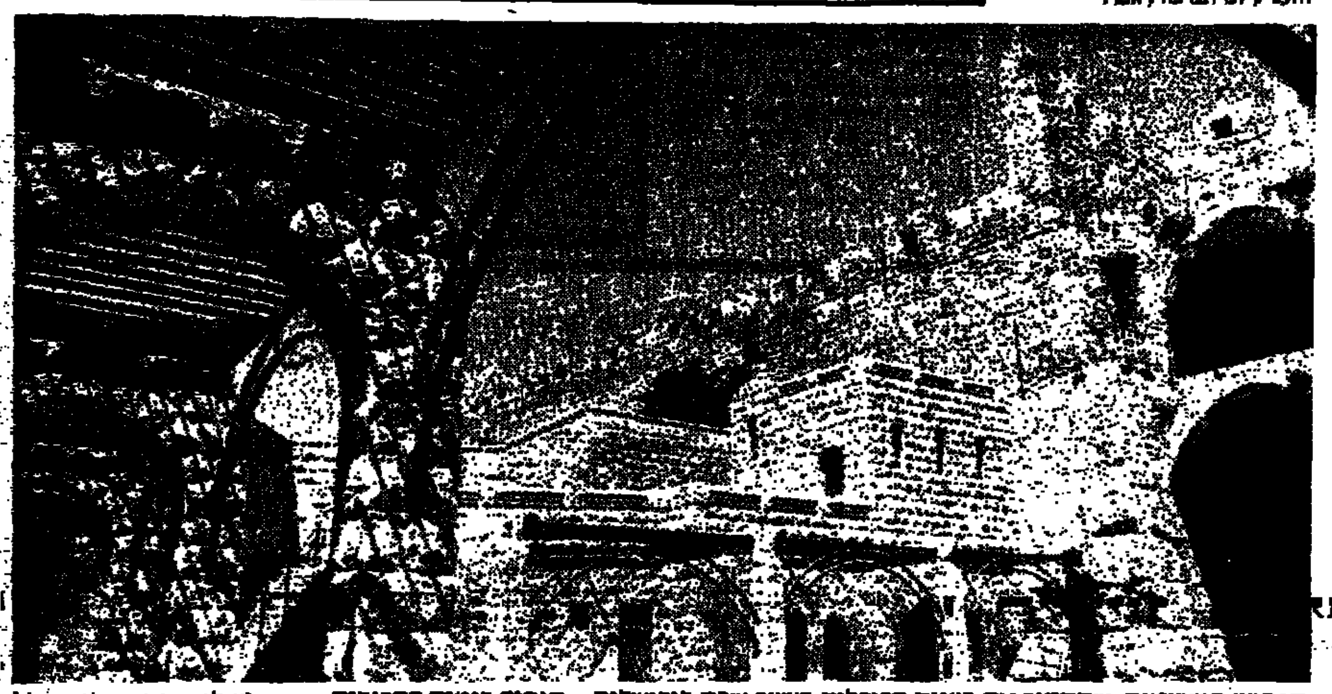

הרחבה המשופצת, שתסדיר את בעיית הרוכלים בשער שכם בירושלים - תיחנך בימים הקרובים. (צילום: רחמים ישראלי)

עיראק: כבשנו איי מג'נון

ניקוסיה (א.פ.). - עיראק הודיעה אתמול, כי כוחותיה כבשו מחדש קבוצת איים באיזור שדות־הנפט של ביצות מג'נון, אולם איראן הודיעה לעומת זו כי כוחותיה הדפו את המתקפה העיראקית.

בהודעת רדיו בגדאד נאמר, כי כוחותיה "שחררו את איי מג'נון המזרחיים, המרכזיים והמערביים", הנמצאים כ־100 ק"מ צפונית־מזרחית לעיר בצרה.

איראן, כאמור, הכחישה ידיעה זו בטענה, כי הרגה 50 חיילים עיראקים בעת הדיפת המתקפה. סוכנות הידיעות האיראנית גם טענה, כי ספינות תותחים איראניות השמידו מתקני ראדר וטילים עיראקים באיזור מסוף הנפט אל עמיק. מסוף־נפט אל־עמיק סיפק בעבר שירות למכליות, אולם הוא יצא מכלל פעולה מיד לאחר פרוץ מלחמת־המפרץ.

במקום מצויות כיום תחנות ראדאר עיראקיות, החולשות על התנועה הימית האיראנית באיזור הצפוני־מזרחי של המפרץ הפרסי.

פרס ושמיר

(סוף מעמ' 1)

שרים במערך הדגישו, כי ראש השב"כ כבר התפטר מתפקידו, ולא יעלה על הדעת כי הוא לא יסיים את כהונתו בהקדם. שמעון פרס הסביר להם, שכאשר יסתיים הדיון בבית־המשפט הגבוה לצדק בעתירות השונות שהוגשו בנושא זה יפרוש ראש השב"כ. נראה, כי גם שלושת הבכירים בשב"כ שקיבלו חנינה מהנשיא יפרשו בזמן הקרוב.

בתוך כך ממשיך שמעון פרס בהתייעצויות כדי למצוא מחליף מתאים לראש השב"כ.

בממשלה עדיין אין רוב להקמת ועדת חקירה בפרשת השב"כ. לפי שעה תומכים בדרישה זו רק 11 שרים - עשרת שרי המערך ושר התקשורת אמנון רובינשטיין. השרים יגאל הורביץ ויוסף בורג, שמופעלים עליהם לחצים קשים ביותר, ממשיכים להתנגד להקמת ועדת חקירה.

על שולחן הממשלה תונח היום חוות־דעתו של היועץ המשפטי לממשלה יוסף חריש. יהיה דיון וצפויות תגובות של שרים, אך בישיבה לא תתקבל כל הכרעה. ראש הממשלה שמעון פרס הודיע לשרי המערך, כי הוא מעדיף להמתין להכרעת בג"צ. על־פי חוות־הדעת של השופט חריש, אם לא תחליט הממשלה על הקמת ועדת חקירה, לא יהיה מנוס מחקירת המשטרה, ואז יש סכנה כי אנשים נוספים של השב"כ יופללו.

יצויין, כי היועץ המשפטי לא יהיה מוכן להגיש לבג"צ תצהירים שמהם משתמע כי הממשלה מסרבת לחקור את הפרשה. הוא יעדיף להסביר לשרים, כי אם לא יודיע עד יום א' הבא, ממועד התשובה לבג"צ, כי בדעת הממשלה להקים ועדת חקירה, או לפתוח בחקירה משטרתית, צפוי שבג"צ יורה על כך בהחלטתו.

אם יופללו אנשי שב"כ נוספים וייחקרו על־ידי המשטרה, לא יוכל להיווצר עוד מצב שבו יינתנו חנינות לעשרה אנשי שב"כ נוספים שהשתתפו באירוע, בדרך שניתנה חנינה לארבעה אנשי השב"כ לפני כשבועיים.

בתוך כך נימשך העימות בסוגיה זו בין היועץ המשפטי לממשלה לבין שר המשפטים יצחק מודעי הסבור בתוקף שאין להקים ועדת חקירה משפטית. מודעי סבור, שהיועץ המשפטי לממשלה הוא פרקליטה של הממשלה ושהיא רשאית לא לקבל את המלצתו.

ממשלה חדשה בכווית

כווית (א.פ.). - שליט כווית הודיע אתמול על הקמת ממשלת טכנוקרטים חדשה, שבראשה יעמוד נסיך הכתר שייך סעד אל עבדאללה א־סאבח, ובה יהיו שבעה שרים חדשים. מינוי הממשלה החדשה בא לאחר משבר ממשלתי חמור במדינה.

מרבית השרים, ששרתו בממשלה הקודמת, יכהנו גם בממשלה הנוכחית, להוציא את שר החינוך חסן אל־איברהים, שעורר את זעמם של הפוליטיקאים הדתיים, כשהכריז על תוכנית להכניס יותר חילוניות בתוכניות הלימוד במדינה.

שליט כווית שייך ג'אבר אל־סאבח הודיע בתוך כך גם על פיזור הפרלמנט. משקיפים פוליטיים אמרו, כי הממשלה החדשה משקפת את רצונו של שייך ג'אבר להתמודד עם הבעיות הכלכליות החמורות של המדינה ולשפר את ענף השירותים בניהול הכלכלה.

מרחב תכנון מקומי, רחובות
הודעה בדבר בקשה לאשור השימוש החורג במבנה מתכנית מאושרת - בהתאם לסעיף 149 לחוק התכנון והבניה
נתנה בזה הודעה כי הוגשה בקשה לאשור תשריט וסטיה מתכנית מאושרת רח' 5/223 בגוש 3700 חלקה 18 הסטיה היא בבנין שבו מחלוקת הבגרוסים. כל המעונין יוכל לעיין בתשריט ללא תשלום במשרדי הועדה המקומית רח' גלוסקין 5 קומה ד' בכל יום בשעות העבודה הרגילות, ולהגיש התנגדות לתשריט תוך שבועיים מיום פרסום הודעה זו בעתון.
יחזקאל הרמלך
יו"ר הועדה המקומית
לתכנון ולבניה רחובות

הועדה המקומית לתכנון ולבניה נתניה
ניתנת בזה הודעה כי לועדה הוגשה בקשה לאישור הקלה/בנית מגורים לבית על חלקה 61 בגוש 8217 רח' [illegible] כס' 52. בהקלה מבוקשת בקוהלה 2.25 מ' מקו בנין לצד השביל, [illegible]
את התכנית 264 86 ניתן לראות במשרדי הועדה. התנגדויות אפשר להגיש תוך שבועיים מיום פרסום הודעה זו.
י. אליאשי
יו"ר הועדה המקומית

הפילהרמונית הישראלית

קונצרט למנויים מס' 11
זובין מהטה מנצח
יצחק פרלמן כנר
מקהלת נשים מתוך המקהלה הפילהרמונית תל־אביב
בתכנית מיצירות: ברוך, הולסט
תל־אביב, היכל התרבות
8.30 בערב
סדרה 4: הערב - 13.7.86
סדרה 5: יום ב', 14.7.86

קונצרט למנויים מס' 11
זובין מהטה מנצח
יצחק פרלמן כנר
בתכנית מיצירות: ברוך, מאהלר
תל־אביב, היכל התרבות, 8.30 בערב
סדרה 6: יום ב', 15.7.86
סדרה 7: יום ד', 16.7.86
סדרה 8: יום א', 20.7.86

פילהרמוניקה
קונצרט מס' 6
זובין מהטה מנצח
יצחק פרלמן כנר
להקת נשפנים בנצוח מרדכי רכטמן
בתכנית מיצירות: באך, מוצארט, בטהובן
תל־אביב, היכל התרבות, 8.30 בערב
יום ה', 17.7.86.

קונצרט פתוח בפארק הירקון
זובין מהטה מנצח
פלסידו דומינגו טנור
יצחק פרלמן כנר
המקהלה הפילהרמונית תל־אביב
מוצ"ש 19.7.86 9.00 בערב

קונצרט למנויים מס' 6
זובין מהטה מנצח
יצחק פרלמן כנר
התכנית: קרוזיים: [illegible], ברוך: פנטסיה לכנור ולתזמורת, צ'ייקובסקי: סימפוניה מס' 4
חיפה, אודיטוריום חיפה, 8.30 בערב
סדרה 4: יום ב', 21.7.86

קונצרט למנויים מס' 10
זובין מהטה מנצח
יצחק פרלמן כנר
בתכנית מיצירות: קרוזיים, ברוך, מוצארט, צ'ייקובסקי
חיפה, אודיטוריום חיפה, 8.30 בערב
סדרה 1: יום ג', 22.7.86
סדרה 2: יום ד', 23.7.86
סדרה 3: יום ה', 24.7.86

חידוש כרטיסי מנוי יחל ב־15 ביולי 1986 בתל־אביב, חיפה וירושלים.

חברה אמריקאית

(סוף מעמ' 1)

הבהיר, כי עם כל הבנתו לעמדת ישראל ולצערו על השתלשלות הפרשה, אין בכוונתו וביכולתו להתערב בפעולת המערכת המשפטית.

אישים בממשל רמזו, כי מאז פרשת ווטרגייט נזהרים פקידים בכירים מחוץ למשרד־המשפטים מנסיונות להכתיב למשרד זה כיצד לנהוג, גם בתיקים רגישים. בתגובה אמרו פקידים ישראלים, כי עמדה זו סותרת את הציפיה האמריקאית ממשרד־החוץ הישראלי לייצג את המדיניות הישראלית, גם כאשר מדובר בפעולות משרדי־ממשלה אחרים בארץ או המנהל הצבאי בשטחים.

דובר בסטייט דיפרטמנט, מייקל וסטריאו אמר בחודש שעבר, כי ארה"ב וישראל הסכימו לאחרונה ליישב את המחלוקת ביניהן בשאלת גורלן של פצצות המצרר, שאספקתן לצה"ל הושעתה לפני ארבע שנים, בתחילת מלחמת לבנון. הפצצות יוצרו אך לא הועברו לידי ישראל. עתה רכש אותן צבא ארה"ב וזקף לזכות החשבון הישראלי את תמורת הרכישה, בניכוי דמי אחסנת הפצצות בשנות ההשעיה. הרגישות האמריקאית לנשק־המצרר לסוגיו [illegible]עת מיכולתו לקטול אזרחים, המגיעים לאתר הפגיעה או ההפגזה לאחר [illegible] אך נפגעים מהחימוש שנותר בשטח. ארה"ב סירבה לשתף פעולה עם [illegible] בשכלול פיתוח נשק זה.

[illegible]ת הבקיאים בהתפתחויות בפרשת המצרר אמרו אתמול, כי המחלוקת [illegible] בפרשה אינה רבה ומתייחסת לשאלות של מינוח במילוי [illegible] לרשיונות היצוא. בכירי הממשל מסכימים, כי לא היתה כל [illegible]ת מצד ממשלת ישראל או נציגיה. הפנטגון לא שותף כלל [illegible] מאות ואלפי מקרים בשנה נוהגים פקידיו לבקש מיצרנים או [illegible] טפסים לתקנם, בלא כל הליך משפטי.

[illegible]רית עתה היא בנקודה המשפטית של ביבור [illegible]ת, כאשר כל צד ממתין למהלך של הצד שכנגד.

חייל טוב

מה לדעת השגריר לשעבר סם לואיס, (בתמונה), מאפיין חייל טוב? בכל שמדובר באריק שרון לפחות, ראה בו סם לואיס חייל טוב כשר צפה בו בולע צפרדע. בהרצאה שנשא סם לואיס בפני באי העידה ל„אסטרטגיה והגנה במזרח הים התיכון" של המכון הוואשינגטוני למדיניות המזרח הקרוב ושל הכתבים הצבאיים באגודת העיתונאים בישראל, גולל סם לואיס את ההסטוריה של שיתוף הפעולה האסטרטגי בין ישראל וארה"ב. בין השאר סיפר איך פרס אריק שרון, שר הבטחון, בנובמבר 1981 את רעיונותיו לגבי תוכן מזכר ההבנה בעניין שיתוף פעולה אסטרטגי, רעיונות „שהעבירו צמרמורת קרה בגבם של הנוכחים האמריקאיים באותו מפגש בוואשינגטון". בסופו של דבר נוסח מסמך מאוד מוגבל וסם לואיס מספר שאפשר היה לראות עד כמה אריק שרון אינו מרוצה מהתוצאות. „אבל כמו חייל טוב הוא נאלץ לבלוע את זה". באותה הרצאה בהקשר זה ואחרים הדגיש סם לואיס את התשובות שהוא מעניק לאישיות האנשים במהלכיה של ההסטוריה.

טלי ליפנר

הצדעה ל„מר משען"

זאב ויינר (בתמונה), ממייסדי „משען", מנהלו ומפתחו במשך חמישים שנה – נקרא בפי כל: „מר משען". עם פרישתו לגמלאות נערכה לו זה עתה „מסיבת הצדעה" באכסניה הולמת: בית־האבות המרכזי ברמת־אביב – אחד מאלה שיזם ופיתח ושבהם מתגוררים עכשיו 4,500 קשישים וקשישות.

בירכו פרופ' שמעון שיטרית וכן משה סמולר ויעקב מנדלסון בשם הגימלאים. אהרון המברכים, מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר הגיש לו גם מכתב שבו נאמר בין השאר: „...ההסתדרות הכללית כולה חבה לך תודה והוקרה עמוקה על היותך חלוץ ומגשים בתחום הבטחון הסוציאלי והעזרה לזולת, ואיש מופת באורח החיים הציבורי בצניעותך ובענוותך... ישראל כולה מתברכת בפועלך אך בית ההסתדרות במיוחד, אשר לו תרמת כל חילך וכוחך נושא לך הערכה ויקר מקרב לב". (בתמונה: מנכ"ל משען, משה יהודה, מגיש לזאב ויינר תעודת הרשמה בספר הזהב).

שבת אחים

אייבי נתן, (בתמונה), מחמוד אל־על (בספה העתונות ההסברה בשגרירות מצריים) וקבוצה של 50 צופים דרוזיים מדליית אל־כרמל היו אורחי שבט „שותף" מהרצליה, זאת במסגרת מחנה הקיץ של הנהגת צופי הארץ, שבו נטלו חלק באלף חניכים. הנושא המרכזי של המחנה היה השלום וסביב לו נערכו פעילויות רבות. אייבי נתן התרגש מאוד וסיפר לחניכים על טיסת השלום הראשונה שלו (בטרם נולדו משתתפי המחנה). בספה העתונות המצרי ברך בעברית זאת את הצופים ודבר על תהליך השלום.

אציל חדש

המלכה אישית תמסור את תואר האצולה לבוב גלדורף (בתמונה) ב־24 ליולי, שהוא יום לאחר נשואיהם של הנסיך אנדריו, ושרה פרגוסן. התואר יוענק לו על מופע ההצלה שלו למען ילדי אפריקה. זהו כבוד נדיר, שכן בדרך כלל, מוענקים תארי אצולה, למי שאינם בריטים, על ידי שר החוץ. ההלכת המלכה למסור את זה תואר לזמר, בארמונה, מתפרשת כאן כהערכה מיוחדת. גלדורף שהוא אזרח אירלנד אינו זכאי לתואר אצולה מלא ולא יוכל להקרא סר. מן הארמון נמסר כי עדיין מתעניינים לאישור כי הוא נענה להזמנה.

רויטר

בחזרה למוסקווה

בפעם הראשונה מ־... נאלץ להתפטר מתפקידו, הגיע אתמול נשיא ארה"ב לשעבר ריצ'ארד ניקסון (בתמונה) לביקור במוסקווה. ניקסון, שביקורו האחרון במוסקווה היה ב־1973, הגדיר את הביקור כפרטי. עם זאת אמר כי יעשה „כמיטב יכולתו" כדי לשפר את יחסי שתי המעצמות. לפני יציאתו שוחח ניקסון עם הנשיא רייגן שעמו הוא מקיים יחסי ידידות. השניים דנו באפשרות לשיפור יחסי ארה"ב וברה"מ.

לפעילות מחודשת

אריק רולו, (בתמונה) לשעבר עיתונאי צרפתי ידוע, קיבל עכשיו מינוי של שגריר נייד שבסיסו בפריס. כך נאמר בהודעת משרד החוץ הצרפתי מיום שישי. תפקידו הקודם היה שגריר צרפת בטוניסיה, אותו קיבל מהממשלה הסוציאליסטית הקודמת. ראש הממשלה הימני זאק שיראק החזיר את רולו מתפקידו במאי, מספר ימים לפני ביקורו בטוניסיה. זאת בעקבות ביקורת חריפה שנמתחה על השגריר רולו בעתונות הטוניסאית. רולו, (60), ידיד אישי של הנשיא מיטראן היה בעבר עורך המדור למזרח התיכון ואחד הכתבים הראשיים בעתון הצרפתי לה מונד.

(רויטר, עתיים)

מהעבר לעתיד

סטודנטים יהודיים מארה"ב שביקרו במחנות ההשמדה בפולין הגיעו ארצה. במסגרת ביקורם בארץ תאורחו בכפר הדרוזי מרד ומארחם היה נעים עריידי. מטרת ביקורם היתה להפגש באוכלוסיה המגוונת של הגליל. אברהם בין, ראש מחלקת הנוער והחלוץ, המארגנת את התכנית, התארח עם הקבוצה בביתו של עריידי וציין בדבריו את חשיבות המסע הלימודי המיוחד בקו ניו־יורק־אושוויץ־ירושלים.

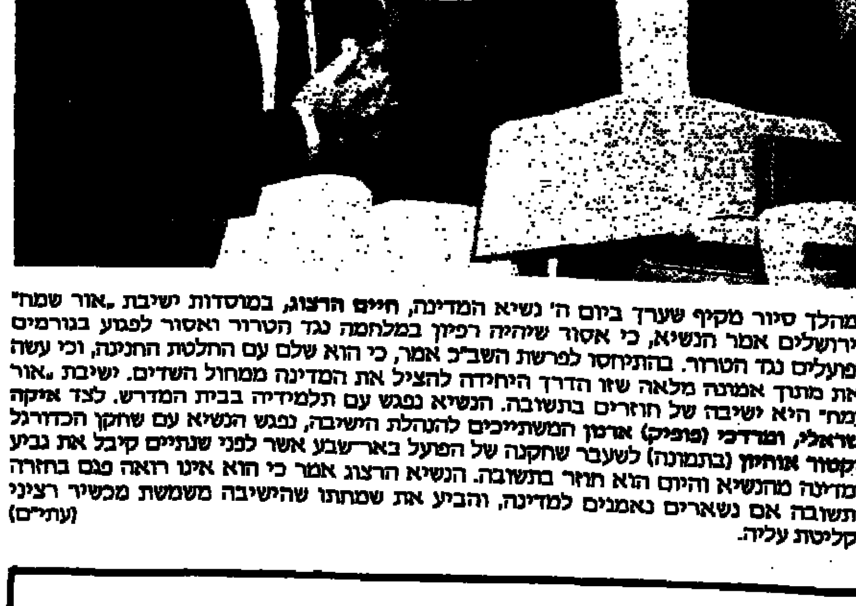

במהלך סיור מקיף שערך ביום ה' נשיא המדינה, חיים הרצוג, במוסדות ישיבת „אור שמח" בירושלים אמר הנשיא, כי אסור שיהיה רפיון במלחמה נגד הטרור ואסור לפגוע בגורמים הפועלים נגד הטרור. בהתיחסו לפרשת השב"כ אמר, כי הוא שלם עם החלטת החנינה, וכי עשה זאת מתוך אמונה מלאה שזו הדרך היחידה להציל את המדינה ממחול השדים. ישיבת „אור שמח" היא ישיבה של חוזרים בתשובה. הנשיא נפגש עם תלמידיה בבית המדרש. לצד איקה ישראלי, ומרדכי (פופיק) ארנון המשתייכים להנהלת הישיבה, נפגש הנשיא עם שחקן הכדורגל ויקטור אוחיון (בתמונה) לשעבר שחקנה של הפועל באר־שבע אשר לפני שנתיים קיבל את גביע המדינה מהנשיא והיום הוא חוזר בתשובה. הנשיא הרצוג אמר כי הוא אינו רואה פגם בחזרה בתשובה אם נשארים נאמנים למדינה, והביע את שמחתו שהישיבה משמשת מכשיר רציני לקליטת עליה. (עתיים)

המדור נערך היום ע"י אודה זרניצקי

אנדריאוטי מתקשה בהרכבת ממשלה; לא צפוי שינוי בעמדה כלפי ישראל

רומא, (עיר). – ג'וליו אנדריאוטי, המדינאי האיטלקי הוותיק שכיהן חמש פעמים כראש ממשלה, נתקל ביום עויין מצד המפלגה הסוציאליסטית בנסיונו להקים ממשלה חדשה על־פי בקשת הנשיא קוסיגה.

ביום ה' ביקש הנשיא פראנצ'סקו קוסיגה מאנדריאוטי, בן 67, שר החוץ בממשלה היוצאת של בטינו קראקסי, לנסות ולשים קץ למשבר הממשלתי.

דקות לאחר שיצא מארמון הנשיא, זכה לתגובות קשות של מנהיגים סוציאליסטים. ראש הסיעה הסוציאליסטית בפרלמנט פאבין פאברי אמר: „משונה שמדינאי מוכשר וחכם כמו אנדריאוטי קיבל לידו מנדט המבטא את היוזמה חסרת ההגיון של הדמוקרטים נוצרים נגד הסוציאליסטים".

שלמה שפיר, סופר „דבר" לענינים בין־לאומיים מוסיף:

ענייני חוץ אינם ממלאים הפעם תפקיד במחלוקת בין המפלגות האיטלקיות הגורמות להערכת המשבר הממשלתי. גם לגבי המזרח התיכון קיימת תמימות דעים ניכרת בין שני השותפים העיקריים בקואליציה הנוכחית, הדמוקרטים הנוצרים והסוציאליסטים.

שתי המפלגות גם יחד מכירות באש"ף כנציג המוסמך ביותר של העם הפלשתיני, שיש לשתפו בכל הסדר לשלום ואילו האופוזיציה הקומוניסטית רואה בהנהגת אש"ף בראשות ערפאת את הנציג הבלעדי של הפלשתינים.

עמדת שלוש המפלגות הקטנות יותר – הרפובליקאים, הליברלים והסוציאל דמוקרטים – מסוייגת יותר כלפי אש"ף. את העמדה הנוחה ביותר מבחינת ישראל נוקטת בשנים האחרונות המפלגה הרפובליקאית בראשותו של ספאדוליני, ששימש ב־1982 כראש ממשלה וכשר הגנה בממשלה היוצאת. אולם המדיניות של רומא נקבעת בדרך כלל לפי הקו של שני השותפים הגדולים, הדמו־נוצרים והסוציאליסטים.

מורה מיוהנסבורג מצביעה על הנזקים, שגרמה פצצת תבערה, שהתפוצצה בביתה אתמול. המורה מחלקת את הדירה עם כמה מתלמידיה, החברים בארגונים הפועלים נגד האפרטהייד. (צילום: א.פ.)

כינוס בין־לאומי על משבר סואץ ב־1956 יפתח אירועי 100 שנה להולדת ב.ג.

כינוס בין־לאומי בנושא „משבר סואץ – פרספקטיבה של 30 שנה" ייערך בשדה בוקר ובבאר־שבע בין ה־27 ל־29 באוקטובר השנה. בכינוס זה יוחלו אירועי שנת ה־100 להולדת דוד בן־גוריון.

נשיא המדינה חיים הרצוג ישא הרצאת הפתיחה בנושא „מקומו של מבצע קדש במלחמות ישראל"; ראש הממשלה שמעון פרס יסכם בהרצאה בנושא „מבצע קדש כמפנה מדיני־אסטרטגי בתולדות מדינת ישראל"; שר הבטחון יצחק רבין יסכם המושב על „מגבלות הכוח".

הכינוס ידון בנושאים שלהלן. לכל נושא יוקדש מושב הרצאה.

לקחים צבאיים: ישתתפו קולונל סלרס מבריטניה, גנרל מרטין מצרפת ואלוף (מיל.) רחבעם זאבי.

מגבלות הכוח: פרופ' שלמה אבינרי ירצה על הבחינה התיאורטית, הה"כ מרדכי בראון על השפעת התקשורת שבין ישראל לבריטניה ולצרפת ועל תכנון המבצע: בורז'ס מונורי, שר ההגנה הצרפתי לשעבר, על צרפת ומגבלות הכוח, והשגריר האמריקאי לשעבר, אלפרד אתרטון, על ארה"ב. כמו כן הוזמן חבר בית־הנבחרים הבריטי, ג'וליאן אמרי. כאמור יוסכם המושב על־ידי שר הבטחון יצחק רבין.

המעצמות במהלך המשבר: חבר בית הנבחרים הבריטי, רויד ג'מס (הביוגרף של אידן), ירצה על אידן: פרופ' קונסטה מהסורבון על גי מולה ופרופ' הופ מארה"ב על דאלס.

תוצאות המשבר: פרופ' אלי כדורי מלונדון ירצה על מדיניות בריטניה: פרופ' ספיגל מארה"ב על השפעת המשבר על יחסי ארה"ב ישראל ופרופ' גליה גולן על מעמדה של ברה"מ באיזור. כמו כן הוזמן פרופ' בטיסטה דרוסל, נשיא האגודה למדעי המדינה בצרפת.

מצרים והעולם הערבי: פרופ' איתמר רבינוביץ ירצה על מצרים והזירה הערבית: פרופ' ששון סומך על השתקפות מבצע סואץ בספרות המצרית והערבית, ד"ר משה שמש על הנושא „מתבוסה צבאית לנצחון מדיני". כמו כן ירצה פרופ' בינדר מארה"ב.

ישראל: פרופ' אילן טרואן ירצה על התיחסות בן־גוריון למלחמה: פרופ' יהודה בלום על מלחמה צודקת – ההיבט המשפטי. שני נושאים נוספים שיידונו במושב; תפיסת הבטחון של ישראל בעקבות מבצע קדש ומעמדה של ישראל בזירה הבין־לאומית בעקבות המבצע.

ראשי הנוצרים מתנגדים לכוח הסורי בביירות ומזהירים מפני חלוקת לבנון

שירות „דבר"

שלושת המנהיגים הנוצרים החשובים בלבנון גינו בסוף השבוע את הנוכחות הצבאית הסורית במערב ביירות, באמרם, כי זהו צעד בלתי חוקי, והאשימו את מתנגדיהם המוסלמים בנסיון להביא לחלוקתה של לבנון.

הודעת הגינוי פורסמה בליל שבת על־ידי מנהיג מפלגת הפלאנגות, ג'ורג' סעדה, הנשיא לשעבר כמיל שמעון, ומפקד המיליציה הנוצרית סמיר ג'עג'ע. על ההודעה לא חתמו מנהיגי „גוש המרונים העצמאים", להם יש זיקה לסוריה, ונציגי הארמנים הלבנוניים.

בהודעה מכריזים ראשי המפלגות המיליציות הנוצריות, כי „ההערכות הצבאית הסורית במערב ביירות היא לבתי חוקית ומהווה הפרה חמורה של הריבונות הלבנונית, משום שהיא נעשתה ללא אישור מצד השלטונות הלבנוניים הלגיטימיים". בהודעה קראו ראשי הנוצרים למנהיגים המוסלמים לכונן הפסקת אש בלבנון ולפתוח בהידברות בין העדות היריבות ללא התערבות מבחוץ ועל בסיס יוזמת ההסדר הנוצרית. יוזמה זו גובשה בראשית השנה, והיא עומדת בניגוד ליוזמת ההסדר הסורית, שעלתה לא מכבר על שירטון.

בינתיים הופיעה דרישה בעיתונות הסורית הרשמית להרחיב את המעורבות הצבאית הסורית גם לחלק המזרחי, הנוצרי, של ביירות.

כמו כן נודע, שבמהלך הימים האחרונים הוכפל מספר חיילי הקומנדו הסוריים הערוכים במערב ביירות והועמד על 500. תת־אלוף גאזי כנען, מפקדם של חיילים אלה וקצין המודיעין הסורי הראשי בלבנון, אמר שלשום לשבועון לבנוני, כי היערכות החיילים הסוריים במערב ביירות היא לגיטימית משום שהיא נעשתה על דעת ראש הממשלה הלבנוני וחבר השרים המוסלמים („החרימים את הנשיא ג'ומייל"). כנעאן הביע את בטחונו בכך שהסורים יצליחו במשימתם במערב־ביירות משום שמדובר, לדבריו, „ביקורתו האישית של הנשיא אסד".

יצויין שבהודעת המנהיגים הנוצרים נמתחה ביקורת נוקבת על פורום השרים הלבנוניים המוסלמים, שצידדו בכניסת הכוח הסורי למערב ביירות. „כל החלטה וכל צעד הננקטים על־ידי פורום שרים זה משמעותם חלוקתה של לבנון", אמרו המנהיגים הנוצרים בהודעתם.

התגובה הראשונה להודעת ההנהגה הנוצרית באה מצד שר החינוך המוסלמי, סאלים אלחוס, ומצד מנהיג מיליציית „אמל" השיעית, נביה ברי. שניהם גינו את עמדת ההנהגה הנוצרית וטענו שהמעורבות הצבאית הסורית בביירות היא לגיטימית. בה במידה שיש לגיטימיות לנוכחותו של הצבא הסורי באיזורים נוספים בלבנון.

בינתיים נעשו במערב ביירות מספר נסיונות לפגוע בחיילים הסורים הערוכים שם. עדי ראיה מסרו, כי ביום ו' התפוצצו ברובע המסחרי אל־חמרה ארבע אצבעות דינמיט שהושלכו לעבר מחסומים של חיילים סוריים ולבנוניים על־ידי שני אלמונים שהיו רכובים על אופנועים. לפני ימים אחדים נעשה נסיון לפגוע במפקדה של קציני מודיעין סוריים במערב ביירות וכן במלון שבו מתגורר מפקד הכוח הסורי, תת אלוף כנען. בסוף השבוע נעשו גם שני נסיונות כושלים לפגוע בדיפלומטים בריטיים המתגוררים ברובע המזרחי של ביירות. ארגון אבו נידאל וכן קבוצת טרור שלא היתה מוכרת עד עתה נטלו את האחריות לנסיונות פיגוע אלה.

בנק ישראל

חדש

הודעה על הוצאת מילווה קצר מועד

ביום 16.7.1986 תונפקנה סדרות מילווה קצר מועד לפי הפירוט הבא:

מספר הסדרה	כמות מוצעת במליוני שקלים חדשים שווי נקוב	מועד הפדיון	ימים לפדיון
0826 א'	10	13.8.86	28
0926 ב'	40	10.9.86	56
1026 ג'	50	8.10.86	84

בקשות לרכישה של הסדרות תוגשנה באמצעות הבנקים וחברי הבורסה לניירות ערך, במחירים שיהיו נמוכים משווין הנקוב. יום המכירה הראשון בבורסה לניירות ערך יהיה יום ג' 15.7.1986 (ערך יום ד', 16.7.1986).

ביום המכירה הראשון בבורסה ימכור בנק ישראל את מלוא הסכום המוצע או חלק ממנו כפי שייקבע על ידו.

הסדרות תסחרנה בבורסה לניירות ערך ביחידות של 100 שקל חדש שווי נקוב ותפדנה על ידי בנק ישראל בשווין הנקוב (100%), בתאריך הנקוב לעיל.

התנאים המחייבים לסדרות הנ"ל פורסמו בתקנות מילווה קצר מועד (סדרות מסוג א', ב' ג') התשמ"ד 1984 – קובץ תקנות מספר 4615.

פרטים נוספים אצל הבנקים וחברי הבורסה לניירות ערך.

מזרח־גרמניה תשתתף במימון כוח יוניפי"ל

מאת דן אבידן,
סופר „דבר" לענייני עיתונות

גרמניה המזרחית הסכימה להשתתף במימון כוח יוניפי"ל הפועל בדרום לבנון – כך מסרו אמש כתבים לבנוניים. לדבריהם נמסרה ההסכמה הגרמנית למנכ"ל משרד החוץ הלבנוני פואד איתורק, שסיים אתמול סיבוב שיחות עם ראשי הממשל במזרח ברלין.

תורק מסייר עתה בכמה ממדינות מזרח אירופה, והוא אמור לבקר גם בסין. מטרת ביקורו בחו"ל, היא להבהיר משקיפים לבנוניים, לבדוק, כין היתר, את האפשרות שסין ומדינות מזרח־אירופה תשגרנה חיילים לכוח יוניפי"ל או לכוח משקיפי או"ם הפועל בדרום לבנון.

יצויין שבוה"ב הביעה לאחרונה את הסכמתה להשתתף במימון כוח יוניפי"ל, אם תעביר ארה"ב על כוונתה לקצץ מתרומותיה לכוח זה.

אתמול ביקר בצידון השגריר הסובייטי הפועל בביירות. לפי ידיעות שאין להן אישור, ביקר שלשום בצידון גם קצין המודיעין הסורי הראשי בלבנון, תת אלוף גאזי כנעאן.

האלוף שומרון: אין שינוי מהותי במלחמה בטרור

(עע). – נסיון החדירה של המחבלים ליד ראש הנקרה והפצצת חיל־האוויר שהיתה לאחר מכן אינם מצביעים על שום שינוי מהותי במלחמה בטרור – אמר ביום ו' סגן הרמטכ"ל, אלוף דן שומרון, בהרצאה במועדון המסחרי והתעשייתי בתל־אביב.

„אשר לאבידות הכבדות שנגרמו לנו, עם כל הכאב, יש לדעת, כי צרור מכוון שנורה הוא הקובע מה יהיה מספר האבידות, ויחד עם זאת צריך להדגיש, כי הפעולה של המחבלים לא הצליחה ולא גרמה נזק למדינה", אמר האלוף שומרון.

„אנו דורשים מעצמנו התאפקות רבה בקשר לפגיעה במחבלים", אמר האלוף שומרון. „יש התארגנויות של מחבלים, שאנו חוששים שאם נפגע בהם נפגע באזרחים חפים מפשע. פגיעה כזאת עלולה לעורר נגדנו תגובות פוליטיות־מדיניות, וזה כמובן גורם מגביל. אנו יודעים, שללא שיתוף פעולה עם מדינות העולם החופשי נתקשה להילחם בטרור, ואנו זקוקים למדינות העולם החופשי שישתפו איתנו פעולה בלחימה. תמונות של ילדים ונשים שנפגעו בפעולה שלנו, המופצות בעולם, אינן מוסיפות לנו תהילה רבה, וזה פוגע בחופש הפעולה שלנו".

האלוף שומרון הדגיש, כי היעד של צה"ל כפי שהוגדר על־ידי הדרג המדיני הוא להכריע בכל מלחמה, גם אם נופתע. „היום האיום הממשי כלפינו הוא מצד סוריה, כשיתר מדינות העולם הערבי מסוכסכות זו עם זו". עם זאת הדגיש הדובר, שמדינות ערב מתעצמות מבחינת ציוד הלחימה בכמות ואיכות, וזה לדבריו, פוטנציאל איום.

מתיחות ארה"ב־צרפת על רקע הטיפול בטרור

מאת גדעון קרן, סופר „דבר" בצרפת

פאריס (מיוחד ל„דבר"). – מתיחות דיפלומטית השתררה שוב ביחסי ארצות־הברית וצרפת, הפעם על רקע טיפולה של צרפת בטרוריסטים שפעלו בתחומה.

שר החוץ הצרפתי ז'אן ברנאר רמונד זימן אליו את מיופה הכוח האמריקאי בפאריס, כדי להודיע לו שצרפת רואה כ„בלתי נסבלת" את תגובתה הביקורתית של שגרירות ארה"ב לגזר הדין, שהוטל על מנהיג ארגון הטרור „הסיעות המהפכניות המזויינות" ג'ורג' איברהים עבדאללה. ממשלת ארה"ב אף העמידה את עצמה כצד במשפט רצח הנספח האמריקאי בפאריס ותבעה להעמיד את עבדאללה לדין בקשר לרצח זה כדי למנוע את האפשרות שלא יועמד לדין על חלקו ברצח הנספח צ'ארלס ריי והדיפלומט הישראלי יעקב ברסימנטוב.

עבדאללה נדון בשבוע שעבר על־ידי בית משפט בעיר ליון לארבע שנות מאסר בלבד על אחזקת מחסן נשק – בו נתגלה האקדח ששימש לרצח השניים ב־1982 – וכן על אחזקת מסמכים מזוייפים ותברות בארגון פשע.

שגרירות ארה"ב בפאריס פרסמה הודעה חסרת תקדים המביעה תרעומת על קלות העונש ומציינת, שגזר הדין שהוטל על המחבל נמוך בהרבה מן המקובל. הודעה זו עוררה את זעמה של צרפת.

חב' „פיאט" תרכוש בישראל ידע וחלפים ב־20 מיליון ד'

מאת אריה ארד, סופר „דבר"

יצרן הרכב האיטלקי „פיאט" הקציב 20 מיליון דולאר לרכישת ידע, מערכות חלפים בישראל. משלחות של הקונצרן נמצאות בימים אלה בארץ לדיון במימוש קניות־גומלין אלה.

מימושן של אופציות לרכישות־גומלין נעשה יותר אקטואלי אחרי שמכוניות הנוסעים של „פיאט", „אונו" ו„רגאטה" נעשו השנה פופולריות ביותר בארץ. יבואני „פיאט" אומרים, כי ביוני העפילו מכוניות הנוסעים מתוצרת זאת למקום הראשון במכירות בארץ. לדבריהם, מכרו בחודש שעבר 630 מכוניות נוסעים, כמעט פי שניים ממכוניות דומות מתוצרת „סיאט", „פז'ו־סיטרואן־טלבו" ו„פולקסווגן־אאודי".

„פיאט" תכננה לייצר 2,200 מכוניות נוסעים ביום, אולם הייצור עלה ל־3,300, וגם כך אין היא מצליחה, לדבר מנהליה, להדביק את הביקוש. משום כך תגיע החברה בקרוב לייצור של 5,000 מכוניות „אונו" ו„רגאטה" ביום.

פנייה לשירות המדינה לפעול נגד ירידת שליחים

משרד הקליטה פנה אל נציב שירות המדינה לפעול בדחיפות נגד ירידתם של שליחים מטעם המדינה ולבדוק האם ניתן לפעול נגד שליחים שכבר ירדו.

הממונה על מניעת ירידה יוסי קוצ'יק אמר ביום ו', כי אין להשלים עם מצב שבו ישראלים היוצאים לייצג את המדינה ולפעול למענה למעשה מכינים לעצמם תשתית לירידה.

ירידתם של שליחים מטעם המדינה עלולה להטיל דופי בציבור רחב של עובדי מדינה, אך מעבר לכך זוהי פעולה צינית, הפוגעת במדינת ישראל, בתרומתה ובמאמצים לעידוד העלייה ולהחזרת ישראלים. יש לדאוג לכך, שכל שליח של המדינה יתחייב לפני יציאתו לחזור לארץ בתום שירותו, ואם לא יעשה כן, תוכל המדינה לנקוט נגדו אמצעים חריפים ביותר.

רודולף הס בן ה־92 סובל מסרטן קיבה

ברלין, (א.פ.). – הפושע הנאצי רודולף הס שאושפז לפני מספר ימים בבית־חולים צבאי בברלין לאחר שהתלונן על בריאותו, סובל כנראה מסרטן בקיבה, אולם חייו אינם נתונים בסכנה – כך מסר עיתון במערב ברלין.

אולם דובר הפיקוד הבריטי בברלין הכחיש את הדיווח בעיתון הגרמני והגדיר אותו כ„השערות מצוצות מהאצבע". עם זאת, הוא סירב למסור פרטים על מצבו של הס, בן ה־92, הכלוא מאז מלחמת העולם השניה בכלא שפנדאו בברלין.

משקיפים מציינים עם זאת, כי לעיתון שמסר את הדיווח – היומון „מורגנפוסט" – יש קשרים טובים עם מקורות רשמיים במערב ברלין.

הצהרת פינושה כי ימשיך להחזיק בשלטון עד 1997 מחריפה המתיחות בצ'ילה

מאת שלמה שפיר, סופר „דבר"

הצהרתו של נשיא צ'ילה אוגוסטו פינושה, כי יחזיק בשלטון לא רק עד מועד הבחירות ב־1989, אלא עד 1997, זכתה לתגובה חריפה מצד חוגי האופוזיציה ועלולה להביא להחרפת המתיחות בארץ זו.

הצהרת פינושה באה בתגובה על שביתת המחאה בת היומיים, שנערכה על ידי איגודים מקצועיים, ארגוני סטודנטים, בעלי מקצועות חופשיים ואחרים לפני עשרה ימים והוכתרה בהצלחה ניכרת. ארגונים אלה מקווים לקיים תוך כמה חודשים שביתה רחבה הרבה יותר, שתקיף גם את התעשיה ותשתרע גם על ערים אחרות לבד מסנטיאגו הבירה, אולם השאלה הגדולה היא אם יצליחו המפלגות הפוליטיות האופוזיציוניות למשטר פינושה, שלא היו מעורבות במישרין בשביתה, לגשר על חילוקי הדעות בין שני המחנות העיקריים הידועים.

המדובר בגוש של שבע מפלגות דמוקראטיות לא־מרקסיסטיות בראשות הדמו־נוצרים שמנהיגם הוא גבריאל ולדס, וכן בגוש הדמוקראטי העממי הכולל את הקומוניסטים ואת הסוציאליסטים השמאליים. הדמו־נוצרים שוללים את הגיבוי שהגוש השמאלני מוסיף לתת לכמה ארגוני גרילה ומעדיף לפרוס על חילוקי הדיעות בצמרת הצבא, שכן לא כל הגנרלים מעוניינים בהארכת שלטונו של פינושה עד סוף המאה. גם ההסכמה העקרונית של הקומוניסטים להעברה זמנית של השלטון לאנשי צבא מיריבי פינושה, במקרה שכל המפלגות יוכלו להשתתף בבחירות – טרם ישבה את המחלוקת בין שני המחנות האופוזיציוניים.

ביקור ממלכתי. עד לפני שבוע שם טוב לחידוני גיאוגרפיה / יעל אדמוני

לאייזנברג יש זמן וראש לבליז

אנשי לשכת העתונות שידעו על הביקור היו שקועים בוויכוחים ובהימורים לגבי מיקומה של המדינה המסתורית. מי שהיו נרגשים ולחוצים יותר היו נציגיו של איש העסקים שאול אייזנברג. אייזנברג מימן את הביקור. הוא יודע למה

אייזנברג, שר החוץ, ראש ממשלה אסקיבל ואשתו. מי היה מאמין. תצלום – יצחק הררי

הכל התחיל בעצם ברגלים המוזרים שהתבדרו ברוח ברחובותיה הצדדיים של ירושלים. הירושלמים, האמונים על אירועים המונחתים מלמעלה, היו אדישים. כששככה הרוח – והיה אפשר להבחין בציור של איש לבן ואיש שחור במרכז הדגל – התגלעו חילוקי דיעות. אלה טענו שהדגלים הם דגלי פסטיבל הקולנוע. אחרים אמרו שהמדובר בפסטיבל לתיאטרון בובות. רק כשהלכו הדגלים והתרבו, ונתלו על התרנים שליד בית הנשיא ובקריית הממשלה, הבנו שמדובר בביקור רשמי של ראש מדינה.

לפיכך פנינו ללשכת העתונות הממשלתית כדי לברר פרטים על הביקור הצפוי. עובדי הלשכה – הרגילים במתן אינפורמציה לשורה אינסופית של כלי תקשורת בינלאומיים – היו קצת נבוכים. הם ידעו אמנם על ביקורו של ראש־ממשלת בליז, אך היו שקועים בוויכוחים ובהימורים לגבי מיקומה של אותה מדינה מיסתורית. חלק מעובדי הלשכה טען בלהט שבליז היא גיניאה הבריטית. אחרים אמרו שבליז שוכנת במרכז אפריקה, וליתר דיוק ליד זאיר. כך הלכה בליז ונדדה, הלוך ושוב, מן היבשת האפריקאית אל גבולותיה הצפוניים של דרום־אמריקה דרך האוקיינוס האטלנטי, עד שהתמקמה באופן סופי במרכז אמריקה. אחר־כך, כשהוברר העניין הגיאוגרפי, נתקלו הפונים אל לשכת העתונות בתשובה מלווה בהרמת גבה ידענית. „בליז, באת – אף קורס, לשעבר הונדוראס הבריטית, שוכנת לחופה המזרחי של אמריקה התיכונה".

אמצעי התקשורת לא קפצו על המציאה. בניגוד לביקורה של ראש־ממשלת בריטניה בישראל, ביקור שנסקר מכל זווית אפשרית ובלתי־אפשרית, עבר ביקורו של ראש־ממשלת בליז בשקט. פה צלם, ושם שניים־שלושה מיקרופונים, דיווח קצר ועצייני וזה הכל. בישראל שעסוקה בפרשת השב"כ, ריקנטי, שביתת האחיות ופולארד, למי יש זמן וראש לבליז. אנשי משרד החוץ שבביקורים כתיקונם מתרוצצים בלי הרף, ומצויים במצב של לחץ ועצבנות, היו דווקא רגועים הפעם. כך גם עובדי לשכת העתונות הממשלתית. כולם היו סבלניים ונינוחים.

מי שהיו נרגשים ולחוצים יותר היו נציגיו של איש העסקים, שאול אייזנברג. אייזנברג מימן את הביקור ויזם אותו. ראש ממשלת בליז, מנואל אסקיבל, התגורר, במשך ביקורו כאן, בסוויטה של אייזנברג במלון שרתון־פלאזה בירושלים. אנשיו של אייזנברג התלוו אל הסיורים הרשמיים ב„יד ושם" ובכנסת. הם רצו שהביקור הזה יעלה יפה.

אייזנברג עושה עסקים בבליז בשנים האחרונות. איש לא היה מוכן לומר בדיוק איזה עסקים, אבל אנשיו, מבלי שנשאלו, מיהרו לומר שלא מדובר בעסקי נשק. לבליז אין צבא משל עצמה, כך שאין למי למכור. על השאלה, למה אייזנברג ולמה בליז, השיבו, ראשית, משום שאין שם אף אחד אחר. שנית, משום שאייזנברג עושה עסקים בכל היבשת, שבליז היא חלק ממנה. אייזנברג משמש קונסול כבוד של בליז בישראל. קונסול כבוד, הסבירו אנשי משרד החוץ, הוא מסוג הדברים שקונים בכסף. כאשר אין צידוק למנות נציג רשמי במדינה מסויימת, ממנים לתפקיד אדם בעל השפעה. גם לישראל אין שגריר קבוע בבליז. כשגריר לא־תושב משמש שגריר ישראל בקוסטה־ריקה.

ראש ממשלת בליז, מנואל אסקיבל, הגיע לישראל כדי לגבש תוכניות לשיתוף־פעולה בתחומי החקלאות והתיירות. בפגישה שקיים עם שר הכלכלה, גד יעקובי, סיכמו השניים על השתלמות של בליזאים בישראל בתחומי החקלאות, ועל הכנה משותפת של תוכנית־אב לפיתוח המשק הלאומי של בליז. בפגישתו של אסקיבל עם שמיר ביקש ראש־הממשלה הבליזאי את התערבותה של ישראל אצל גואטמלה, להורדת המתיחות בין שתי המדינות. גואטמלה תובעת לעצמה את כל שטחה של בליז כחלק מנחלתה ההיסטורית. אסקיבל מחזיק ב„אף שעל". הוא מוכן לפתח קשרים כלכליים, מסחריים ותרבותיים עם גואטמלה, ואף לדון במתן גישה לגואטמלה אל הים, אך בשום אופן אינו מוכן לשאת ולתת על אדמה. „אני חושב שישראל יכולה לסייע לנו בעניין זה, בשל קשריה עם גואטמלה", אמר אסקיבל. ישראל ביקשה בתמורה שבליז תתמוך בה בגופים בינלאומיים, ובכללם באו"ם.

צלמת אמריקאית, ששהתה בבליז כמה חודשים, ואשר ביקרה לאחרונה בארץ, תיארה את בליז כגן־עדן קטן. 170 אלף איש חיים שם בשטח הדומה לשטחה של מדינת ישראל בתחומי הקו הירוק. „זוהי ארץ מפגרת מאוד, אקזוטית ויפה. הענף המפותח ביותר הוא גידול מריחואנה. זה אמנם לא חוקי, אבל כולם עוסקים בזה, מגדלים ומוכרים. לפעמים מציבה הממשלה מחסומים, כדי למנוע את נחיתתם של מטוסים קלים, העוסקים בהעברת הסמים", סיפרה. לבליז יש פוטנציאל תיירותי גבוה, אך כתוצאה מהיעדר בתי־מלון ושירותים שונים, מגיעים לשם בעיקר בני־נוער, הבאים לצלול ולדוג. „היבוא לבליז מצומצם ביותר, וכמעט שאין בה תעשייה. המסעדות היחידות שראיתי שם הן מסעדות סיניות. בליז היא מקום אידיאלי עבור כל מי שבורח מפני החוק. לא שואלים שם שאלות", סיפרה הצלמת.

מצויידת בידע הזה, החלטתי לבקש ראיון עם ראש־ממשלת בליז. לא נתקלתי בבעיה. הקדמתי ובאתי כמה דקות לפני הזמן, כדי לא לאחר. הפרוזדור בקומה ה־22 של המלון היה ריק. כשצלצלתי בפעמון נפתחה דלת צדדית, ואיש בעשור הרביעי לחייו, לבוש בחולצת ספארי קייצית, פתח לי את הדלת. החלפנו מילות נימוסין והוא הזמין אותי לשבת. כשהוא יושב מולי, חיכיתי לראש־הממשלה. חשבתי ששומרי הראש בכל העולם לובשים כנראה חולצות ספארי. היתה דממה קצרה. לא מביכה במיוחד. חיכיתי לראש־הממשלה. בינתיים התנצלתי שהקדמתי מעט, והתחלתי לקשור שיחה עם ה„בודיגארד". איך אתה נהנה בארץ? איפה ביקרת? סמול טוק. ראש־הממשלה התעכב, חשבתי שהתעייף מן הסיורים הרצופים או שנקרא להתייעצות דחופה. התחלתי לשאול את האיש שמולי על בליז. את השאלות הרציניות שמרתי לראש־הממשלה. בינתיים הלכה השיחה והתארכה. שומר־הראש סיפר וסיפר. הוא מדבר יפה מאוד, חשבתי. הוא סיפר על חילוקי הדיעות בקשר למקור השם בליז. יש הטוענים שהוא שיבוש שמו של אחר, וואלאס, פיראט שהגיע למקום במאה ה־17. אחרים אומרים כי מקור השם בתרבות המאיה, שאת חורבותיה חופרים כיום בבליז. עוד סיפר על בני הגזעים השונים אשר חיים בצוותא, על אף קיומן של דיעות קדומות. ואז, פתאום, אינני יודעת מדוע, חשתי שפני מכוסות בסומק עז. פתאום הבנתי ששומר־הראש הוא ראש־הממשלה בכבודו ובעצמו. לא נותר לי אלא להודות למזל שהנחה אותי לא לשאול את שומר־הראש איפה הבוס.

אסקיבל, איש אדיב ונינוח, מורה לפיסיקה לשעבר, וכיום ראש־ממשלה, שר ההגנה ושר האוצר של ממשלתו, סיפר שבליז קיבלה את עצמאותה ב־1981. מ־1964 התקיימה בליז תחת שלטון עצמי, ומתן העצמאות המלאה נדחה שוב ושוב מתוך חשש של הבליזאים מפני פלישה של גואטמלה. כיום מוצבים בבליז כ־2000 חיילים בריטיים השומרים על גבולותיה מפני התקפה אפשרית. הדמוקרטיה בבליז נשענת על המסורת הבריטית. יש בה בית נבחרים בן 22 נציגים, בית עליון, וסינאט בן שבעה סינאטורים. הבחירות מתקיימות שם לפחות אחת לחמש שנים. המלכה אליזבת נחשבת לראש המדינה והיא ממנה מושל כללי אשר מייצג אותה. המושלת, דיים ניטה גורדון, היא בעלת סמכויות ייצוגיות בלבד. כ־60 אחוזים מכלל הייצוא של בליז הוא של קני־סוכר. עתה שואף שר האוצר הוא ראש־הממשלה, לגוון את הייצוא ולפרוץ שווקים להדרים, לדגים ולמוצרי עץ. חברת „קוקה קולה" האמריקאית בודקת עתה בעידודה של ממשלת בליז את האפשרות לפתח את ענף ההדרים במקום.

„קשה לנו לתפוס ולנתח את הקונפליקט שבו נתון האיזור שלכם", אומר אסקיבל. „עמדתנו הרשמית היא שלכל המדינות באיזור יש זכות להתקיים בגבולות בטוחים וזה כולל גם את ישראל. אין לנו תפיסה כוללת בנושא המדינה הפלשתינאית. אנו סבורים שצריך לתת לפלשתינאים מקום, אך השלכותיו של מעשה כזה אינן ברורות לנו. קשה לנו לפתח מדיניות חוץ ביחס לזה. העניין דורש התעמקות גדולה יותר", אומר אסקיבל בנימה דיפלומטית משופשפת. עד עתה נמנעה בליז בהצבעות האו"ם שהיו קשורות בישראל. במשרד החוץ מקווים שעכשיו, אחרי הביקור, תצביע בעד. כששאלתי את דובר משרד החוץ על משמעות הביקור, אמר כי ישראל מייחסת חשיבות להידוק הקשר עם כל מדינה המביעה נכונות לכך. התוצאות אמנם אינן מידיות, אך לתמיכה של מדינה מסויימת בישראל יש השלכה גם לגבי מדינות אחרות.

קשה להעריך את מידת הצלחתו וחשיבותו של הביקור הממלכתי הזה. אבל כמה דברים אנו יודעים בוודאות: הדגל המוזר עם איש שחור ואיש לבן הוא ללא ספק דגלה של בליז; ילדינו, וגם כמה מהוריהם, יודעים עכשיו היכן שוכנת המדינה שהיתה עד ראשית השבוע שם־טוב לחידוני גיאוגרפיה, ואני מצאתי את ראש הממשלה.

שלושה מפתחות זהב: ניהול וניהול וניהול

מאת צבי כסה

ניהול מודרני חושף את כישורי היצירה של העובדים. העובדים הם ההופכים גרוטאות למכונות, וחורבה למפעל

חברת העובדים היתה ישות יהודית בדרך להקמת המדינה. בכל העולם הון עושה טכנולוגיה, מגייס עובדים, מעביר אותם דרך בתי־ספר מקצועיים, כדי שישרתו את הטכנולוגיה שלו. כלומר, עבודה בשירות הטכנולוגיה. בארץ ישראל של אז לא היה הון, ועל כן קיבלו עליהם העובדים את האחריות והפכו את הערבות ההדדית שלהם להון. הם עשו טכנולוגיה כדי להבטיח את עתידם החברתי. כלומר טכנולוגיה בשירות העבודה.

מי שאינו מבין את „ההיפך הזה" מחמיץ את הבנת הייחוד של תנועת העבודה. אבל האם הרעיון הזה והארגון הזה נכונים גם כאשר צריך לא להקים מדינה אלא לקיים מדינה וחברה? על השאלה הזאת צריך לענות משלושה כיוונים:

מהכיוון החברתי – כלומר, האם הרעיון והארגון רלוואנטיים לחברה מודרנית.

מהכיוון הטכנולוגי – אנחנו היום בעיצומה של המהפכה הטכנוטרונית (הטכנולוגיה והאלקטרוניקה), מהפכה שבתוך דור תשנה את כל אורחות חיינו.

מהכיוון הכלכלי – כלומר, מהכיוון של התרומה למשק הארץ.

כשניגשים לתשובה מהכיוון החברתי ראוי לסקור את המתרחש היום בחברה המערבית המודרנית.

בהתנגשות הגדולה בין הקאפיטליזם האכזר של תחילת המאה לבין תנועות התיקון החברתי (הסוציאליסטית והליברלית) נולד מושג הרווחה כמכשיר פוליטי. נציגי ההון איפשרו לעובדים להיאבק אתם על חלקם בעוגה, כדי שלא ירצו לשרוף את המאפייה. התבנית שנוצרה היא מדינת הסעד מהדגם הבריטי של אחרי מלחמת־העולם השניה, מדינה האחראית לעבודה, להשכלה, לשיכון, לבריאות ולפנסיה של אזרחיה.

למדינת הסעד/הרווחה הזאת היו הישגים כבירים. אולי החשוב שבהם הוא, שהיא איפשרה ליותר ויותר אנשים יחידים לפתח את עצמם לרמה כזאת של ידע, הבנה, שליטה, מודעות ומודעות־עצמית, שיותר ויותר מהם אומרים: הסדר החברתי הקיים, שבו עילית מצומצמת מתמרנת עם שלם משורך געל ועד אהבה, לא מוצא חן בעינינו. במילים אחרות, היחיד מורד בסדר החברתי. ושם המשחק הוא: מעבר מחברת המונים לחברת יחידים. מה שהפך את התביעה הזאת לרלוונטית הוא הטכנולוגיה המודרנית, שמוסרת בידי היחיד עוצמה אדירה. „אני עבדתי אצלך לפני 50 שנה ליד מכונה של 500 דולר. אני עובד היום ליד מכונה של חמישה מיליון דולר. אני יכול להיות חמור על האוטוסטראדה. „אוטוסטראדה שעומד עליה חמור היא השקעה לבטלה" כלומר, ליחיד די כוח לא לשתף פעולה.

וכדי להתחרות היום בטכנולוגיות המודרניות לא עוצמות הדרושות: בעלי־ההון זקוקים למלוא כוח ההמצאה והיצירה של העובדים. כאשר קמו תנועת התיקון החברתי וקראו תגר על הקאפיטליזם, היו לעובד זכות ברורה: לעבוד משחר עד חושך כדי פרנסה עלובה, וזכויות לא היו לו. כל המאמץ האינטלקטואלי והפוליטי הושקע בצד של הזכויות. ובתוך זה הושגה עוד זכות אחת – הזכות שלא לשאת באחריות. לחזקים נמאס לממן את החלשים, ולחלשים אין מוטיבציה להיחלץ. הטעות הגדולה מתבטאת: בין עוזר לעזור – תמיד מתחזק העזור.

התברר שמדינת הסעד [illegible] אינה מבטלת אלא מנציחה פערים. רק חברה של שותפות והשתתפות יכולה לצמצם פערים. מה שקורה היום במדינת המערב, אפשר לכנות „היפוך מארקס". מארקס טען ש־10 אחוזים של עשירי הארץ ישעבדו את החברה לעוני ולסבל, עד שתבוא המהפכה. 40 עד 50 אחוז מהשכבות המבוססות עושים קואליציה כדי לרכוב על השכבות החלשות. בדמוקרטיה, מי שיכול לגייס קואליציה של העשירונים החזקים, יכול להיבחר (רייגן, תאצ'ר, קוהל, שיראק). החזקים משגשגים על־חשבון החלשים. אם אין אנחנו רוצים את המודל הזה, השלב הבא המתחייב הוא חברה של שותפים. לא של שותפות, שהוא מושג מופשט, אלא אתה היחיד שותף ומשתתף. כדי לקיים חברה של שותפים צריך, בכל אחד ממעגלי החיים, לעמוד במבחן שלוש השותפויות: במידע, באחריות, וביצירה. אין תבנית רעיונית מתאימה יותר להגשמת השלב הזה מאשר חברת העובדים, ואין מערכת ארגונית מתאימה יותר לפתח ולהפעיל את המודלים שיגשימו שותפות במידע, באחריות וביצירה.

ומהכיוון הטכנולוגי: בתוך כמה עשרות שנים ייעלמו מקצועות רבים ויתווספו חדשים: רובוטים ישחררו אותנו מהעבודות שאנחנו צריכים לעשות כדי שנוכל לעסוק במה שאנחנו רוצים לעסוק: הפנאי יוכפל, ויטושטש ההבדל בין פנאי לעבודה, בין ייצור לשירותים. רוב הדברים הטכניים שמטרידים אותנו ביום־יום יתמחשבו. במקום תרבות המונים יוכל כל אדם לארגן לו באמצעות מחשב שיהיה קשור לבסיסי המידע בעולם, את התרבות הפרטית שלו.

צוואר הבקבוק של חברה כזאת ושל כלכלה כזאת ושל טכנולוגיה כזאת הוא לא ההון הפיננסי אלא ההון האנושי.

איך תוכל חברה של ארבעה־חמישה מיליון לעמוד בתחרות עם מדינות של מאות מיליונים? רק אם תדע לחשוף ולהפעיל את כישורי היצירה של כל בני החברה, של כל עובד ועובדת. מתחייב מכאן שינוי במערכת החינוך, שינוי במערכת יחסי העבודה, שינוי בתרבות הניהול. ניהול מודרני פירושו לחשוף את כישורי היצירה של העובדים. זה שינוי תפיסתי. אין לנו מפעל – יש חורבה: אין לנו מכונות – יש גרוטאות. רק העובדים הופכים את הגרוטאות למכונות ואת החורבה למפעל.

הטכנולוגיה המודרנית מחייבת, לכן, לעבור מניהול היררכי לניהול חברתי. לממש דמוקראטיה תעשייתית. מי שהדברים נראים לו מוגזמים, שיילך אצל „ג'נרל מוטורס" הקאפיטליסטית, העושה ניסוי עם איגוד פועלי המכוניות בארה"ב. הם מקיימים שם מפעל של 6000 עובדים, שבו קבוצות של עובדים ינהלו את עצמם ויבחרו להם יועצים מקצועיים. „ג'נרל מוטורס" התחייבה, לראשונה בהיסטוריה האמריקאית, לא לפטר לעולם 80% מהעובדים. העובדים ויתרו על 20% מהשכר וכנגד זה יהיה להם חלק ברווחים. כל זה כדי להתחרות ביפאנים ולהוזיל את המכונית הקטנה ב־2000 דולר ליחידה.

אנחנו שואפים, מהכיוון הרעיוני, להגיע לכך, והם מגיעים מהכיוון הטכנולוגי. כמו שאומר מצ'ושיטה היפאני: „בתעשיה הרבה מוחות קטנים, טובים הרבה יותר ממעט מוחות גדולים".

הניהול המשתף הוא הטכניקה הניהולית [illegible] המתחייבת מקשיים הללו. ההנהלה משתפת את העובדים במידע בהתייעצות בקבלת החלטות, כלומר, באחריות. המהפכה התעשייתית הקלאסית הפרידה בין העבודה למחשבה. העובד עובד, והחושבים – תמיד מבחוץ. הניהול המשתף, בתמציתו, הוא לאחד מחדש את העבודה עם המחשבה. עובד חושב פירושו, לא „נעשה ונשמע", אלא „נשמע, נחשוב ונעשה". פירושו שינוי החוזה עם ההנהלות והעובדים. כולם, על דמותיהם השונות, יהיו מקבלי החלטות. והמנהלים יהיו אחראים לתיאום, לתכנון, לבקרה ולתיכלול. כלומר, לכל הקשור בייעול. העובדים לעומתם יהיו אחראים לייצור, להתמחות המקצועית, לארגון העבודה, לשיפור התהליכים – כלומר, לכל מה שקשור בפריון. בדמיון אפשר לתאר עובדים האומרים למנהל: צא וחפש בשבילנו עוד עבודה ועוד רעיונות. אנחנו אחראים לפריון העבודה.

הניהול המשתף פירושו לא לתת לעובדים, אלא לקבל מן העובדים: את האחריות ואת כישורי היצירה שלהם. את המהפכה הטכנוטרונית הזאת צריך לעשות תוך סולידריות חברתית. אין מסגרת רעיונית וארגונית מתאימה יותר לתהליך כזה מחברת העובדים.

ומהכיוון הכלכלי – בשוודיה הקימו חברות השקעה אזוריות. כל חברה מפרישה לקרן שבאזורה 20% מהרווחים. החברות האלה משקיעות במניות תעשייתיות (כל קרן עד 8% ממניות המפעל). הרווחים יחזרו לקרנות הפנסיה של העובדים. המטרות: ראשית, לחלק ביותר צדק את העושר הלאומי. שנית, להון בעולם המודרני יש אלטרנטיבה לשחק בשוקי הכספים בשווייץ ולהביא תשואה לבעליו. אם יעשה זאת, נישאר בעוד 20 שנה בלי טכנולוגיה. אז אנחנו, העובדים, נוטלים עלינו אחריות להשקיע בטכנולוגיה. בעולם מבשילים היום התנאים לקלוט את הרעיונות שנוסחו ב־1926, עם הקמת חברת־העובדים. אנחנו המצאנו אותם ונרדמנו. בכל ארצות סקאנדינאוויה יש חוק, שאם עובדים רוצים לדעת את המצב הפינאנסי של מפעלם, הם רשאים להביא רואה־חשבון והמפעל חייב לפתוח לפניו את הספרים ואף לשלם לו.

והנה מקרה „אתא" אצלנו. מאות עובדים ראו שנים איך מרוקנים את המפעל, משאירים להם קליפות ולא אמרו מלה. מה פירוש: לא ידענו, לא שמענו, לא ראינו? מדוע שבמועצת הפועלים לא יישב צוות כלכלנים, שינתח, יחד עם ועדי העובדים, את מצב המפעלים, ויפעל להעורבותם של העובדים במו"מ עם ההנהלות על עתיד המפעל. מי ישלם בעד הכלכלן חוץ מהעובדים?

בארה"ב ובאירופה, בעידוד הממשלות, משתפים כיום יותר ויותר מפעלים וחברות את העובדים בבעלות, באחריות, וברווחים. כלומר, משלושת הכיוונים – החברתי, הטכנולוגי והכלכלי – חברת העובדים יכולה להיות רלוואנטית. אך כדי שתהיה רלוואנטית דרושים שינויים ועידכונים של המערכת. והשינוי העיקרי הוא קודם־כל עקרוני: כשצריך היה להקים מדינה, היה היחיד חייל של המהפכה והנכסים נהפכו לעיקר, לסמל. עד היום ההסתדרות וחברת העובדים מסומלות בחברה הישראלית דרך הנכסים. היום, כאשר אין צורך להקים אלא לקיים מדינה, היחיד איננו חייל של אף אחד: הוא התכלית של כל הנכסים. צריך להפוך אותו – את האדם העובד – לסמל. ההסתדרות וחברת העובדים זה לא נכסים. במעבר מלהקים מדינה ללקיים מדינה – כמו בהרבה תחומים אחרים – השתבשנו, ואת זה צריך לתקן בחמישה תחומים עיקריים:

- להסתלק מהקונצפציה של שכר בזול. הקונצפציה הזאת רודפת אותנו מאז ימי היישוב. כשצריך היה להקים מדינה, היתה בעיה איך קולטים יותר עולים באותו התקציב. התשובה היתה – שכר נמוך. אבל כשצריך לקיים מדינה מודרנית, הקונצפציה של שכר בזול היא אסון.

ההסתדרות וחברת העובדים צריכות להגיש לממשלה תכנית כלכלית־חברתית שתקבע איך בתוך 10 עד 15 שנה יהיה כאן שכר כמו בהולנד. זו תבנית לאומית שמחייבת את כל הגורמים למאמץ אסטרטגי.

- לאחד את מדיניות הרווחה עם מדיניות העבודה. כאשר השכר נמוך, אין עובד יכול להגיע לרמת מחיה הוגנת משכרו. לכן צריך להשלים אותה בהעברות פינאנסיות. הפרדנו בין מדיניות העבודה למדיניות הרווחה. אין הרבה שגיאות חמורות מזו, ודי בדוגמה אחת כדי להצביע על כך: בשיקום השכונות הושקעו במיליארד דולר. לו חצי מזה היינו משקיעים בחינוך מקצועי של תושבי השכונות, היו אנשים מגדילים את הכנסתם בכוח מקצועיותם והיו מיטיבים את תנאי חייהם דרך הטכנולוגיה. בסוציאליזם מתוקן אדם מפיק את רווחתו מעבודתו.

- לאחד את העבודה עם המחשבה.

עובד חושב ולומד. כאן עלינו לפתח מערכת חינוכית־מקצועית שלמה של העובדים. היינו מציעים לפתח בניסוי מערכת חדשה: מפעל־אוניברסיטה, כדי שעובדים יוכלו, עם עבודתם במפעל או במוסד, ללמוד ולהתפתח.

- לבטל את ההפרדה בין היוזם למבצע, היינו בין העובד לתוצאות עבודתו. העובד שותף בכל התהליך – מהתכנון ועד הקצאת הרווחים להשקעות ולחלוקה.

- לשכלל ולשפר את הניהול.

יש שלושה מפתחות זהב להוציא אותנו מהמשבר הכלכלי: ניהול וניהול וניהול. הניהול, ודווקא במשק הציבורי, מוכרח להיות מקצועי ומשוחרר מלחצים שאינם מקצועיים. הניהול במהפכה הטכנוטרונית הוא ניהול חברתי: ניהול חברתי משתף פירושו תרבות ניהול המכירה: האדם איננו כלי העבודה, אלא העבודה היא כלי היצירה שלו. זו התפיסה שהופכת ניהול למנהיגות. מי יותר מתאים בארץ לתרגם תבניות ולפרוץ מסלולים, לתרגם יחסי עבודה לשנות נורמות ולהתאים את מערכותיה למעמדו של העובד המודרני, מאשר חברת עובדים?

הרעיון הוא רלוואנטי, הארגון יכול להיות רלוואנטי, והשינויים הדרושים כדי להפוך את היישום לרלוואנטי הם בהישג יד. אם כך נעשה, נראה איך ארבעת העקרונות של חברת העובדים: המשק הוא של כלל העובדים: בחברה מתקיימת בכורת העבודה על־פני ההון: האדם העובד הוא במרכז, המטרה היא עילוי האדם העובד – מוציאים אותנו לדרך אחרת.

שיתוף, האתגר

מאת רעיה רטיג

מוזר שדווקא חברת העובדים, שבעת הקמתה היתה בעלת תפיסה חדשנית, מתבצרת בדפוסי ניהול שמרניים. המעט שנעשה בכיוון של שיתוף־עובדים נעשה תוך מאבקים בלתי פוסקים מצד ראשי המערכת

אחד הנושאים שראשי חברת העובדים נטו להזניח במשך שנות השפע המדומה היה שיתוף העובדים בניהול. אמנם בכמחצית מכלל החברות ההסתדרותיות יש מסגרות של הנהלות משותפות, אך אלה אינן נותנות ביטוי אמיתי ומלא לשיתוף עובדים משום שהן פועלות רק במגזר מצומצם – זה של ההנהלה המשותפת. העובדים כולם אינם שותפים לחיי היום־יום במפעלם. הדמוקראטיה הייצוגית, המוצאת ביטויה בהנהלה המשותפת, לא הפכה את מקום העבודה לקהילה דמוקראטית, שבאים בה לידי ביטוי ערכים כמו שיוויון ערך האדם ומרכזיותו בתהליך היצירה, ויכולתו של כל עובד לתרום תרומה משמעותית לקידום מקום עבודתו, מעבר לתפקידו המוגדר.

בעולם נעשים נסיונות רבים וחדשניים בתחום זה. המעניין הוא שרובם נעשים לא מתוך תפיסת־עולם סוציאליסטית אלא דווקא מתוך תפיסת־עולם קפיטאליסטית למהדרין, הרואה ברווח הכלכלי את המטרה העיקרית. במדינות המתקדמות הגיעו זה כבר למסקנה, שיהיה זה בלתי־יעיל ובזבזני להתעלם מכשרונותיהם ומכישוריהם של ציבורי העובדים ולא לעשות בהם שימוש לקידום האינטרסים של מקום העבודה; יותר ויותר חדרה אליהם התפיסה, שהרבה מוחות „קטנים" עדיפים על־פני מעט מוחות „גדולים". בחברות אלו הגיעו גם למסקנה, שהניכור שחש העובד כלפי מקום עבודתו מביאו לאדישות ולחוסר־איכפתיות – ולאלה יש מחיר כלכלי כבד; הדרך לשבור את חומת הניכור היא הגברת שיתופו של ציבור העובדים בסמכויות ובאחריות.

מוזר הוא שדווקא חברת העובדים, שהיתה חדשנית בשנות הקמתה, לא השכילה לאמץ לעצמה רעיונות נפוצים אלה ובמקומם העדיפה להתבצר בדפוסי ניהול וארגון שמרניים ונוקשים. גם המעט שנעשה בכיוון של שיתוף עובדים נעשה תוך מאבקים בלתי־פוסקים מצד ראשי המערכת. אלה, מתוך חוסר אמונה ברעיון השיתוף, גייסו לעזרתם נימוקים מנימוקים שונים ובלבד שלא ליישמו ברוחו וכלשונו. כך גם נולד רעיון „הניהול המשתף" כאלטרנטיבה לרעיון השיתוף. מגרעתו הבולטת של רעיון הניהול המשתף היא בכך, שביסודו מונחת גישה פטרנאליסטית לפיה ההנהלה קובעת באילו תחומים ובאיזו מידה יתקיים השיתוף וזאת מול תפיסת השיתוף הגורסת ששני הצדדים, העובדים והמנהלים, יקבעו ביחד את אופי השיתוף והיקפו, וזאת בהסכמה הדדית, ותוך התאמה מרבית לתנאים המיוחדים השוררים בכל מקום עבודה.

רק אימוץ רעיון השיתוף במקום העבודה, שיתוף שיחול בכל הרמות, מרצפת הסדנא, דרך יחידות העבודה השונות ועד לדרג הניהולי, יבטיח שיתוף של אמת בתהליכי קבלת ההחלטות ובביצוען ובכך תיפרץ חומת הניכור והזרות, הקיימת לצערנו כיום בחברת העובדים. לשם כך יש לכונן מערכת הכשרה והדרכה מקיפה לעובדים ולמנהלים כאחד, שבצד הקניית ידע וכישורים תגשים גם תהליך חינוכי, ותבטיח שהשיתוף יהיה לדרך־חיים, למשהו המעוגן במבנה מפעלי חברת העובדים ושוב אין אפשרות לקעקעו מיסודו. מעבר מתוכנן לכיוון של ניהול עצמי, תוך שיתוף בבעלות, יבטיח ששיתוף העובדים לא יהיה בגדר אפיזודה אלא מציאות־חיים קבועה.

תפיסת הדמוקראטיה הפוליטית בניהול ענייני המדינה מותקפת היום מכיוונים שונים: אזרחים לא מעטים חשים שהם כלי־משחק חסרי משמעות, חסרי השפעה וכוח במערכת הפוליטית. תסמונת „הראש הקטן" מתפשטת יותר ויותר במקומותינו: האזרח מתפרק מזכויותיו, מצמצם עצמו לד' אמותיו ובכך מכשיר את הקרקע לצמיחתם של משטרים טוטאליטריים. חינוך והכשרה של עובדים להיות שותפים של אמת במקום עבודתם גם הוא אחד מכלי הנשק להתמודד עם תופעות אלו. עובד שזוקף קומתו וחש שביכולתו לתרום, ותרומתו אכן מתקבלת – יעתיק דפוסי התנהגות שלו גם למערכות הפוליטיות ובכך יתרום גם לחיזוקה ולביסוסה של הדמוקראטיה.

הכותבת היא חברת הוועדה המרכזית ויו"ר האגף לדמוקראטיה התעשייתית בהסתדרות.

דבר היום

אינטרס סורי

בין הצלחתה לבין כשלונה של פעולת חבלה, מפריד קו דק מאוד. הנסיון לפוצץ את מטוס „אל־על" בדרכו מלונדון לארץ היה מצליח, אילולא תושייתו של איש בטחון בנמל התעופה בעת בדיקת המטענים. הוא הדין בנסיון שנעשה במדריד. בשני המקרים הכוונה היתה, האמצעים היו, דרכי העבודה הוכנו. גם נסיון החדירה של המחבלים בדרך הים ברצועת הבטחון, בשבוע שעבר, כשפניהם לפעולה בישראל – סוכלה בשל היערכות צה"לית נכונה, אף כי עלתה בחייהם היקרים של שני חיילי צה"ל.

סוריה יכולה אולי לטעון שאינה אחראית על פעילות המחבלים בלבנון, שיצרה את תקרית הדמים האחרונה. אמנם בהיותם היום כוח שליט מרכזי שם, אין היא יכולה להתנער מאחריות כזאת כליל, אך כמי שלמדו את הבעייתיות המיוחדת של המצב בלבנון שקשה להכיר בה על „שליטה" – נוכל לדבר על אחריות עקיפה בלבד.

לעומת זאת, אחריותה של סוריה למקרים שבשדה התעופה בלונדון ובמדריד היתה ישירה. יש אומרים כי הדברים נעשו בלי ידיעתו האישית של הנשיא אסאד. טיעון כזה, אם אמנם הוא משנה, ישנה לפעם אחת בלבד. אחרי מה שקרה בלונדון, אסאד כבר יכולה היה לדעת (אם לא ידע לפני כן) שיש בדרגים הבכירים של ממשלו וצבאו אנשים העוסקים בכגון אלה, ויכול היה לעצור אותם. המקרה במדריד מוכיח כי לא עשה זאת.

המלחמה בטרור קשה ומורכבת, ובאחרונה הגיעו גם מעצמות במערב להכרה כי הדרך הנכונה להילחם בו היא למנוע ממדינות המסייעות בידו להמשיך בפעילות הסיוע הזאת. אי־אפשר לעשות זאת במילות תוכחה, כי הן אינן מועילות. אפשר לעשות זאת רק בהרתעה ממשית, ולפחות הפעולה האמריקאית בלוב הוכיחה כי הרתעה כזאת פועלת. סוריה נמלטה עד כה מהרתעה בעלת אופי ישיר. אם היא רוצה להימלט ממנה גם להבא, עליה לחדול מכל מתן חסות לטרור ומכל סוגי הסיוע לו. פירוש הדבר שהימנעות מכל מעורבות, ישירה או עקיפה בטרור מכל סוג, נעשה אינטרס סורי מרכזי, וכך עליה לנהוג.

שביתת האחיות, שכרן ויציבות המשק

מאת טדי פרויס

עתה, משהסתיימה השביתה למען עתיד הרפואה ומתחיל המו"מ על העניין הטפל (כסף), לא נעים להודות שבמשרד האוצר צודקים: שכר אחות מוסמכת במשרה מלאה מגיע, כהודעת המשרד, ל־1,300–1,400 ברוטו – יותר מ־1,000 שקל נטו. נכון גם כי האחות העובדת בחצי משרה מביאה הביתה כ־650 שקל כשהברוטו שלה מגיע ל־700–850. וזה ללא דמי הבראה והפרשי שכר ששולמו בחודש יוני – תוספת של 12 אחוז שנפסקו להן על סמך בוררות (תוספת זו היא פריבילגיה שבינתיים זכו לה רק אנשי צבא הקבע – מענק „חד־פעמי", שכנראה יחזור על עצמו כל שנה). מדגם של תלושי משכורות שבחר ובדק כותב שורות אלה, מתוך ערימת תלושי משכורת שהועמדו לרשותו, מאמת את הנתונים שמסר האוצר. בדיקה זו נערכה כדי לבחון את טענת האחיות כי האוצר מפרסם תלושים באופן סלקטיבי ומגמתי.

נתחיל במשכורות הנמוכות. הנמוכה ביותר שניקרתה תחת ידי היתה של אחות מעשית – ושכר המעשיות נמוך במידה ניכרת משל האחיות המוסמכות – ללא ותק. הברוטו שלה הסתכם ב־756 שקל, והנטו ב־548. היא רווקה ולכן הניכוי למס־הכנסה גדול יחסית. אבל מגבלה זו איננה נחלת האחיות בלבד: היא מתייחסת לכל הרווקים/ות. משכורתה כוללת שכר עשר שעות נוספות. זוהי משכורת שרק מעט אקדמאים מתחילים זוכים לגבוהה ממנה, למרות שלימודי אחות מעשית נמשכים רק כשנה וחצי.

עד מהרה הסתבר שהסיבה האמיתית לשביתה היא פרוזאית – כסף. אבל התקופה לא התאימה, אינה מתאימה ולא תתאים להעלאות שכר מן הסוג שהאחיות דורשות

המשכורת הגבוהה ביותר היתה של אחות מוסמכת בעלת תואר מ.א. ו־26 שנות ותק. הברוטו – 2,174 שקל והנטו – 1,643.5 שקל. יש לציין כי היא עבדה 38 שעות נוספות והרצתה בתשלום בבית־הספר לאחיות תמורת 714 שקל. יש לציין כי לא כל „שעה נוספת" היא נוספת. עבודה במשמרות מחושבת בחלקה כ„שעות נוספות" למרות שאינן „נוספות", אלא נכללות בשש השעות הרגילות: האחות הנדונה נהנתה מ־18 שעות כאלה.

מובן שבעלת תואר מ.א., המרוויחה שכר־מרצים אינה מקרה טיפוסי. עובדים רבים היו מוכנים להרצות ולהביא עוד כמה גרושים הביתה, אלא שלא לכל כימאי, רופא, לבלר או גנן בתזמורת קול־ישראל מוזמנות הרצאות בדרכו. לכן מקרה טיפוסי יותר היא אחות *(27 שנות ותק) שללא שעות* נוספות השתכרה 1,095 שקל ואחרי הניכויים הביאה הביתה 833 שקל. אחות אחרת (ב.א. ו־14 שנות ותק) השתכרה, אחרי 25 שעות נוספות, 1,373 שקל ברוטו ו־1,154 נטו. הניכוי הזעיר הוא בזכות היותה אם לארבעה ילדים.

רבות הן האחיות אשר עובדות במשרה חלקית בלבד. לכן צריך למהול במעט מים את הודעת הממונה על השכר במשרד האוצר („מצבת האחיות גדלה ב־20 אחוז"). 30 אחיות בחצי משרה מפיקות פחות מ־20 במשרה מלאה: לכן יש לבחון גם מה מביאה הביתה אחות במשרה חלקית בלבד. עצם הנכונות להעסיק רבות במשרה חלקית היא ויתור וסירבול מינהלי, לבתי־החולים. יש העובדות שליש משרה, שני שלישים ועוד ואריאציות המקשות על עריכת חישוב של מה שנקרא „שכר אחות". כדי לא להלאות בנתונים, הנה משכורת טיפוסית של אחות בחצי משרה עם 28 שנות ותק ועם 29 שעות נוספות. התגמול ברוטו הוא 889 שקל והנטו 623. הודעת האוצר בדבר מיגוון המשכורות היתה איפוא מדוייקת.

ההערכה אם המשכורות הללו „גבוהות" או „נמוכות", היא סובייקטיבית מאוד. אקדמאי מתחיל או פקיד בדרגה בינונית־גבוהה ימצא כי תשלומים כנ"ל הם למעלה ממה שהוא מקבל. פועל מקצועי בתעשיה יקשור אותן לגבוהות מאוד, ופועל מתחיל – לאסטרונומיות. כי איזה פועל ליד מארגת הטקסטיל ישתכר 756 שקל, כמו האחות המעשית המתחילה? מכל מקום, אי־אפשר לומר כי האחיות מקופחות עד כדי כורח יציאה לשביתה ממושכת בתקופה שעובדים מכל המגזרים קובלים על שחיקת שכרם, לפחות כמו האחיות. הן אחד היוצאים מהכלל המעטים אשר על אף הקפאת השכר זכו לתיקון מסויים בשכרן. הצדק על כן, הוא מהן והלאה.

באשר לצד הציבורי־אתי, אין די מלים לגנות את מעשיהן. טענתן הראשונית כי הן שובתות על הזכות להתארגן ולבחור את נציגותיהן האוטונומיות קרסה עוד בראשית השביתה, כשהתברר כי מוכנים ללכת אמנם באיחור ותוך סחבת לקראתן. אח"כ הן העלו את הטענה הצבועה, כי השביתה היא למען עתיד הרפואה ולטובת החולים. ספק אם יימצא ולו חולה אחד שהרגיש בטובה שהאחיות עושות לו או בעתיד שרק עליו הן נלחמות. רובם ככולם חשו את ההיפך, תוך שהם מסננים בוודאי קללה כלפי מי שהפקירו אותם למכאוביהם. עובדה שרוב השובתים בסקטור הציבורי – המורים, הרופאים הזוטרים וכו' – מתיימרים להאבק על עתיד המקצוע, אינה מפחיתה מאומה מחומרת שביתתן, מה עוד שדיין נושא־מכתבים אינו כדין אחות רחמניה. על חטאיהן נוספו טענות שהעלו במהלך שביתתן, (עצוב היה לראות רמת התבטאות נמוכה והגיון לקוי כל־כך אצל נציגותיהן), כמו הטענה כי בעבר מתו חולים מחמת טיפול לקוי. נניח שכך היה. האם האשמה היא בהלל דודאי, ישראל קיסר או שמא ברונאלד רייגן, שלא העניק לנו די מתנות, או במופקדים על חיי החולים, כלומר הרופאים והאחיות?

עד מהרה התברר כי הסיבה האמיתית להפקרת החולים היא פרוזאית שבפרוזאיות – כסף. העובדה כי הן בחרו תקופה של הקפאת שכר כשהמעסיקים – הממשלה, קופת־חולים והדסה – מצויים על משמעת פיננסית מוחלטת, אינה מורה על חכמה וכשרון טאקטי. האמצעים הברוטאליים – מרוחים במרגרינה ממותקת של טובת הכלל, כביכול – שנקטו, רק החישו את אבדן האהדה למאבקן. מי שהביעו אהדה, כמו הרופאים בבית־החולים בילינסון, שיצאו בשביתת הזדהות, עשו זאת משיקול אנוכי – כשתינתן תוספת לאחיות יתבעו הם את „שמירת ההפרשיות", כבעבר. שביתת האהדה, כמו גם שביתת עובדי המינהל והמשק בבתי־החולים הן אות אזהרה לממונים על שמירת היציבות במשק. אלה היו קריאות קרב „אחריך", כדי שיוכלו – ובעקבותיהם עובדי מגזרים נוספים – להסתער דרך הפירצה ולבוז שלל. לכן אסור להוסיף לאחיות אף לא פרוטה.

בשבחי אי התקיפה

מאת אורי שחר

מיד עם הכנסת מפקדות פת"ח ואש"ף לירדן היו ישראלים – וביניהם חבר ממשלה אחד לפחות – שהציעו לתקוף אותן. תגובה מיידית זו שיקפה את עמדת המצדדים בלוחמה יזומה בטרור. ישראל, כידוע, לא תקפה את רבת־עמון ושלמה מחיר יקר בעד שפיותה – היא נחשפה לפעולות טרור רבות יותר ויעילות יותר. מפקדי אש"ף בירדן הם שכיוונו פעולות אלה במגעיהם עם ערביי יהודה ושומרון.

המצדדים בתקיפה ביקשו לשמור בידי ישראל את היוזמה במאבק נגד הטרור: לפגוע במערך הארגוני של אש"ף; לפגוע במפקדים במנהיגים ובמוראל; לאלץ את ירדן להתנער ממתן חסות לאש"ף; להחיש את תהליך הפלשתיניזציה של ירדן על־ידי ערעור משטרה בעקיפין וחיזוק האלמנטים התומכים באש"ף ובתפישתו המדינית והצבאית.

יש להניח שהמצדדים בתקיפת רבת־עמון ראו בטרור מירדן את האיום העיקרי על ישראל, אך בחודשים האחרונים הנגלו עובדות חדשות. איום הטרור העיקרי הוא זה הנשקף מסוריה. נסיונות הפיגוע במטוסי „אל־על" בלונדון ובמדריד, ובעקבותיהם הציפיה לתגובה צבאית ישראלית חריפה, המחישו את גודל האיום, העלול לגרור את המזרח־התיכון למלחמה חדשה. מעורבות סוריה בלבנון ובליבוי הטרור משם. נגדנו יש לה משקל דומה לזה של מעורבות אש"ף מירדן על הטרור בשטח ישראל. אחרי הפעולה האמריקאית בלוב הגדיר אסאד במפורש את המדיניות הסורית כלפי הטרור. הוא הכיר בפומבי בלגיטימיות ה„מאבק לשחרור" של הפלשתינאים ותומכיהם נגד יעדים ישראליים (וכאלה הם גם מטוסי „אל על").

אילו הותקפו המפקדות בירדן – וזאת בתקופה שבה עושה מלך ירדן מאמצים לקידום תהליך מדיני לשלום באיזור – היה נגרם לישראל נזק מדיני כבד. למרות המחלוקת על תכנו ויעדיו של התהליך, תומכות בו ישראל, ארה"ב ומדינות אירופה. פעולה צבאית היתה משבשת את יחסי ארה"ב ואירופה עם ישראל, היתה מחוללת מפנה בראיית הצדדים המעורבים את התהליך, ולא מן הנמנע שהיתה מביאה להקפאתו או לחלופין מחזקת את השפעת הגורסים כפיית פתרון על־ידי ועידה בינלאומית, כפי שגורסת ברה"מ וסוריה.

היום, לאחר סילוק מפקדות פת"ח מירדן, ברור כי המצדדים בפעולה צבאית נגדן – שגו. האם מקרה הוא כי מי שתמך וחולל את המלחמה בלבנון צידד גם בתקיפת מטרות בשטח ירדן?

בעקבות פעולה צבאית ישראלית היה הקשר בין חוסיין לאש"ף מתהדק וכן גם שיתוף הפעולה ביניהם, לפחות בטווח הקצר. את המפקדות בלב בירתה של ירדן לא היה אפשר לתקוף ללא פגיעה ברבונות ירדן כשם שלא היה אפשר להמנע מפגיעה באוכלוסיה. דעת הקהל בירדן לא היתה עוד סובלנית כלפי ישראל כפי שהיא כיום. קרוב לוודאי שהקשר בין ירדן וסוריה היה מתהדק ואולי אף מתפתח לשיתוף פעולה צבאי, שהיה מתבטא בסיוע סורי להגנה אווירית על ירדן או ביצירת מוקדי פעילות צבאית מתוך לירדן, במגמה להסיט את ישראל מירדן ולגרורה לתהליך שסופו כפיית ועידה בינלאומית. שיתוף פעולה צבאי ירדני־סורי היה יכול להביא לעימות כולל עם סוריה.

פעולה ישראלית ברבת־עמון אינה דומה משום בחינה לפעולה בתוניס, בלבנון או אפילו בסוריה. במצרים – הן בשורות האופוזיציה, הן בהנהגה, והן בדעת־הקהל – היתה ישראל נתפשת כתוקפנית. התוצאה היתה ודאי הקפאה גמורה של יחסי ישראל־מצרים, והתחזקות הפיתוי להתנערות מן ההסדר עם ישראל.

סיכוייה של פעולה צבאית חד־פעמית להשיג יעדים ממשיים היו קלושים. המצדדים בה היו מפעילים לחץ לביצוע עוד פעולות כאלה. ירדן לא היתה נמנעת כנראה מפעולות־נגד, לפחות בתחום ההגנה האווירית, וההצדקה לפעולתה היתה מביאה את סעיף 51 של מגילת או"ם – סעיף הזכות להגנה עצמית.

פעולה ירדנית לבלימת ישראל היתה גוררת בהכרח פעילות ישראלית לבלימת הבלימה וכן הלאה וכן הלאה. התנגשות כזאת היתה עלולה לעלות בשבויים ובאבידות בנפש. ההיגררות לתהליכי מיקוח וסחטנות היתה גם היא בלתי נמנעת.

לפעולה כזאת היה גם מחיר כלכלי. בגלל התוצאות הישירות והעקיפות של הפעולה בתחום הצבאי ובתחום המדיני לא היה אפשר לבצע את החלטות הממשלה בדבר קיצוץ תקציב הבטחון. יתירה מזאת, סביר להניח שלנוכח האיום הגובר היו נדרשים תקציבים נוספים הן לבטחון השוטף והן לכוננות. קרוב לוודאי שבטווח הארוך היתה ישראל נזקקת לסיוע כלכלי אמריקאי מורחב.

שלא בבחינת חוכמה שלאחר מעשה, היום ברור לחלוטין כי המצדדים בפעולה צבאית נגד מפקדות אש"ף בירדן שגו. האם רק מקרה הוא שהאנשים שצדדו במטרותיה המורחבות של מלחמת לבנון היו אלה שצדדו גם בהתקפה על המפקדות ברבת־עמון?

ואלדהיים, ראי רע

מאת אברהם בורג

זהו. נאצי נבחר שוב כנשיאה של מדינה אוסטרו־גרמנית, זה לא לקח להם הרבה זמן כדי לשחזר את תפארת העבר, נאצים קטנים יצאו מכפרי טירוליה ובמועל־יד דמוקרטי השיבו את גלגל הרשע לאחוריו.

מה בעצם לי ולו? לכאורה כלום. קצת שנאות הדדיות, פנים נשריות, דוקרות ומפחידות, אולי גם קצת יראה מידיו, שאיני יודע בכמה דם אדם טבל אותן כדי לנקותן.

בפועל – ממש – אין בינינו ולא כלום, אבל צל עברו מונח בכבדות על כתפי, משא של דורות וגוויות קשה מנשוא.

מעבר לכל השנאות אני כועס עליו כעס רב, ממרחקי אירופה הוא חשף בפני את שתי רעותי הגדולות, את האפסיה המוסרית ואת נצחונו ארוך־הטווח של היטלר.

כל העולם סער ורתח, חיטט ונבר כדי למצוא עוד מסמך מרשיע, עוד עדות מפלילה ועוד ראייה מוצקה. כוחות־הברית חברו שוב כדי להחזיר את הסמל – שמאחורי ואלדהיים – לבקבוק. אבלם, כך נדמה, דבר לא השתנה, אבל אצלנו הכל נראה אחרת. שינויי עם ועולם חרשו את פני ישראל ושינו את פרצוף העם לבלי הכר. אז הזדנבו תורים ארוכים של מתנדבים, צנחנים ולוחמים שרצו להלחם בנאצים ובעושי דברם. גאווה לאומית הקימה את הבריגדה והחפים יהודיים כבר ראו את דגל המדינה מעבר לאופק המנדטורי. והיום, אפסיה גדולה ואדישות מתנכרת ירדו לעולם הישראלי ועטפו אותו היטב. בגן־העדן הישראלי כבר מתהלך קולו של כסא הכבוד, קול הדממה הדקה, סבוי סלתיקי מקריחים שוב את תבשיל הדם ואנחנו מפנים את האף מפני הריח הרע. העבר הנאצי דוחף קדימה את מועמדו ואנו בפה סגור נותנים לו תעודת כשרות – לא למהדרין, לא גלאט אבל לא רע בשביל שניצל וינאי טרף.

מן הממשלה איני מצפה לדבר, שהרי בעומקו של דבר בעבורי הממשלה אינה אלא מכשיר מינימום שלא נועד לקדם אידיאולוגיה, ערכים או מוסר. זהו סתם כלי הפעלה, יישום ותאום של מנהלת העם, אבל היכן היו כל אותם גופים אידיאולוגים ותנועות של תורה וערכים. היכן היה קולה הצרוד של הציונות ומדוע ניחר גרונה של הרבנות, ומה היה לה לתנועה הקיבוצית ולמה נדם קולם של מורי ישראל?

בעצם הכל היה צפוי מעבר לשתיקה הגדולה בעצבי התגובה הישראלי – מדובר כאן במהות עמוקה יותר, אדישות עם לעברו, התנכרות חברה לערכיה, נתק בין הציונות ליהדותה.

מה קרה? היכן היתה נקודת המפנה? מתי עברנו ממיפגש אל השכחה והמבוכה אל הגלישה הנעימה אל עבר בורות הפחת? מאימתי הפסיק מצפן היהדות והיהודים לקבוע צפונה ופנה שאלה? אני חושב שבשואה.

בסופה של מלחמת העולם מתה גרמניה הנאצית את מותה הפיזי, הם הפסידו במלחמה, נכנעו ללא תנאי והכל רק לכאורה. בצרפת ובאנגליה אמרו כי המנצחת האמיתית ראז היא גרמניה. הן, המנצחות, פשטו את הדגל וגרמניה נבנתה מתוך אפר חורבנה. ואותנו הם ניצחו בקל ובחומר. בעשותו את השואה נחל היטלר מספר נצחונות ארוכי־טווח עלינו – עוד טרם נולדנו – והגדול שבהם הוליד את הגב שפנה לאלוהים.

בימי הציונות של טרום השואה באו אנשים לארץ, לא רבים, מעטים וטובים. וכנגדם רבים אחרים פנו לארצות הים האחרות, אלא מה? שכל מי שבא הנה בא מתוך רצון נחוש ובחירה חופשית. ארץ־ישראל דאז היתה ארץ בחירה במלוא מובן המלה. אך ביום שתמה השואה קמה מדינת המקלט הישראלית, מאז ועד היום באים הנה כל יהודי המצוקה, מוכים, חבולים ודחופים. בני אפריקה פליטי אתיופיה יוצאי תימן ועצורי ברה"מ – בריחה לא ניצבה בפניהם. ובאותה עת ועונה פנו העשירים, השבעים והמוצלחים אל הטובה שבבחירות, אל בירת המערב, ארה"ב.

כך עוצב וגובש אופי המדינות הישראלי וכך צומחת לה שם יהדות נינוחה ושלווה, ויש כבר חלוקת עבודה בין „רבים וטובים". הם טובים וטוב להם ואנחנו רבים ורע לנו.

היטלר עוד נועץ אצבע מכאיבה בהוויה היהודית, ואלדהיים הוא סמל נציגותו עלי אדמות, בעבור כך אני כועס וזועם, כי הם הפכו אותי לאיש מצוק, אדיש, שאינו מסוגל למחות כנגד נציגי מדכאיו.

מזל שיש לי עוד כמה חברים, ששומרים את גחלת הצעקה בוערת.

נשיא יוצא קירשלייגר, נשיא נכנס ואלדהיים

שלמות העם ושלמות הארץ

מאת יהודה גוטהלף

דעת הקהל שרויה באווירה של אי־נחת, הרושם המתקבל בתפוצות על מדינת ישראל אינו מרנין כל עיקר. מיעוט העליה מזה והיקף הירידה מזה – הם הוכחה מספקת למאזן השלילי.

לכאורה, הקמת הקואליציה הרחבה, מחוייבת המציאות, היתה צריכה להביא להחלשת הניגודים וליתר התלכדות בשאלות־היסוד של קיומנו, ומנהיגותו רבת התושיה והסובלנית של ראש הממשלה שמעון פרס תרמה לא־מעט להבטחת עצם קיומה ופעולתה של הממשלה המגוונת. אך אפילו מאמציו העל־אנושיים לא הספיקו, כי השותפים, המפלגות הגדולות והקטנות, הפכו את הקואליציה לסירוגין לזירת התגוששות, או שיתוק הדדי, ובעיקר – למקפצה לקראת מלחמת הבחירות, בעתיד קרוב או רחוק יותר. הגיע הזמן, שכל פרט וכל גורם חברתי־פוליטי, שתקומת ישראל יקרה לו, יעצור לרגע קט וישאל עצמו ואת זולתו: כלום התנהגותנו ומאבקינו האישיים והמפלגתיים, היעדר הנכונות להבנה הדדית – אינם מסכנים את עצם קיומה ויעודה של ישראל?

פסיכולוגים מבחינים בין שלושה מדורי הנפש: א) תחום הלא־מודע שרוחשים בו היצרים (ברובם שליליים ובחלקם חיוביים); ב) התודעה המייצגת את העימות הראציונלי ושפיות־הדעת של בני־האדם מול המציאות; ג) ו„האני העליון" של היחיד (או הקולקטיב) נושא החזון, או השאיפות הלאומיות והאוניברסליות. דומה, כי לאחרונה גוברים אצלנו היצרים על הגישה הראציונלית, השפויה ומחמת האכזבות מהחזון נוצר חלל ריק, המתמלא אף הוא בנטיות יצריות, ביחס ציני וכו'.

אם יש עדיין בינינו (והם מצויים!) אנשי מצפון, בעלי רצון טוב, שיצריהם עולים בקנה אחד עם גישה ראציונלית־שפויה, והם שומרים אמונים לחזון התקומה הלאומית, הסוציאלית, האוניברסלית, שעיקריה ירשנו מהנביאים – הרי מצווים הם לפעול כיום במפלגותיהם ומעבר להן – לשינוי האווירה העגומה. אם לא נעצב כראוי את העתיד, הוא יעצבנו – למורת רוחנו. חלק נכבד שמור בנידון זה לכלי־התקשורת, שרב היה חלקם בתקומת ישראל, וחלילה להם לעלות על דרך „הכסח", נטול מעצורים ותחושת האחריות, אם גם בכסות תהודה ופרסומת אישית. אין זו הדרך היחידה להבטחת הדמוקרטיה התקינה, כלל חופש הביטוי. מצבה הרופף של ישראל אינו מחייב טשטוש הבדלי דעות או חיפוי על משגה ועיוות כלשהם; אך הוא אינו מצדיק הכללות נמהרות, שיש בהן להכפיש את ישראל קבל־עם־ועולם. אין דומה ישראל, שאויביה מרובים מנאמניה, למדינות גדולות וחזקות, שקיומן מובטח, אם בנצחון ואם לאחר תבוסה.

יש סבורים, כי אין לפתור עניינים אלא בדרך קיצונית, הכמעט להתפשר הוא הראוי לכבוד ולאמון. יש שהעלו זאת לדרגת שיטה, השיטה הדיאלקטית, שמימי הרקליטוס האפל ראתה בניגודים את עיקרה של ההתפתחות: „כל המתפרד הולך ומתאחד, ומתוך הסתירות עולה המזיגה הנאה ביותר, והכל מתהווה במאבק... המאבק הוא אבי הכל, ארון הכל... המאבק הוא הערך המשותף, הריב הוא הצדק, והכל בא מתוך ריב וכורח".

ברם, כדברי הימים נתחוור לא פעם, כי ההרס אינו בונה תמיד; כי יש הרס לשם הרס, ויש שלילת השלילה אינה מביאה כלל סינתזה משובחת ומקדמת. מכל מקום, ישראל שרויה בתקופה שהבלטת המכנה המשותף חיונית יותר מניגודים, הפיצול והמאבק הבלתי־פוסק מבית ומחוץ.

שום שכתוב היסטורי לא ישנה את העובדה, כי עם ישראל קם מתחילתו מתוך קשר בין לאומיות ומורשה דתית. גם בעמים אחרים נודעה לדת השפעה מרובה על עיצוב לאומיותם. (ר' פולין, „הסולידריות" וכו'). בעם ישראל הקשר הדוק יותר, כלכדי, כי אין בקרב האומות שותפים לדתו. גם החילונים (ואין חילוניות זהה עם כפירה באמונת־הייחוד) קיבלו את מישנתם המוסרית וחזון הקידמה החברתית־האנושית ממורשת הנביאים. לפיכך אין צידוק להחרפת המאבק בין דתיים וחילוניים. האנגלים הגיעו בדתם האנגליקנית לכעין פשרה בין הקתוליות והפרוטסטנטיזם, ועל כן נמנעה כמעט אצלם מלחמת הדתות, בדומה למדינות יבשת אירופה. הזרמים השונים ביהדות מחייבים סובלנות פלורליסטית, וכן לא נוכל להפריד בין הדת המדינה ולוא רק מפאת החשיבות הרבה שנודעת לזיקה הדתית של המוני היהודים בתפוצות לארץ ישראל.

בראשית התהוותנו כעם נאמר לנו: „ואהבת לריעך כמוך", וחכמינו הוסיפו „חביב אדם (כל אדם!) שנברא בצלם". ברם, בהיעדר מכנה משותף הגענו למצב, כאילו אין אנו אוהבים את עצמנו ואיננו דואגים לשלומנו, לשלום כל עדותינו. ולאחר שנתנסה עמנו, יותר מכל עם אחר, בנסיון המר של הגזענות, אנו מתמהמהים בחקיקת חוק נגד הגזענות; ויש מרמים בנפשם, כי העם היהודי מסוגל להנציח את הסיפוח של השטחים, שיהפכו אותנו לעם אדונים, במדינת „אפארטהייד" דו־לאומית, שנפש יהודי סולדת ממנה.

הציונות נתכוונה מתחילתה לא רק לשחרור לאומי אלא גם לשנוי המיבנה החברתי־הכלכלי, הגלותי. עם התרחקותנו מהמכנה המשותף גדל והולך אי־השוויון, הפער המשווע ברכוש ובמשכורות. בעוד עובדים נתבעים להסכים לשחיקת שכרם, נוטל מנהל בנק ציבורי 5 מליוני דולרים פיצויים, הרי לא נעלמה מעינו העובדה, כי חל גידול ניכר במספר המשפחות שמתחת לקו העוני (בין 1979־1984 כדי 65 אחוז).

עקב הויכוח הסוער בענייני מדיניות ובטחון נחשבים משום מה כ„שמאל" אנשים בעלי השקפות „יוניות", אם כי אין דעתם נתונה לסילוק העיוותים הסוציאליים והכלכליים. ומאידך גיסא, תמצא חברים שעדיין לא הבינו, כי „ניציות" במדיניות החוץ והבטחון הכרוכה בהנצחת משטר הסיפוח ועיוות המשטר הדמוקרטי אינה מתיישבת עם תפיסה סוציאליסטית.

עלינו להציג לעם את השאלה: איזו מדינה ואיזו חברה הוא משווה לנגד עיניו. לא תיתכן דמוקרטיה בלי מפלגות המתוות דרכים שונות להתפתחות בענייני פנים וחוץ. אולם נראה לי, כי המפלגות, שנועדו להנחיל לעם חזון החורג מעבר לאינטרסים האנוכיים והכיתתיים, מצוות כיום להדגיש בצד ההבדלים את המכנה המשותף שיבטיח, כי המאבקים הבלתי־נמנעים לא יהיה בהם לסכן את עצם קיומה של המדינה ולסכל את תהליך קיבוץ הגלויות. מכל מקום, שלימות העם קודמת לשלימות הארץ.

שני חוקים קוסמטיים

מאת מאיר בראלי

החוק למניעת הסתה גזענית מזה והחוק למניעת מגעים פרטיים עם אש"ף ואנשיו מזה, הם בשני הקצוות של הקשת הציבורית שלנו, זה מול זה; למעשה יש בהם מן המשותף. בשניהם יש תועלת־מה ובשניהם אין שום נזק. שניהם ראויים לתמיכה, אולם לא כדאי לעלות על בריקדות גבוהות למענם. הם הרבה פחות חשובים משהדבר נראה לתומכיהם הנלהבים.

הטענה שהחוק למניעת הסתה גזענית עלול להיות מכוון נגד הדת היהודית היא עלילה נתעבת על הדת היהודית. היהדות, עם היותה דת לאומית, אין בה גזענות, כפי שאין בדתות האוניברסליות, הנצרות והאיסלם. יש יהודים גזענים, לחרפתנו, כפי שיש נוצרים גזענים, לחרפתם. יש חשד בלבי שכל התרגילים של החרדים והדתיים בעניין חוק הגזענות הם הגנה על מאיר כהנא, מכיוון שהוא מניח תפילין, שומר כשרות ושבת ונאבק לא רק למען גזענות אלא גם (ואולי בעיקר) למען מדינת הלכה. זה מספיק בשבילם. הם שוכחים, אולי, שאפילו לחזיר יש טלפיים כשרות.

לעומת זאת, כאמור, ספק רב אם החוק הטוב ביותר לעניין זה יעזור עזרה ניכרת למאבק הרעיוני בנושא היחס לערבי ולערביה, ולהבנה שכל אדם נברא בצלם. הבנה זו פירושה שיש לגלות יחס אנושי לכל אדם, ושאסור בהחלט להטיל על כל ערבי אחריות לפשעים הנעשים בשם העם הערבי וכאילו למענו. חשש עמוק מקנן בלבי שהחקיקה יותר משתועיל, תרגיע את המצפון של כולנו, ותפחית את הנסיונות להסביר, לחנך ולשכנע בעניין שלא קל לשכנע בו, כי כל מעשה־פיגוע מעלה על פני השטח יצרים קמאיים. מובן מאליו שיהיה זה חמור, כלפי פנים וכלפי חוץ, אם הכנסת לא תצליח לחוקק חוק למניעת הסתה גזענית. כלפי פנים תינתן בכך לגיטימציה להסתה הפרועה, כלפי חוץ – אין צורך לומר מה פירושו של דבר.

יש מידה רבה של הבלות בדיבורים על גזענות ביחסים בין יהודים וערבים. אם יש בכלל משמעות למושג גזע, לאחר כל עירבובי הגזעים שהתחוללו בעולם, הרי אנו והערבים אחים לגזע, אבל בזה אין די למנוע הסתה. נחוצה פעולת חינוך עניפה ובצידה (ורק בצידה), גם החוק יועיל.

המצב דומה לגבי הצעת החוק למניעת מפגשים. כאשר הרוצים להיפגש עם אנשי אש"ף מדברים על „סכנות למאמצי השלום", הם מערבבים את ייצר הפעילות האישי שלהם עם תועלת מדינית. שום התקדמות לשלום אין, ולא יכולה להיות, מפגישה של אנשי שוליים ציבורים עם אש"ף. זוהי שטות גדולה ואפשר לומר עליה את האמירה היהודית העממית: „אלולא היה זה טיפש שלי, גם אני הייתי צוחק."

מצד שני אין סכנה שפגישות אלה, שהכל יודעים שהן חסרות ערך, יצמיחו תוצאה מדינית רעה. איזה נזק מדיני יכולה לגרום פגישה בין אורי אבנרי, יעקב נאמן או מתתיהו פלד לבין אנשי אש"ף? מי מקבל זאת ברצינות? הוא הדין, יש להודות, גם בפגישה בין אנשי „מחנה השלום" ממפלגת העבודה לבין נציגי אש"ף. הדבר מזיק אמנם לתדמיתה של מפלגת העבודה בציבוריות הישראלית, אבל נזק מדיני ממשי אין הם מסוגלים לגרום.

הנזק היחיד הוא שהם עלולים לשמש „עלה תאנה" לארה"ב, ולמדינות אחרות המסרבות להכיר באש"ף. אלה יוכלו לטעון: מה שעושים ישראלים מדוע לא נעשה גם אנו?

ספק רב אם אש"ף מעוניין באמת במו"מ עם ישראל, וספק רב עוד יותר אם אש"ף מתכוון ומסוגל לסיים בהצלחה מו"מ כזה. יתכן מאוד שכל כוונתו לטעון למו"מ עם ישראל כדי לזכות בהכרה אמריקאית ובמו"מ עם האמריקאים. אין לנו סיבה לעזור לו.

לכן שני החוקים רצויים, אבל מגוחך לעשות מהם דגלים למאבק רעיוני. יש לקבוע להם את מקומם, הצנוע.

מכתבים למערכת דבר

מי תמך מתי בהקמת המדינה

תחת הכותרת „האם רק אדם אחד?" („דבר" 15.6) בתפלמס אריה סגולי עם כאיר בראלי ועם גאולה בן־אליעזר (בתו של בן־גוריון) בעניין יכולתו של דב"ג לראות תהליכים הולכים למאבק על השגת עצמאות ליהודים בארצם – ואת מול פלגים במחנה הציוני שביקשו פתרונות דמיוניים: כמו מדינה יהודית משני עברי הירדן (הרוויזיוניסטים), כינון א"י כמדינה דו־לאומית (השומר הצעיר, החלטת הכנרס הבריט... בכנגרס בין־לאומי (התנועה לאחדות העבודה פועלי־ציון סמאל).

יש בשאלתו של א. סגולי משום נסיון לשכתב את תולדות המאמצים להקמת המדינה. לצורך השיכתוב אין הוא עוסק בראשיתו של העניין, אלא בסיומו בלבד – בתאריך 12.5.1948 (שלושה ימים לפני ההכרזה על הקמת המדינה), כאשר נציג אחה"ע ונציג השוה"צ ב„מנהלת העם" ענו אמן אחרי תביעת בן־גוריון להכריז על הקמת המדינה. לאמור, הזכות גם לאלה שניסו לשים מכשולים בדרכו להשגת המדינה. יתירה מזו: על פי סגולי נציגי ה„שמאל" בתנועת העבודה ממש סייעו לבן־גוריון נוכח התנגדותם של חברי למפלגה... להד"ם. גם אם שניים מחבריו סברו (יחד עם מדינאים בארה"ב), שעוד לא הגיעה השעה להכרזה, הרי במשך השנים הם לא עמדו כשטן בדרכו של בן־גוריון להשגת המדינה.

אולי בכלל מעין מוסר־כליות של חבר הנאמן למפלגתו־בעבר (אחה"ע), שביקשה להוליך את העם בדרכים־לא־דרכים, מתעלם סגולי מהשלבים השונים במאבק. ראוי לזכור, למשל, כי אחרי מסקנותיה של ועדת או"ם התכנס הוועד הפועל הציוני בלונדון שבשווייץ והחליט לקבלן ברוב של 51 מול 16 מתנגדים. המיעוט כלל את המפלגות משני הקצוות במחנה הציוני: הרוויזיוניסטים, השומר הצעיר התנועה לאחדות העבודה־פוע"צ שמאל.

חודש ימים לפני החלטת עצרת או"ם על הקמת המדינה פירסם מ. יערי מאמר ובו המשפטים הבאים: „לא ניטול חלק באחריות להצעת החלוקה, נראה אותה כעובדה מציאותית, לא כדי להשלים אתה, אלא כדי להתגבר עליה ולחתור לחיסולה" („משמר" 29.10.47).

אריה אפיר
אפיקים

חכמים, היזהרו בדבריכם!

אינני מן ה„משקיעים" לא בבנקים ולא בבורסה, אך דבר אחד אני יודע: זה שנים אני קורא ושומע, שיותר מכל בנק אחר בישראל, בנק דיסקונט תרם ותורם ביד רחבה למוסדות צדקה, למוסדות חינוך, למוסדות תרבות („מפעלות דיסקונט לתרבות ואמנות" ו„אולם רקנאטי" במוזיאון ת"א), למוסדות אקדמיים („בניין רקנאטי" – הוא בית הספר למינהל עסקים באוניברסיטת ת"א, לצה"ל, ועוד ועוד.

בזמנו פניתי לבנק דיסקונט בבקשת סיוע לתלמידיי להוציא „דף חינוך ותרבות" מיצירותיהם – ונעניתי בסיוע ובברכת הצלחה. וכל זאת משום גישתה החינוכית, העקיבה והמתמדת, שהיא יסוד במשפחת רקנאטי, מאז היווסד הבנק לפני 51 שנה, לעמוד לימין ערכים תרבותיים – מוסריים בכל האפשר; ועל היסוד הזה, שהוא צוואת המייסד, עומדת המשפחה וממלאת אותו בכל מאודה.

לכן, בכל „פרשת רקנאטי" יש לשוות לנגד עיני השוקלים ושוקלים את ההבחה, שבנק דיסקונט משלב במסורת הבנקאית שלו מוסר גבוה וערכים משפחתיים נעלים, היקרים לכל שוחר תרבות ומוסר, ובהיפגעו – ייפגעו לא רק כבוד המשפחה ויוקרתה בארץ ובעולם, אלא אף יסודות וערכים, שלא יסולאו במחיר יקר ביותר.

ברוך ששון
תל־אביב

כלום המדינה עסק פרטי?

גליון „דבר" של ערב שבת (27.6) היה עשיר בחומר המוקיע את תהליכי מתן החנינה לשב"כ. רצוני לגעת בנקודה אחת. כידוע, כל מדינה מושתתת על בניין של שלטון, המעוגן בחוקים. בבחירי העם, שרים, פקידים בכירים, היועץ המשפטי לממשלה, שופטי בתי־דין עליונים, כולם חייבים להישבע אמונים לפני קבלת תפקידם הרם לפני הנשיא ולפני בית המחוקקים, כדי לשמור על החוקים ועל טוהרת המדינה.

והנה צו עליון זה הופר כבוד הנשיא עצמו וראש הממשלה כאשר הזליכו להזמין עורכי־דין פרטיים, את רם כספי ויעקב נאמן. עורכי־דין פרטיים אלה השתתפו בדיונים שבקבינט המצומצם, שאפילו שרים שמחוץ לקבינט לא זכו להיות נוכחים בהם, דנו בדיני נפשות בבעיות רגישות בטחוניות, שאסור לאזרחים במדינה לשמוע אותם, והעבירו מסרים מהנשיא לראש הממשלה כאילו היתה זו עיסקה של מיסכר ניירות־ערך.

כלום אותם עורכי־דין פרטיים השבעו לפני כס המלוכה לפני שהחלו לייעץ ולתווך, כדי לחייב אותם משפטית אם יזלגו הזרצה מאותן השיחות הכמוסות שניהלו עם צמרת השלטון?

על היועץ המשפטי להגיב בתוקף נגד התערבותם של עורכי־דין פרטיים בתהליכים רגישים, בטחוניים כאלה. יתירה מזו, האם ידוע לנו מה השתייכותם הפוליטית של עורכי־דין אלה? הרי ידוע שהיועץ המשפטי לממשלה והמשפטנים במשרד המשפטים צריכים להיות נקיים מכל רבב בסוגיה זו.

חיים הצורי
אילת השחר

הורדת יישובים – לא פרה קדושה

באחרונה התחוללה סערה זוטא בגין הצעת נסים זווילי, ראש מחלקת ההתיישבות בהסתדרות הציונית, להעביר את יישוב נצרים, מרצועת עזה לעבר מדינת ישראל. זווילי „התקפל" במהרה מול התקפות המתן מצד הימין הישראלי, למרות שתוכניתו היתה טובה והגיונית וייתכן שבלחץ הנסיבות עוד יחזור אליה.

בימים האחרונים התבשרנו, כי שני יישובים יימחקו מהמפה. ואין קול ואין צפצוף מצד „שלומי אמוני ישראל". המדובר בהיאחזות נחל־שיאון בהר־דוב שבחרמון וקיבוץ רכיד בגליל התחתון.

שני היישובים נתקלו בבעיות חברתיות רבות וכן חוסר של עתודות לאיכלוס יישוביהם. נראה, שדווקא כאן, העקה היתה צריכה להיות גדולה יותר. החרמון ויישובו – כגבול ביטחון והגליל שאוכלוסייתו היהודית מתדלדלת.

היא הנותנת, לא ההיגיון ההתיישבותי בראש מעייני הליכוד, התחיה ותומכיהם אלא שיקולים פוליטיים מעוותים גרידא.

דן יהב
תל־אביב

חשבון בדיסקונט – דווקא עכשיו

בימים אלה התבשרנו, שלקוחות של בנק דיסקונט, כאות מחאה על אי־נכונותו של רקנאטי להתפטר, הודיעו על משיכת פקדונותיהם מהבנק והעברתם לבנק אחר.

מוסריותם הגבוהה של אותם האנשים ודאי ראויה להערכה, אך אין כל ספק, שהם טועים מהבחינה הפיננסית. לעניות דעתי „הוכח" בצורה ברורה, שבנק דיסקונט הוא אחד הבנקים האמינים ביותר, אם לא האמין ביותר, בשוק הכספים הישראלי. לעומת שאר הבנקים, הרי מנהלו הוא היחיד, שלא רק שאינו מביע כל נכונות לוותר על מעמדו וליישם את מסקנות דו"ח בייסקי, בהתנגדותו הוא זוכה לתמיכתם הגלויה והמוצהרת של שרים בממשלת ישראל. בנק בעל קשרים כה הדוקים לצמרת השלטון ובעל גיבוי כה רחב אמינותו אינה מוטלת בספק.

מוסר הוא מיצרך, שפשט, כנראה, את הרגל במדינת ישראל.

ד"ר אמנון גוי
אוניברסיטת ת"א
החוג למדעי המדינה

לא לטשטש חיוב

אגב ביקורת על יו"ר ההנהלה הציונית, אריה דולצין, בעניין הפיצויים לארנסט יפת עם פרישתו מבל"ל, העיר טוביה מנדלסון („דבר" 25.6) הערות של לגלוג גם על פעילות הסוכנות בעיירות הפיתוח. ברצוני לקבוע, בשמי ובשם עמיתי, כי פעולות הסוכנות בעיירות הפיתוח הביאו ברכה רבה, ואף מהפך ממשי, ואני מתקומם נגד סילופה והכפשתה של פעילות זו:

בארבע השנים האחרונות השקיעה הסוכנות היהודית בעיירות הפיתוח בישראל יותר מ־30 מיליון דולר בפרוייקטים מיוחדים. בסכומים אלה הוקמו עשרות מועדוני נוער, מתנ"סים, מעונות יום, אודיטוריומים, מרכזי ספורט, מועדונים שכונתיים, בריכות שחיה, מרפאות שיניים ונרכש ציוד רפואי לבתי־חולים, שלא לדבר על תרומת הסוכנות במסגרת פרוייקט שיקום השכונות ועיירות הפיתוח.

שאול עמור
ראש מועצת מגדל העמק
ויו"ר חטיבת עיירות הפיתוח

גר של כבוד

שר הפנים, הרב יצחק פרץ, ניסה בכנסת, בתרגיל היתממות אופייני לו, להכניס לראש כולנו, שכינוי הגנאי „גר", אותו הוא רוצה להכליל בתעודות הזהות, אינו אלא תואר של „כבוד".

אני מציעה לעיתונות ליישם הצעה זו כלפי השר פרץ עצמו: כמו שבאוניברסיטאות מוענק לאנשים דגולים תואר „דוקטור של כבוד", תעניק העיתונות לשר פרץ תואר „גר של כבוד", ובכל פניה לשר או איזכור שמו ייכלל תואר זה, עד אשר יסיר השר את הצעתו הנלוזה מעל הפרק.

ד"ר צפורה מלד
עומר

האשמים – העם וההנהגה

בתגובה לתגובות הרבות על מודעת התמיכה ברפאל רקנאטי עליה חתמו אמנים ומפיקים, אשר כביכול באו להגן על שמה של האמנות הריני להשיב:

אינני מכיר את רקנאטי. לא ראיתיו וממילא לא החלפתי עימו מלה מעולם. לא ראיתי, וכנראה לא אראה, פרוטה מבנק דיסקונט שתעזור לי בהפקותי או באופן אישי. אני תומך במאבקו משלושה טעמים:

א. לדעתי, האשם העיקרי במפולת מניות הבנקים הוא העם, שהפסיק לעבוד ונהר אחרי הכסף הקל. היה צריך לפטר את העם הזה.

ב. זוהי מחאה קטנה פרטית שלי נגד הדו"ח שלא ראה צורך להסיק מסקנות קשות חמורות תוראות נגד שר האוצר לשעבר שהרע עם העם.

ג. אם רקנאטי מעל בתפקידו – רימה והונה את לקוחותיו – שיעמידוהו לדין! אבל מה שנעשה, נעשה בהסכמה, בהשפעת ובתמיכת קברניטי העם והכלכלה דאז.

צרפתי את שמי למודעת התמיכה בו ובמשפחתו בלי שום קשר למפעלים הרבים שהקים לקידום הבריאות והתרבות. אלה – עומדים סתם לזכותו.

דורון אלהרר
רמת גן

מאבק האחיות עקרוני

ברצוננו להביע את תמיכתנו המוסרית במאבקן של האחיות. הן נאבקות לא רק על זכויותיהן ומעמדן (וגם זה חשוב בעינינו), אלא גם על זכויותיהם של החולים – של כולנו – לקבל טיפול אנושי.

ברצוננו להביע את מחאתנו על יחסה של הממשלה על התעלמותה כל ימות השנה מהמצב בבתי־החולים ועל רצונה לשבור את האחיות, תוך שימוש ציני בסבלם של החולים.

ד"ר ציפורה כגן
ד"ר דבורה ברנשטיין
חנה שם־טוב
חיפה

על שביתת האחיות שנסתיימה ועל סיבותיה ראה גם במדור המכתבים של מחר.

טלוויזיה

5.30 "יהלבי" – סדרה חדשה בת 6 פרקים על־פי ספרו של דה־אמיציס. הימים הם ימי מלחמת העולם הראשונה, ואנריקו, גיבור ספרו הנודע של דה־אמיציס, מתגייס לצבא. בחזית הוא פוגש שני חברי ילדות, ועמם הוא משחזר את ימי בית הספר הרחוקים בטורינו. ככל שהמלחמה נעשית אכזרית יותר, הוא מתכנס יותר ויותר בזכרונותיו.

6.30 קיצור החדשות (ערבית).

6.32 "יהענק המדהים" – שם הפרק: "הופעתה של הענקית" (תרגום ערבי–עברי).

7.00 יומן השבוע (ערבית).

8.00 כותרות מבט.

8.02 "ילדים בראשי" – מצעד להיטים עבריים על־פי המצעדים של רשת גימל וגלי צה"ל, בשילוב להיטי חו"ל.

9.00 מבט לחדשות.

9.30 "שושלת" – סדרה אמריקאית חדשה על חייו ועסקיו של איל נפט בעל אימפריה ענקית. תככים וקנוניות, אהבות ושנאות, בני משפחה, שותפים ומתחרים מרכיבים את פרקיה של הסדרה החדשה. מקום ההתרחשות הוא דנוור שבקולורדו. פרק ראשון. [illegible] לינדה אוואנס, פאמלה סו מרטין, בו הופקינס, דייל רוברטסון.

10.40 "סוף ציבורי" – ענייני ספרות. מנחה: ירון לונדון.

11.25 חדשות.

טלוויזיה לימודית

09.00 שעת כושר.

09.10 בלי סודות: ביניים שווא.

09.30 אל סיה: פרק 11.

09.55 זה רק ויליאם, פרק 11: בדיוק בזמן.

10.20 ד'ישראלי הבלתי מנוצח: על המדינאי האנגלי־יהודי בימי המלכה ויקטוריה.

2.00 שעת כושר.

2.10 מי מפחד מאופרה: לה טרוויאטה של ורדי לפי הסיפור של הגברת עם הקמליות מאת דיומא.

2.40 רכבת ההפתעות: סרט אנימציה.

3.00 רחוב סומסום: חולצה כחולה.

3.30 החבורה של מרפי: פרק 8.

3.55 קונצרט מיוחד עם ילדי הפלא מיפן.

5.00 ערב חדש. מנחה גדעון רייכר.

רדיו

„קול המוסיקה"

07.07 „בבוקר: רביעיה בסי־במול מג'ור לאבוב ולכלי־קשת וו. סטיל / י. פרלמן / פ. צוקרמן / ל. הארל; מוצרט: דיברטימנטו מס. 2 בסי־במול מג'ור, ק. 137 ולהקת מוצרט מרינה / ו. בוסקובסקי.

07.30 שחרית מוסיקלית – הנדל: קונצ'רטו בסי־במול מג'ור לנבל ולתז. אופ. 4 מס. 6 ול. לסקין / תז. קמרית של ז. פ. פאייאר; ד.מלקלה „ברוזר מוסיקלי" מס. 2, סויטה לשני חלילים ובאסו קונטינואו (א.־ק. ניקולה / ק. דאקסה / פ. מרטון); ויואציות על נושא פולני וס. ניקולייבה); שומאן: „קטעי פנטסיה" לצ'לו ולפסנתר, אופ. 73 (כ. מיי / פ. המבורגר); דבוז'אק: בגטלות לכלי כוורות, צ'לו והרמוניום, אופ. 47 (שלישיית „דומקה" / ל. פקטור, הרמוניום / ג. וילסון, כינור); [illegible]: סימפוניה מס. 1 בסי־במול מג'ור, אופ. 2 ותז. רדיו לוקסמבורג / ל. דה פרומנט.

09.30 קונצרט בוקר: אלבר רוסל: סויטה מס. 2, מתוך „בכחוס ואריאדנה" (תז. הרדיו הצרפתי / ז. מרטינון); גבריאל פיירנה: סונטה לחליל ולפסנתר, אופ. 36 (ז.-פ. רמפל / פ. ברבי); שופן: שלושה נוקטורנים אופ. 9 וד. ברנבוים; בטהובן: „לאהובה הרחוקה", מחזור שירים (ד. ואיאה – טנור / א. ברוק, פסנתר); מוצרט: רביעיה בסול מינור לפסנתר ולכלי־קשת (שלישיית בוזאר / ב. ג'ודה, ויולה); הומל: קונצ'רטו למנדולינה ותזמורת בסול מג'ור (א. פן קליביה / תז. הקב. של ז. פ. פאייאר); אנטונין דבורז'אק: „קונצרטו" בפה מג'ור (אנסמבל כלי של גרנובל / ס. פרדון).

12.05 אמנים באולפן – חיה לבני, כנור / רחל קירשטיינר־כוהן, פסנתר – קודלי: סונטה מס. 8 במי מינור, מוצרט: סונטה במי מינור, ק. 304; [illegible]: סויטה אופ. 32; [illegible]: סונטה ברה מג'ור, אופ. 137.

13.00 קונצרט צהריים – באומרטיה: סונטה מס. 2 לבסון וקונטינואו (ד. בונד / ר. ודרר / ר. קונה); ביקולס לגרי: קונצ'רטו מס. 2 ברה מג'ור לצ'מבלו ולכלי־קשת (ס. קיפנן / חברי הפיל. מהאג); מנדלסון: רביעייה בסי מינור לפסנתר ולכלי־קשת, אופ. 3 (מריז גבל / ת. סולוכורסקי, ויולה); ליסט: „אלגיה הראשית", פואמה מס. 8 (תז. הגבנדהאוז / ק. מאזור); ברסוק: קונצ'רטו מס. 2 לכנור ולתזמורת (ג. נוטקובסקי / הפיל. הלאומית / צ. גרהאנג).

15.05 צליל מסנתר.

16.00 קונצרט מנחה – ארנולד בקס: הפואמה הסימפונית „יערות נובמבר" (תז. אלסטר / ב. תומסון); באך: פרלוד פוגה ואלגרו (אליזה פיסק, גיטרה); היידן: רביעייה בסי־במול מג'ור לכלי־קשת, אופ. 71 מס. 1 (רביעיית סלומון); ברליוז: „הנגת רודית", מתוך „טרויאנים" (מקה. ב. אולדיס / סימפ. לונדון / ק. דייויס); בטהובן: קונצ'רטו מס. 1 בדו מג'ור לפסנתר ולתזמורת (מ. פוליני / הפיל. וינה / א. יוכום); פרנק: הפואמה הסימפונית „פסיכה" (המקה. הפיל. הצ'כית / תז. סימ. פראג / ד. פרנקל).

18.30 מוסיקה ליום ראשון – ויליאם בירד: מיסה לשלושה קולות (קבוצת דלר / א. דלר); באך: קנטטה מס. 170 „מלוות נועם, שמחה נפש יקרה" (ג. בייקר / אקדמית סנט־מרטין / נ. מרינר); פורה: רקוויאם (ס. ארמסטרונג – סופרן / ד. פישר־דיסקאו / מקה. פסטיבל אדינבורו / תז. פריס / ד. ברנבוים).

20.05 ערב טוב

20.30 הקונצרט הקאמרי השבועי – נססה טרסון, רסיטל פסנתר – בטהובן – סונטה בסי־במול מג'ור, אופ. 106 (פסנתר פטישים); מוצרט־ליסט: זכרונות מ„דון ג'ובאני"; שופן־ליסט: 4 ואלסים קאפריסיים.

22.30 מסורות מוסיקליות בארץ – הליטורגיקה הרוסית, במגזר עידכים.

23.00 מוסיקה מן העבר הרחוק.

רשת א'

11.30 השכלה ודעת לכל – ערבית למתקדמים: שעור מס' 37.

12.05 „בעקבות הבוקר".

14.06 תכניות לילדים – „שירים הם חברים של ספורים": „איפוא אמא שלי" מאת דבורה עומר „צ'יטי צ'יטי בנג בנג" מאת איאן פלמינג: לקראת שידור.

14.45 „תחול בשקל".

15.30 עולם המדע – (ש.ש.)

16.05 הירון.

17.20 האוניברסיטה המשודרת – תל־אביב, העיר הראשונה, 1906־1936: תל־אביב במלחמת העולם הראשונה.

19.05 „מושבת ישראל".

22.05 „תמורות ועוד".

רשת ב'

18.06 „מסיבת עתונאים".

18.45 היום בספורט.

19.35 „עם ישראל" – ענינים יהודיים בעולם.

20.05 „שלום לבן דודי" – פיוט ותפילה בשידור חי.

22.05 „תמורות בלי־נשיפה" – צלילי טרומבון מימי הבארוק עם רביעיית הטרומבונים של בראנימיר סלוקאר, סולן וזמרים יאקוב שטמפפל.

23.05 „צלצל שלישי" – שבועון לאומנויות בשידור חי מהאולפן.

רשת ג'

18.06 מצעד הפזמונים הלועזיים.

21.05 ארום עתיק.

גלי צה"ל

06.05 אוניברסיטה משודרת: התפתחות כוח המגן העברי לאור מלחמת העולם השניה. מרצה דר' באיר פעיל.

16.05 „רדיו ספורט" – מגאזין ספורט.

17.30 כוונת – ענייני צבא ובטחון.

17.50 יומן ספורט.

18.05 שקט קלה על כלכלה.

18.40 משירי הלהקות הצבאיות.

23.55 „שיחות חצות" – עם דר' אוריאל זוהר, מורה לתאטרון באוניברסיטת תל־אביב.

בתי קולנוע

■ תל־אביב

אסתר: המורים בדיגוג 9.30, 5,7.15
אורלי: הבוסטונים 9.30, 7.00, 4.30
אלנבי: זרוק ת'חוק 9.30, 7.30, 5
בן־יהודה: רכבת אל החופש 9.30, 7.15, 5.00
גורדון: בר 51 10.00, 8.00
גת: צבע ארגמן 9.00, 6.00, 3.00
דיזנגוף 1: נשיקת אשת העכביש 9.45, 7.20, 4.45, 1.30, 11
דיזנגוף 2: 3 רווקים ותינוק 9.45, 7.20, 4.45, 1.30, 11
דיזנגוף־לאן 9.30, 6.30, 2, 11
דקל: קרטה קיד II 9.30, 7.15
דרייב־אין: דריל 8.00: מתנה שבריים 10.00: חצות – סרט סקס
הוד: הקרב על הוועד 9.30, 7.30, 5
בית ליסין: פנרגנו 11.15
חן 1: ביה"ס לשוטרים מתקדמים 9.50, 7.50, 5.50
דמבו הפיל המעופף 4.30, 2.30, 11
חן 2: שגעון של לילה 9.50, 7.45, 5.50
מהדורים באהבה 4.25, 2.20, 11
חן 3: תופשה מטורפת באירופה 9.50, 8.00, 6.00
קרטה קיד II 4.15, 2.10, 11
חן 4: מרגלים שכאלה 10.00, 7.55, 6.00
נסי גאן 4.15, 2.20, 11
חן 5: סיפורה של אגנס 9.55, 7.45, 5.40
היפהפיה והיחפן 4.15, 2.20, 11
לימור: שכרון חושים 9.30, 7.15
לב 1: אלכס חולה אהבה 9.50, 7.40, 5.00, 2.00, 11.00
לב 2: אהבות משתנות 9.40, 7.30, 4.45, 1.40, 11.20
לב 3: יומנו של צב 9.40, 7.30, 4.45, 1.40, 11.30
לב 4: מישימה 9.40, 7.10, 4.45
מוגרבי: סגור לרגל שיפוצים
מקסים: מוחל ושמו ג'ינג'ה 9.30, 7.15
סינמה 1: תתיך תתיך
סינמה 2: רומן בברלין 9.30, 7.30, 5.00
סמדר: סגור לרגל שיפוצים
פאר: רק בין חברים 9.30, 7.30, 5.00
פריז: מנתחי פייטון בריאן כוכב עליון 9.30, 7.15
חצות גלגל אותה 11.30
צוותא: סוסו של מילטון לוי 8.00
צפון: התחלות ראשונות 9.30, 7.30, 5
תמוז – רמת־אביב: כמוס הגוף 9.30, 7.15
שחף: זכרונות מאפריקה 9.15, 5.45
תבליט: אהבה על הוולגה 9.30, 7.00, 4.30
תל־אביב: קברה 9.30, 7.30, 5.00

■ ירושלים

אדיסון: קברה 9.30, 7.30, 4.30
אורנה 1: קרטה קיד II
אורנה 2: ביה"ס לשוטרים מתקדמים 9.30, 7.30, 4.30
בית אגרון: הקוסם מארץ עוץ 4.00, 11
בחזרה לעתיד 7.45
סודי ביותר 8.00
בדידי 9.45
חצות בננות
האולם הקטן בבנייני האומה: זכרונות מאפריקה 9, 6.15
הבירה: סנטה קלאוס 4.30, 10.30
צעירים וקוווחים 9.30, 7.15
חצות רציחות פטוטות
אור 1: גשר הברזל 9.30, 7.30, 4.30
אור 2: מנודה 9.30, 7.30, 4.30
כפיר: אלכס חולה אהבה 9.30, 7.30, 4.30
סמדר: הכבוד של פריצי 9.15, 7.00
עדן: 3 רווקים ותינוק 9.30, 7.30, 4.30
רון: שגעון של לילה 9.30, 7.30, 4.30
ג'ינג'ה בעל 9 הנשמות 10.30
סינמטק: אהבות משתנות 9.30, 7.30

■ חיפה

אדרה: אלכס חולה אהבה 9.15, 7, 4.30
אורלי: מסע עסקים של אבא 9.00, 6.30
נסי גאן 4.30, 11.00
אמפי־תיאטרון: התחלות ראשונות 9.15, 7.00, 4.30
ארמון: בי"ס לשוטרים מתקדמים 9.15, 7.00, 4.30
עצמון: הקרב על הוועד 9.15, 7.00, 4.30
חן: שכרון חושים 9.15, 7.00, 4.30
פאר: קרטה קיד II 9.15, 7, 4.30
קולנוע: לרקוד עם זר 9.15, 7
סנטה קלאוס 4.30
רון: קברה 9, 7, 4
רב גת 1: צבע ארגמן 9.00, 6.00
דמבו הפיל המעופף 4.30, 11.00
רב גת 2: שגעון של לילה 9.15, 7
מגדל: ביה"ס לשוטרים מתקדמים 9.30, 7.30
מתנ"ס, קרית שרת: פעמיים במשך החיים 9.30, 7.30
היידי הת ההרים 4.30
סביני: קברה 9.30, 7.30, 5
רינה: אלכס חולה אהבה 9.30, 7.30

■ קרית־ביאליק

ספיר: קרטה קיד II 9.30, 7.15
סביון: בי"ס לשוטרים מתחילים 9.15, 4.30
דמבו הפיל המעופף 6, 4

■ קרית־חיים

בית העם: שכרון חושים 9.30, 7.15
היכל: רכבת אל החופש 9.15, 7

■ קרית־ים

ציון: קברה 9.15, 7

■ קרית־מוצקין

אורות: אלכס חולה אהבה 9.15, 7

■ אשדוד

אסתר: הקרב על הוועד 9.30, 7.15
אשדור: בי"ס לשוטרים מתחילים 9.30, 7.15

■ אשקלון

אסתר: זכרונות מאפריקה 9.30, 6.30
באורה: בי"ס לשוטרים מתקדמים 9.30, 7.15
רחל: סילברדו 9.30, 7.15

■ באר־שבע

קרן: אלכס חולה אהבה 9.30, 7.30, 4.30

■ בת־ים

עצמאות: קברה 9.30, 7.30, 5

■ הרצליה

היכל: אלכס חולה אהבה 9.30, 7.30, 5
מלון דניאל: גברתי המאמן 9.30, 7.15

■ עפולה

מופת־רון: הקרב על הוועד 9, 6

■ חולון

ארמון: סיפורה של אגנס 9.30, 7.15
סנטה קלאוס 5.00

■ טבריה

אביב: בי"ס לשוטרים מתקדמים 9.30, 7.15

■ כפר־סבא

עמל: זכרונות מאפריקה 9.30, 6.30
פנטזיה 4.30
חק תתיך תתיך 10.00, 8.00

■ לוד

אורלי: מתנה שבריים 9.30, 7.15
נוה זיוה: בעקבות אוצר הנילוס 9.30, 7.15

■ נהריה

הוד: מתנה שבריים 9.30, 7.15

■ נתניה

סמדר: שגעון של לילה 10.00, 8.00
היפהפיה והיחפן 6, 11
אסתר: אלכס חולה אהבה 9.15, 7
שרון: ביה"ס לשוטרים מתקדמים 10, 8
נסי גאן 6.00, 4.00, 11.00

■ פתח־תקוה

שלום: הקרב על הוועד 9.30, 7.30, 5
היכל 1: קברה 9.30, 7.30, 5
עליסה בארץ הפלאות 11.00
היכל 2: אלכס חולה אהבה 10, 8, 6, 4
תינוק מחר במשפחה 11.00
היכל 3: 3 רווקים ותינוק 9.30, 7.15, 5
20.000 מיל מתחת למים 11.00

■ קרית־שמונה

שניר: הנוקם 9.30, 7.15

■ ראשון־לציון

נעמן: קברה 9.30, 7.30, 5
ראשון: אלכס חולה אהבה 9.30, 7.15

■ רחובות

בית העם: תפילה למות 9.30, 7.15
הדר: אלכס חולה אהבה 9.30, 7.15
חן: קברה 9.30, 7.30, 5

■ רמת־גן וגבעתיים

אראמיס: תופשה מטורפת באירופה 9.40, 7.30, 5
ארמון: ביה"ס לשוטרים מתקדמים 9.40, 7.30, 5
לילה: רכבת אל החופש 9.30 7.30
הדר: קברה 9.30, 7.30, 5
רב גן 1: קרטה קיד II 9.50, 7.30
דמבו הפיל המעופף 5.10, 3, 11
רב גן 2: מסע עסקים של אבא 9.35 6.50
היפהפיה והיחפן 5, 3, 11
רב גן 3: הסיפור האינסופי 9.50, 7.30
קרטה קיד II 5, 3, 11
רב גן 4: שגעון של לילה 9.45 7.20
מהדורים באהבה 5, 3, 11
שביט: תתיך תתיך 9.30, 7.30, 5

■ רעננה

אחוזה: הכבוד של פריצי 8.30

■ רמת־השרון

כוכב: בחזרה לעתיד 7, 4.30
מים מים 9.30

■ רמלה

אביב: אלכס חולה אהבה 9.30, 7.15

הלוח הכללי

הצעות עבודה 3000

[illegible]

מכוניות 4000

[illegible]

נקיון ואחזקה 5500

[illegible]

מציעים למכירה 5000

[illegible]

נרשמו לנישואין 5000

[illegible]

רצים לקנות 5010

[illegible]

ריפוי והרזה 5270

[illegible]

בן זוג 7020

[illegible]

הכרות 7050

[illegible]

ירושלים

מציעים למכירה 5000

[illegible]

חיפה

[illegible]

מוקד מידע טלפוני של קופת חולים הכללית המוסר אינפורמציה על מרפאות קופת חולים של ההסתדרות, בתי־חולים, עזרה ראשונה, מרפאות המתפתות בשבת וחגים ובן אינפורמציה על הגורמים הנוספים בישראל.

תל־אביב
בימים א' עד ה' מ־8.00 בבוקר עד 20.00 בערב. ביום ו' מ־8.00 בבוקר עד 15.00. אחה"צ – 03־433500, 03־433500

מרפאות שיניים לעזרה ראשונה
אזור תל־אביב
רחוב ברודצקי 49 ת"א – 03־284649
בימים א'־ה' בין 21.00 עד 23.00, ביום ו' ערב חג בין 18.00 עד 24.00, שבתות וחגים – בין 15.00 עד 21.00

חיפה
רחוב הנמל 26, קומה ג' – 04־523566
יום יום כולל ערבי שבתות, שבתות וחגים מ־20.00 עד 23.00

אלֻמקס
לכל השכונה!
תל־אביב
בריאות – המלך ג'ורג' 28 – 283731
בני – דיזנגוף 174 – 222386
ירושלים
מרפאת רוממה – המ"ג 28 – 523191
חיפה
יבנה – אבן סינא 7 – 672288
פתח־תקוה
מרפאותם – ספירא 43 – 909030
בני־ברק – רמת־גן
ירושלים – ירושלים 62 בני־ברק – 788515
קופת חולים כללית – המיתר 25 רמת־גן – 782537
בת־ים – חולון
מזור – חביבה רייך 20 בת־ים – 583560
הברכה – כפר רייבנר, חולון – 845236
רחובות
ברק – הרצל 155 – 452154
טבע תעשיה פרמצבטית בע"מ

דבר ספורט

הערב בברצלונה פתיחת שלב חצי הגמר באליפות העולם

שרף: ספרד תהיה בלחץ ולישראל אין מה להפסיד

יוסי רוזנברג מספרד

הגוקים המרוצים יפתחו הקרב (21.00 לפי שעון ישראל) בברצלונה: נבחרת ישראל את השתתפותה בשלב חצי הגמר היימונדובאסקט 86", בשיתמודדו נגד הנבחרת המארחת, ספרד.

"את שלנו כבר עשינו, וכל הישג מעכשיו יהיה בבחינת בונוס", הצהיר מאמן נבחרת ישראל, צבי שרף והוסיף: "כמו שהספרדים שיחקו נגד בראזיל (86:72), הם יכולים רק להשתפר. יותר גרוע הם לא יכולים לשחק".

במשלחת הישראלית מרגישים כי עצם רכישת הכרטיס לשלב חצי הגמר, הוא הישג נכבד בפני עצמו. ישראל משתייכת עתה למועדון האקסקלוסיבי של תריסר הגדולות בעולם. בהחלט תעודת כבוד לכדורסל הישראלי.

אי יכולתה של ספרד לתרגם את יתרון הביתיות לשפת הנצחונות המשכנעים בבית המוקדם, מעורר בקרב הישראלים אופטימיות לקראת המפגש הערב. לא רק התבוסה בבית בסרגוסה צריך להדאיג את הספרדים, אלא גם הנצחונות הדחוקים על יוון (86:87) וצרפת (80:84). פרשנים אובייקטיביים מעטו כי הספרדים נהנו מסיוע נדיב של השופטים, ואילמלא הביתיות ייתכן שהיו נכשלים בנסיון ההעפלה לחצי הגמר.

אנשים במשלחת הישראלית הודו בסוף השבוע כי משחק ראשון בחצי הגמר דוקא נגד ספרד זה נוח וטוב לנו. הציפיות מהספרדים מרקיעות שחקים. הקהל יכביד את שחקניו ללחץ אדיר, מול נבחרת ישראלית שאין לה מה להפסיד.

נבחרת ישראל הגיעה לברצלונה ביום ששי. את פניה קיבל מזג אויר גשום ואפור. אך המאמן צבי שרף הורה לקיים אימון כבר ביום ששי בצהריים, שעה ששאר הנבחרות העדיפו לנוח. בשבת בבוקר נערך האימון המסכם באולם המשחקים בברצלונה. שרף ומשה ויינקרנץ ביצעו תרגול טקטי והכינו את השחקנים לקראת הדריב הספרדי.

לנבחרת נקבעה שעת אימון נוספת לאמש, אך בגלל שפינו לנו אולם צדדי שלא מיועד למשחקי חצי הגמר, ויתר שרף על האימון ושלח את חניכיו למנוחת מוצאי־שבת. כדבר החשוב מכל, נכשל שרף עד כה. הוא לא הצליח להשיג פרטים על הנבחרת הספרדית.

למשימת הריגול הזאת גייס שרף את עזרת העיתונאים. הוא חקר אותם על כל פרט קטן שיכול להועיל להכנה לקראת המשחק, הביקש הם לדלות במחנה הספרדי כל פרט נוסף.

בכל אופן, ההרגשה היא שאם הבחורים יתעלו וישחקו באותו קוד רוח סקטי כפי ששיחקו נגד הקובנים, אפשר לחלוף על פני המשוכה הספרדית. כך ציין שרף והוסיף "נעשה הכל לנצח. לא נרים ידיים, אך יהיה מאבק קשה".

המוראל במחנה שלנו גבוה והכולם רציניים ומסודים. אפשר לראות זאת באימונים ובעבודה ההדדית בקרב השחקנים. על הקהל הספרדי הלוהט אמר שרף "הם יעודדו את שחקניהם החל מהדקה הראשונה. זו תהיה בעיה בעיקר לשחקנים הצעירים שלנו שיהיו בלחץ גדול".

את שרף מטרידים במיוחד שני הכוכבים הגדולים של ספרד, סאן־אפיפניו ופרננדו מרטין. אולם קיים סיכוי ש"אפי" (2.00) לא ישחק הערב. הוא פצוע במפשעה ונעדר מהמשחק נגד בראזיל. מרטין (2.07), שישחק בעונה הבאה בנ.ב.א, יהווה יריב קשה ביותר לגבוהים שלנו. אי שקט לשרף גורמים גם הצלף הותיק, שחום העור סיביליו, והאמיגו המצויין.

מיגל דיאז מאמן את נבחרת ספרד מזה 22 שנה, אך הפעם עם שאיפות (מוגזמות מדי) לתואר העולמי. הוא עצבני ומלא טענות כנגד השופטים. הוא אינו מודה כי הם שסייעו לו להעפיל לברצלונה. הוא מקרין עצבנות ומתח לא בריא על חניכיו. מה הפלא שהספרדים נמלטו מסרגוסה לכיוון ברצלונה בלילה שאחרי התבוסה לבראזיל, בשעה 4.00 לפנות בוקר.

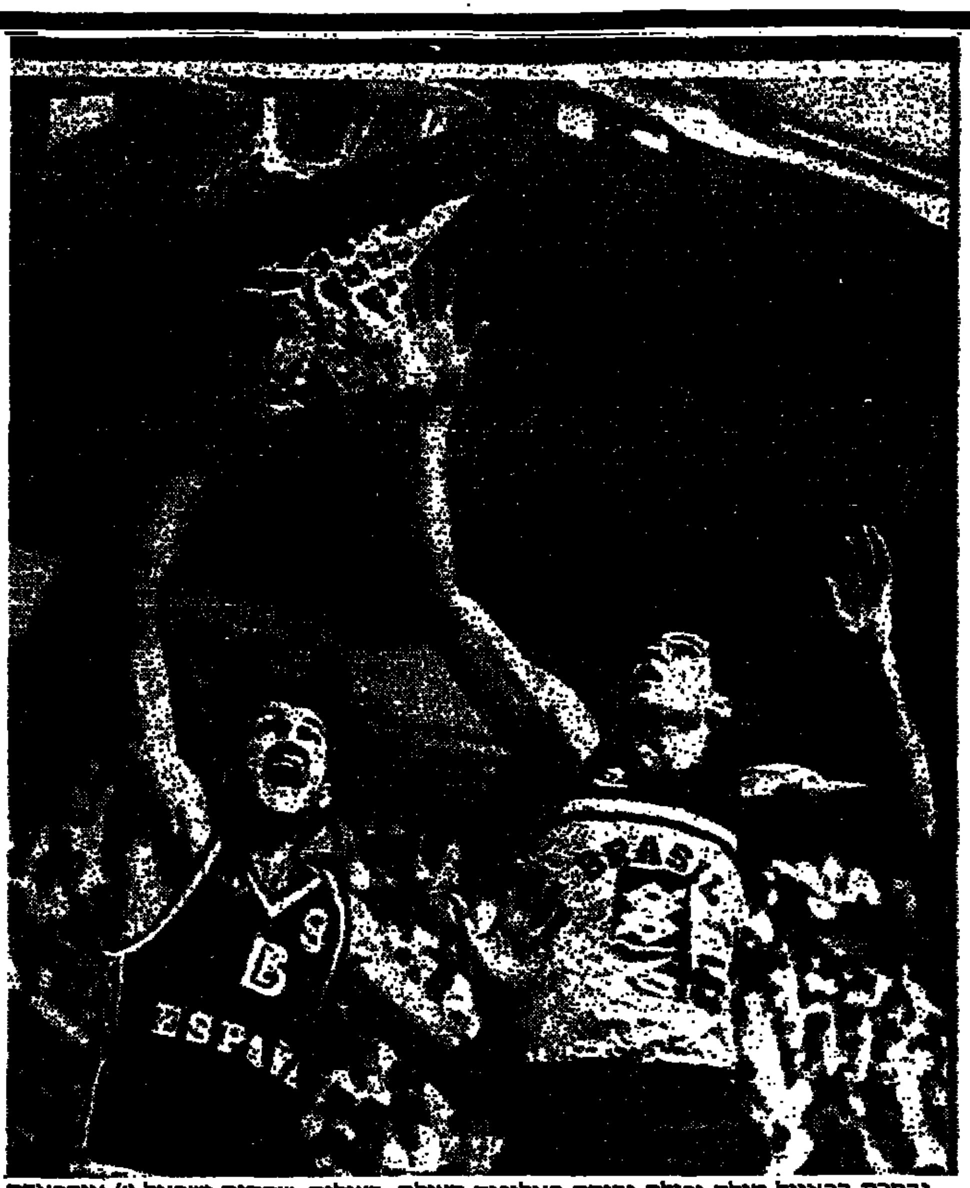

נבחרת בראזיל מגלה יכולת גבוהה באליפות העולם. בצילום: שחקנה ישראל (ו) אנדראדה (מימין) חוסם את הספרדי רומיי.

הקמע מול קובה: בקבוק קטן עם אדמה מירושלים

אחד מסודות הקרב של הנבחרת הישראלית היה [illegible] ● המאמן הרוסי התלונן כי בקובה [illegible] ● כוכבי אירופה קיימו משחק הצדעה לעמירם שפירא

[illegible]

עם רגל אחת בחוץ התעלתה ישראל ועלתה לשלב חצי הגמר

היא עשתה זאת ממש במשחק האחרון, נגד קובה ● הנבחרת איכזבה עד למשחק זה ורק לאסוף היחידי הראוי לציון ● ברה"מ היתה ב"בבית הישראלי" רמה בפני עצמה בעוד היתר נאבקו כשווים על שני הכרטיסים הנוספים

יוסי רוזנברג מספרד

כשהצליחה נבחרת ישראל להעפיל לשלב הגמר בספרד, בצוותא עם 23 נבחרות נוספות, רווחה בארץ הדיעה כי הכדורסל הישראלי עשה את שלו ורשם דף של כבוד בהיסטוריה של המפעל הישראלי. הנצחון המכריע על נבחרתה החזקה של צ'כוסלובקיה (92:94) לפני שלושה חודשים ביריאליה גרם לסיפוק עצום בישראל.

אבל כפי שקורה תמיד לעם היהודי, הזמן חלף והנבחרת הגיעה לאליפאורל בספרד. התיאבון הביא לנצח ולהשיג הישגים גדולים יותר הוליד מערכת ניחושים וחישובים. אנו, אנשי התקשורת, עקבנו אחר הנבחרות בבית שלנו (ברה"מ, אוסטרליה, אנגולה, אורוגואי וקובה) והבנו שהשד לא נורא כל־כך, ובהחלט אפשר להיאבק על כרטיס העליה לשלב הבא.

תיאורטית, היו שלושה כרטיסים לחצי הגמר. מעשית, כרטיס אחד היה תפוס מראש על ידי הרוסים. יש להם נבחרת "מעולם אחר", שסיילה באליפאורל בדרך לשלב הבא. לרשות המאמן ולאדימיר אבדקוב עומדים 12 כוכבים בדרגה עולמית גבוהה ביותר. תופעת טבע כמו סאבוניס, ענק מפחיד כמו טקאצ'נקו ושחקנים כמו חומיצ'וס (עד שנפצע), קורטינאיטיס, וולקוב, טיכוננקו ובלושטני. למעשה, זו היתה חוויה נפלאה רק לצפות באימונים שלהם.

סידרת המשחקים בין חמש הנבחרות האחרות היתה רווית מתח והפתעות. כל יום והסיפור שלו. קובה הבטוחה והגאה עם הרכב של "אתלטים" שחומי עור, נכנעה לאוסטרלים הקשוחים (72:66). אורוגואי שהפסידה לנו, הדהימה למחרת את אוסטרליה (74:77). אנחנו הבסנו את האנגולים ב־20 הפרש, והופתענו על ידי אוסטרליה (98:91).

ההכרעה נשארה ליום האחרון. לפתע היינו עם רגל אחת בחוץ, אחרי ההפסד לאוסטרליה, והתחננו לעזרת הנבחרת האפריקנית, אנגולה, בתקוה שתנצח את אורוגואי ותעלה אותנו לחצי הגמר. לפי מיטב מסורת הבית, הובילה אנגולה ב־12 נקודות הפרש, כשתי דקות לסיום, אך נוצחה בהארכה 83:81.

הישראלים שפשפו את העיניים, שינסו את המתניים ועלו כנמרים נגד קובה. סוף סוף התעלתה הנבחרת וגברה על קובה, שכבר הבטיחה מקומה בברצלונה, 78:88. זה הזכיר לי את דברי משה ויינקרנץ לפני האליפות: "יש לנו נבחרת מעולה, אולי הטובה ביותר שהיתה אי־פעם לישראל".

אכן, הבחורים שיחקו בהקרבה, בשאפתנות ונשמעו כחיילים להוראות הטקטיות. המאמנים הימרו הפעם על חמישייה קבועה פחות או יותר, שהתגבשה והפכה למכונה משומנת: ליפין, ג'מצ'י, ברקוביץ', לאסוף ומרסר.

למעשה, ישראל לא גילתה יכולת מעודדת באליפאורל. אילו לא תפסנו את אורוגואי ביום חלש, ייתכן שהיינו כושלים מולה. רק לאסוף היה יציב ושמר על האינטרסים שלנו לכל אורך הדרך מול ענקי היריבים.

שני הרכזים, ליפין וגודדון, לא היו יציבים ולא הצליחו לנווט את הספינה. גודדון היה טוב רק מול אנגולה, וליפין רק מול קובה. הצרה הגדולה היתה חולשתם הכללית של קלעי החוץ. ג'מצ'י נקלע לחוסר בטחון מדהים, עד שאיפס את ידו במשחק האחרון ואז כבר לא הפסיק למלא את הסל הקובני. ברקוביץ' השתדל אך לא תמיד הצליח. שפע היה לא רע בדקות בהן שותף, ודהנברג הוסב לרכז שלישי.

בעיה קשה היווה מרסר. לפני האליפות הביע רצונו להישאר בארה"ב בחופשת מולדת, והוסה כי המוטיבציה שלו היתה ירודה הרחק מחיק משפחתו. כולם ניסו לעודד את רוחו, ומרסר חזר לעצמו רק במשחק האחרון. שלוש הסיכות נרירות רצופות סימלו זאת.

וכך אחרי "הסכול אוסטרליה" ולילה של נדודי שינה, חזרה השמחה לשכון במחנה הישראלי לאחר הנצחון על קובה. זה לא דבר של מה בכך להימנות על 12 הנבחרות הגדולות בתבל.

המצטיינים בנבחרת ישראל:
קלעים – לאסוף וברקוביץ' 81 נקודות כ"א.
ריבאונדים – לאסוף ומרסר 23 כ"א.
דקות משחק – לאסוף 190 דקות מתוך 200!

מלך הסלים
1. גאליס (יוון) 178
2. פטרוביץ' (יוגוסלאוויה) 146
3. צ'נג'הי (קוריאה) 139
4. שמידט (בראזיל) 135

מלך הריבאונדים
1. באטלר (פנמה) 60
2. גרסון (בראזיל) 57
3. ישראל (בראזיל) 53

מלך האסיסטים
1. קורסינו (ארגנטינה) 28
2. וולקוב (ברה"מ) 25
3. ד. פטרוביץ' (יוגו.) 13

משחקי חצי הגמר היום: (לפי שעון ישראל)

ברצלונה
7.00 בראזיל – קובה
9.00 ספרד – ישראל
11.00 ברה"מ – יוון

אוביידו
7.00 ארה"ב – ארגנטינה
9.00 איטליה – קנדה
11.00 סין – יוגוסלאוויה

משחקיה הבאים של ישראל:
יום שני (9.00) נגד בראזיל
יום שלישי (11.00) נגד יוון
(כל משחקי ישראל בשידור חי בטלויזיה וברדיו)

מצב בחצי הגמר:
(תוצאות השלב המוקדם נחשבות)

בית א (אוביידו)			
1. ארה"ב	2	145:193	4
2. יוגוסלאוויה	2	148:170	4
3. קנדה	2	165:176	3
4. איטליה	2	173:162	3
5. ארגנטינה	2	173:162	3
6. סין	2	205:169	2
בית ב (ברצלונה)			
1. ברה"מ	2	164:243	4
2. בראזיל	2	167:201	4
3. ספרד	2	172:159	3
4. ישראל	2	192:165	3
5. יוון	2	202:181	2
6. קובה	2	217:165	2

סיגל גונן שיפרה את השיא בקפיצה למרחק ב־19 ס"מ – 6.46

האתלטית המחוננת, סיגל גונן (אס"א ת"א), עשתה זאת. בתחילת הקיץ הבטיחה כי תשבור את שיאה הלאומי של מאירה בן־צור בקפיצה למרחק, ואכן, אתמול הוכיחה כי היא בכושר מלא – היא קבעה הישג בקנה מידה בין־לאומי, כשקפצה למרחק 6.46 מ'.

שיא לאומי חדש המהווה שיפור של 19 ס"מ לשיא בן השנתיים של בן־צור, ו־20 ס"מ לשיאה האישי שנקבע בתחילת קיץ זה, בטורניר ארבע האומות. את השיא הלאומי קבעה גונן בקפיצתה השניה אתמול בתחרות ההכנה לאליפות ישראל (תיערך בעוד שבועיים) באיצטדיון האתלטיקה בהדר־יוסף.

תוצאות בולטות נוספות שהושגו אתמול:

גברים – ריצת 200 מ': איתי אילת (רים) 22,28 ש'; ריצת 800 מ': שלמה אזולאי (עמק חפר) 1:52.32 ד'; ריצת 3000 מ': דב קרמר (איילות) 8:19.69 ד' (שיא אישי); גובה: צפריר מינצר (העמקים) 2.06 מ'.

נשים – ריצת 200 מ': אורית קולודני (כפ"ס) 25.30 ש' (שיאה לעונה זו); ריצת 800 מ': מול שלום 2:15.91 ד' (שיא אישי); ריצת 1500 מ': הבה שמואלי 4:29.19 ד' (שיא עונתי); גובה – גבי רזון 1.70 מ'.

פוייקה קבעה שיא עולמי ב־2000 מ'

האלופה האולימפית בריצת 3000 מ', הרומניה מריצ'יקה פוייקה קבעה בקריסטאל־פאלס בלונדון שיא עולמי בריצת 2000 מ' – 5:28.69 ד'. שניה היתה איבון מארי מבריטניה ושלישית זולה באד ילידת דרום־אפריקה.

הרומניה ובאד נפגשו שבע פעמים, כולל האולימפיאדה האחרונה, ובכולן היתה ידה של הרומניה על העליונה.

הבריטי סבסטיאן קו, השיאן העולמי בריצת 800 מ', גמל לידידו האמריקאי ג'וני גריי שניצח את הבריטי שבוע קודם לכן בסקנדינאוויה בקבעו זמן מצויין – 1:44.10 ד'.

בתחרות השתתפו כמה אלופים אולימפיים בראשם בעל ארבע מדליות זהב, קארל לואיס, שניצח ב־200 מ' בזמן בינוני 20.48 ש'.

ישראל – בלגיה בקדם גביע העולם לנערים בכדורגל

מאת אשר גולדשלגר

נבחרת הנערים של ישראל (עד גיל 16) בכדורגל, תתמודד במוקדמות גביע העולם נגד נבחרת בלגיה. כך עולה מהגרלת משחקי השלב המוקדם שנערכה שלשום בציריך, שוויץ, ובה נטל חלק גם נציג ישראל, מנכ"ל ההתאחדות, יעקב אראל.

ישראל תתמודד בשיטת בית וחוץ מול נערי בלגיה. אם תחלוף על פניהם, תשובץ ישראל בבית א' של גמר אליפות העולם לנערים, שתתקיים בחודש מאי 1987 בצרפת.

המשחק הראשון עם נבחרת בלגיה יערך בסוף פברואר או תחילת מארס בישראל, ואילו משחק הגומלין יתקיים בסוף מארס או תחילת אפריל בבלגיה.

למוקדמות אליפות העולם לנערים נרשמו 29 נבחרות. יחד עם צרפת המארחת, שהעפילה לשלב הגמר באורח אוטומטי, ישחקו אם כן 30 נבחרות.

אם נפעיל לגמר נשחק בבית א' יחד עם המנצחת בין יוון להולנד, המנצחת בין שוודיה לתורכיה, והמנצחת בקרב המשולש – יוגוסלאוויה, קפריסין ודנמרק.

פיפ"א: ההחלטה לגבי אוקיאניה לא ניתנת לשינוי

מאת אשר גולדשלגר

מנכ"ל ההתאחדות לכדורגל, יעקב אראל, קיבל בסוף השבוע הודעה חד־משמעית מסגן מזכיר הפיפ"א, כי ההחלטה על הופעת נבחרת ישראל בבית האוקיאני היא סופית ואינה ניתנת לשינוי. משמע, ישראל תקיים את משחקיה מחוץ לביתה, באוסטרליה או בניו־זילנד.

בהיעדר גורמים בכירים יותר מסגן המזכיר, לא נותרה לאראל כל אפשרות לשינוי ההחלטה, אולם מנכ"ל ההתאחדות הבהיר כי ישראל תערער בפני הועד הפועל של אופ"א שיתכנס בשנת 1988. למעשה, היה בידי אראל כתב ערעור המופנה לנשיא פיפ"א, האבלאנג', אלא שלא היה טעם למסור לידי סגן המזכיר.

הודעת פיפ"א תגרור תגובה נוספת של ההתאחדות הישראלית, ובנוסף לערעור הצפוי, ייעשה מאמץ להפעיל גורמים בשדה החוץ על מנת לשנות את רוע הגזירה עוד לפני הדיון בועד הפועל.

בפגישה הובטח לאראל כי שופטים ומאבטים ישראליים ישובצו בפעילויות של אופ"א. שלשום כבר שיגר יוסף דגן שמות שופטים ומאבטים ישראליים.

טניס

גבי האדרי רוביצקי זכו באליפות אבות ובנים במסגרת תחרות „הכל נשאר במשפחה", כאשר גברו בגמר על גיורא ושמואל לוי 2:6, 0:6.

האחיות קארין ודינה מאייר גברו בגמר על נעמי וגבי קסו 0:6, 1:6. ליאת ויעקב שמש ניצחו בגמר את שוקי ולימור גולן 3:6 ונטלו את התואר בין האחים והאחיות. יאיר ורוני ודהיימר נקבעו כאלופים בין האחים לאחר נצחון על רפי ודני דרבס 3:6, 4:6.

לקונט פרש

הטניסאי הצרפתי הנרי לקונט סנוצה בוטינגר וימבלדון ודורג ראשון בטורניר בטודו, ברבע־הגמר מול בן־ארצו טומפיון במערכה הרביעית במצב 4:1 לתוצאה. לקונט אמר שאינו יכול לשאת בחום הכבד.

הטניסאי מיכאל פרנפורש שנכלל בנבחרת שוודיה לגביע דייוויס, נוצח ברבע־גמר הטורניר בנשטאד (שוודיה) ע"י בן־ארצו יאן גונארסון 7:6, 6:1, 7:6. גונארסון ניצח בסיבוב הראשון את עמנוס בכשרות.

מחלוקת בהנהלת הפועל ת"א סביב רכישת בן־שטרית

מאת א. גולדשלגר

הנהלת מחלקת הכדורגל של הפועל תל־אביב תתכנס היום אחה"צ להדון בהיערכות לקראת העונה הקרובה.

כבר עתה ברור כי צפוי מאבק בין גורמים שונים בהנהלה על אופן התיפקוד של הקבוצה לעונה החדשה. חברים בהנהלה מתנגדים לרכישת מיקי בן־שטרית כפי שסכמו המאמן דוד שוויצר. מן הפרק ירדה ההצעה לרכוש את זאהי ארמלי.

באליפות הפועל: נדב שנל עבר 100 פרפר ב־57.97

הישגים נאים נקבעו אתמול באליפות הפועל בשחייה בה השתתפו כ־400 שחיינים מ־20 אגודות. את התוצאה האיכותית קבע נדב שנל (ירושאל) ב־100 מ' פרפר – 57.97 שניות.

בסיכום הקבוצתי זכתה נהריה לפני בית־ברל. בדירוג לגברים זכתה בית־ברל ולנשים נהריה.

מנצחי האליפות:

● גברים – 50 מ' חופשי, רזיאל ריימר (גש"מ) 24.73 שניות, 100 חזה, שגיא שטיגמן (גש"מ) 1:10.23 ד'; 100 פרפר: נדב שנל (ירושאל) 57.97; 200 מעורב־אישי: שגיא שטיגמן – 2:21.42; 100 גב: נדב שנל 1:04.85; 200 חזה: שטיגמן – 2:36.89; 100 חופשי: רזיאל רימר – 54.81; 4x50 מ' חופשי: בית־ברל 1:48.58.

● נשים – 50 מ' חופשי: הדר גת (גש"מ) 29.85; 100 חזה: זוהר לבנסברג (גליל־עליון) 1:22.15; 100 פרפר: רותם פורת (גש"מ) 1:10.04; 200 מעורב־אישי: איילת מאי (נהריה) 2:41.08; 100 גב: רוזית שילד (עדן) 1:15.71; 200 חזה: זוהר לבנסברג – 2:58.41; 100 חופשי: רותם פורת 1:03.57; 4x50 חופשי: גש"מ – 2:06.22.

גם קניה מחרימה

קניה הצטרפה לניגריה ו[illegible] והודיעה על החרמת משחקי חבר העמים הבריטי שיחלו בסוף החודש באדינבורו שבסקוטלנד.

קניה זכתה בעבר ב־21 מדליות זהב וההחרמה היא מכה קשה למארגנים. בעקבות השלוש [illegible] ללכת מדינות נוספות כזימבבואה, טנזאניה ואוגנדה.

החרמות המשחקים הם על רקע אי־הטלת סנקציות של ממשלת בריטניה על דרום־אפריקה ועל הכללת שתי ילידות דרום־אפריקה בנבחרת אנגליה: הרצה זולה באד והשחיינית אנט קאולי.

ספורט נכים

טורניר טניס בין־לאומי לנכים ייערך השבוע ברמת־השרון.

המדורג הבכיר בתחרות הוא ריק סלוסר מארה"ב. טניסאים בולטים אחרים הם טאסיני לאורנט מצרפת, המדורג ראשון באירופה, פייר פוסט, ההולנדית שנטל וולדבריק (אלופת העולם) וההולנדי אנדרברוק.

את ישראל ייצגו האלוף ברוך חגאי, סגנו שאבי בן־דיו וכ־50 ספורטאים אחרים.

התחרויות יפתחו ביום ד' ויימשכו שבוע.

גם נבחרת ראשל"צ בכדוריד לא עמדה מול רומניה – 29:20

מאת יצחק פרי

נבחרת הכדוריד המצולצלת של רומניה נאלצה אמש להתאמץ כדי לנצח את הנבחרת העיקשת של העיר ראשל"צ בתוצאה 29:20 (10:15).

הרומנים פתחו את המשחק בסערה ותוך דקותיים הובילו 3:0. רק אז הצליח עדי כבעז למצוא פירצה בחומה הרומנית הגבוהה והבקיע שער בכורה לראשל"צ.

מרקה זו ואילך התפתח על המשטח משחק מרתק. הרומנים הבקיעו והישראלים חזרו להגיע מן העבר השני. אלא שהחום הכבד ששרר בהיכל הספורט החדש גרם לאיבודי כדור רבים בקרב שחקני שתי הנבחרות, שהגבירו [illegible] והמשיכו את הכדור. הדבר פגם בקצב המשחק.

אבל הרומנים המנוסים יותר הצליחו להשתלט על המצב ולאחוז ברסן המשחק. הם העבירו מסירות ארוכות והגיעו במהירות ממצב הגנה להתקפה. ככל שנעו מחוגי השעון קדימה, הם הגדילו את יתרונם.

במחצית השניה הצליח יוסי מאמם, שוער נבחרת ראשל"צ, לעצור בזה אחר זה את נסיונות הרומנים להבקיע את שערו. מנגד, הצליח עדי כבעז בעזרת אוסלנדר ונחמני הצעיר, להשיב מלחמה שערה, והמאבק שהתפתח במגרש היה מותח ומעניין.

הבעיה של שחקני עיר היין היתה שהם התקשו לפרוץ מבעד להגנה הרומנית הנוקשה. הם השקיעו מאמצים רבים במצבים ישירים, אולם לא הצליחו יותר. הדבר מנע מהם אפשרות לצמצם הפער.

עם שריקת הסיום פרץ הרומני דוקרסקו לעבר השער ותוך כדי זריקת הכדור פגעה ידו בפרצופו של איזי רפאלי. המשחק הופסק ורפאלי הובל לבית־החולים.

שערים לרומניה: סטינקה ודוקרסקו (5 כ"א), דורגאו, סקילה ודימיטרו (4 כ"א), גרובובסקי (3), גימש ודרביאן (2 כ"א).

שערים לראשל"צ: כבעז (6), אוסלנדר ונחמני (5 כ"א), הדד (3), אילדיס (1).

שפטו גרוס וצבירין לעיני 1500 צופים.

כדור מים

קבוצת הכדורמים של הפועל גבעת־חיים הבטיחה אתמול את זכיתה באליפות המדינה.

בבית הגמר גברה גבעת־חיים על הפועל קרית־טבעון 5:15. בגבעת־חיים הצטיינו גיל שמיר (4 שערים) עופר פרידמן ואיל קרין (3 שערים כ"א). בקרית טבעון בלט אוהד בן־דרור.

במשחק אחר גברה מכבי קרית יאונו על הפועל גשר־זולן 5:7.

שייטי ה־420 יוצאים לבלגיה לאליפות העולם

נבחרת ישראל בשייט בדגם 420 יוצאת היום לאליפות העולם, שתיערך בבלגיה.

הנבחרת כוללת 5 צוותים, שי בכר ודן מאירוביץ, אבינועם אמיר ודרור אילני, יצחק מרינסה ואלון דגן, גיד ודן שנטל (אלופי אירופה לנוער בשנה שעברה) אלון קפלן וגל יעקובוביץ.

בראש המשלחת יעמוד אהרון בוצר, שישמש שופט באליפות המקבילה לנשים.

אופניים

יאיר גרנות, יואב קרומבי ובועז בודמן מהפועל חיפה סיימו בזמן זהה את מירוץ האופניים באזור חיפה, יקנעם ועין־השופט, כשעברו 70 ק"מ בזמן של 1,55,56 ש'.

במירוץ לנוער ניצח אמיר חורי מהפועל באר־שבע.

השתתפו 45 רוכבים.

הרני פורדן לובש את „החולצה הצהובה"

רוכב האופניים הרני יודגן פורדן לובש את „החולצה הצהובה" בתום הקטע הי9 שהיה במרוץ נגד השעון. הוא מקדים ב־30 שניות את המוליך הקודם, ההולנדי יאן ואן דר וודה. אלוף אשתקד (5 פעמים) ברנר הינו מצרפת עדיין אינו מדורג בין 20 הראשונים.

קליעה

קלעי הפועל ת"א זכו באליפות הליגה הלאומית ברובה־אוויר למרות שסיימו אתמול במקום השני בסיבוב האחרון. הם צברו בסיכום 10,040 נקודות, לפני הפועל אשקלון (9938) והפועל רחובות (9874).

בתואר אלוף הליגה הוכתר יצחק יונסי מהפועל אשקלון עם 3436 נקודות, לפני הקלעית המפתיעה גילה זאדה מהפועל פ"ת (3405).

הפועל ת"א כבשה גם את אליפות הליגה באקדח־אוויר, כשצברה 9987 נקודות לפני הפועל פ"ת (9863) ובית הלוחם (9744). בדירוג האישי ניצח יעקב כוסתיאל (3388) לפני גרי אדמיסט (3380).

לנשים: ברה"מ־ארה"ב 1:3

נבחרת הנשים בכדורעף של ברה"מ ניצחה בחצי־גמר טורניר משחקי „רצון הטוב" במוסקווה את ארה"ב 1:3 ותשחק בגמר נגד נבחרת פרו שגברה על יפאן 2:3.

רמה גבוהה – לא אבל חוצפה ישראלית

פסק זמן

[illegible]

משכרים לקבל סטירות לחי

[illegible]

אהרון לדב

מומחים לאיידס: מוקד המחלה העיקרי יהיה באפריקה, ולא במערב

...ובארה"ב סבורים, שמספר המתים באיידס יגדל פי עשרה בחמש השנים הקרובות

תסמונת הכשל החיסוני הנרכש מצטיירת לפי־שעה כמגיפה הפוקדת בעיקר את ארה"ב, ובמידה פחותה בהרבה גם את מדינות אירופה. אך ככל שנמשך המעקב אחר האיידס גוברת הדעה שהסכנה העיקרית אורבת לתושבי אפריקה דווקא. עוד קודם־לכן רווחה ההשערה, שמקור המגיפה הוא במרכזה של יבשת זו (לעומת השערות ראשונות, שחיפשו את ה„אשם" בהאיטי), אלא שתשומת הלב התמקדה בדרך הטבע במוקדי המחלה שאירעו במדינות המפותחות ועתירות התקשורת.

בוועידה מדעית בין־לאומית בנושא האיידס, שנערכה לאחרונה בפריס, אמר מנכ"ל ארגון הבריאות העולמי, הפדה מאלר, ששלטונות הבריאות ב־92 מדינות ברחבי העולם דיווחו עד כה על 30,000 מקרים של איידס, אך הוא סבור, שהמספר האמיתי גדול הרבה יותר. אולי קרוב ל־100,000, וכי מספר האנשים הנושאים בגופם את נגיף האיידס ועלולים להדביק בו אנשים אחרים מגיע ל־5 עד 20 מיליון. עוד הוא הוסיף, כי בעוד שבארה"ב, באירופה ובאוסטרליה רוב הנפגעים במחלה הם גברים, בעיקר הומוסקסואלים וצרכני סמים, הרי באפריקה נפגעים במחלה גברים ונשים באותה מידה בקירוב, ורב ביניהם חלקם של ההטרוסקסואלים (והמהווים במערב רק 7% מחולי האיידס).

בשורות איוב השמיע גם ד"ר קפיטה, מנהל המרפאה למחלות זיהומיות בקינשסה, בירת זאיר. הוא אמר, כי בערים מסוימות באפריקה נגועים 18% עד 24% מן האוכלוסיה בנגיפי איידס. באזורים הכפריים המצב טוב יותר: בדרך־כלל נגועים שם 3% מן התושבים. אחוז הנגיעות הממוצע ב„יבשת השחורה" נאמד על־ידי הרופא מזאיר כ־6%. קפיטה הוסיף, כי קבוצות הסיכון העיקריות באפריקה הן לפי־שעה זונות ולקוחותיהן וכן אנשים המבקרים במרפאות ובבתי־חולים באזורים עניים, עם ציוד שאין מחטאים אותו כראוי.

המקרה הראשון של איידס באפריקה אובחן באוקטובר 1983, על־ידי צוות חוקרים מבלגיה ומארה"ב, שפעל בקינשסה. מאז נתגלו מקרים נוספים של איידס בכל רחבי היבשת, ובעיקר באפריקה המרכזית.

קפיטה גם הזהיר שלא לתת אמון רב מדי בדיווחים על מקרי המחלה המגיעים מאפריקה, בגלל קשיי אבחון במדינות ששירותי הבריאות שלהן לוקים בחסר. אם דווחו מקרים רבים יחסית מזאיר דווקא, אין להסיק מכך בבטחון, שמדינה זו היא הנגועה ביותר ביבשת: ייתכן שהסיבה היא בכך, שזאיר הרשתה כניסתם של צוותי מחקר מאירופה ומארה"ב. הוא הוסיף, כי בשתי מדינות אחרות, מלוואי ואוגנדה, קרוב לרבע מן התושבים נגועים בנגיפי האיידס, והמספר המקביל ברואנדה ובזמביה הוא קרוב ל־20%.

ועוד בשורת איוב: צוות של רופאים בצרפת, המטפלים בחולי איידס מגיניאה־ביסאו וכאיי כף ורדה שבאפריקה המערבית, גילה אצל שמונה מהם סוג חדש של נגיף האיידס. ליס מונטנייה ממכון פסטר בפריס, האיש שגילה את נגיף האיידס, מצא כי נגיף זה דומה בפעילותו לזו של הנגיף ה„מקורי", אבל מבחינת מבנהו הוא קרוב יותר לנגיף הגורם איידס בקופי מקק. הוא הוסיף, כי שני סוגי הנגיף התפתחו בנפרד. עובדה זו מדאיגה מאוד, משום שפירושה שצריך לפתח לפחות שני סוגי חיסון נגד האיידס – ובינתיים לא נראה באופק אפילו תרכיב חיסון נגד הסוג האחד והיחיד של נגיף האיידס המוכר יותר.

ידיעות מדאיגות לא פחות על תפוצת האיידס בעתיד מגיעות לאחרונה גם מארה"ב. בפגישה של מומחים לאיידס שנערכה במדינת וירג'יניה המערבית נמסרו האומדנים הבאים: מספר האמריקאים הנגועים היום בנגיף האיידס נע בין מיליון למיליון וחצי; כ־20% מהם, 270,000 איש, ילקו באיידס בחמש השנים הבאות, ו־179,000 מהם ימותו במחלה עד 1991 – כלומר, פי עשרה לערך ממספר קרבנות האיידס בארה"ב בחמש השנים שחלפו. 70% מן הקרבנות יהיו הומוסקסואלים, ועוד 25% – צרכניהם של סמים המוזרקים לווריד.

אחד ממשתתפי הכנס, פקיד בכיר במשרד הבריאות האמריקאי, אמר כי במספר רב של ערים וכפרים בארה"ב התארגנו קבוצות אזרחים למלחמה באיידס, בלי להמתין ליוזמה מטעם השלטונות. קבוצות אלה פועלות בדרכים שונות. למשל, הן מייעצות להומוסקסואלים לקיים יחסי מין עם שותף אחד בלבד, להשתמש בקונדומים ולהימנע ככל האפשר מקיום יחסי מין דרך פי־הטבעת. ממשלת ארה"ב מצידה תמליץ לפני כל הנמנים עם קבוצות הסיכון לעבור מבדקי דם. מבדקים אלה לא יהיו בגדר חובה, ולא יוטלו עונשים על אלה שיימנעו מלבצעם. יתר־על־כן, לפני הצעת הממשלה יומלץ אמנם לאנשים הנגועים במחלה, שמוסיפים לקיים יחסי מין בדרך שיש עימה „סיכון רב", וכן לצרכני הסמים המשתמשים במחט הזרקה משותפת להם ולאנשים אחרים, להיות שרויים בבידוד זמני, אך לפי־שעה אין מציעים להטיל עליהם בידוד חובה.

עובדי החברה המערב־גרמנית „שוט" מלטשים מראה ענקית, בקוטר של 10 מ', בשביל טלסקופ שיוצב על הר מאונה קיאה בהוואי, בגובה 4,145 מ' מעל פני הים. טלסקופ זה יוכל לגלות כוכבים הרחוקים מאיתנו 12 מיליארד שנות אור, כלומר: הם ייראו בו כפי שהיו לפני 12 מיליארד שנים – רק 3 מיליארד שנים פחות מן הגיל המשוער של היקום.

גם תאי מוח מסוגלים להתחדש

ומכאן הסיכוי, שהוא אמנם רחוק עדיין, לרפא נפגעי מוח על־ידי השתלות

עד לפני שנים לא רבות היה מקובל על כל החוקרים, שתא עצב במוח שנפגע – להבדיל מתאי עצב, ניידותים, באזורים אחרים של הגוף – איננו מסוגל להתחדש. ניירונים במוח, כך גורסת התיאוריה המקובלת, הולכים וכלים במרוצת החיים של האדם ושל בעלי־החיים, ואין להם תחליף. וזה גם ההסבר לכמות העצומה של תאי העצב במוח – כ־10 עד 15 מיליארדים אצל האדם. „מלאי" גדול כזה מבטיח, שגם בהגיעו לזיקנה מופלגת עדיין נותרים לו לאדם די והותר תאי עצב כדי להבטיח תפקוד תקין, ואם יש תופעות של ירידת הכושר השכלי, כגון סניליות, הן לאו דווקא תוצאה של מחסור בתאי עצב במוח. מכאן גם יוצא, שאדם שמוחו נפגע בתאונה אין לו תקנה עוד – לא על דרך ההתחדשות הספונטאנית של חלק המוח הפגוע, ולא על־ידי השתלה של מוח מאדם אחר, שהרי כדי שהמוח המושתל יתפקד כהלכה, צריך שתאי העצב שלו יצמחו ויתחברו עם מערכת העצבים התקינה בגוף.

ניסויים הנערכים בשנים האחרונות נוטים להפריך תיאוריה זו. מחקרים אלה נעשו, כמובן, לא אצל האדם, אלא אצל בעלי־חיים, ובדרך־כלל לא בתאי מוח, כי אם בתאי עצב היקפיים – אבל מקווים שהם יסייעו גם להבנת הנעשה במוחו של האדם.

למשל: יואניס יאנס מן המכון הטכנולוגי של מסצ'וסטס ביתק עצבי נשה (אישיאס), המעצבבים את רוב חלקי הרגל, של חולדות. הוא שם את קצות העצבים המבותרים בתמיסה של חלבונים וסוכרים – והם צמחו והצליחו לגשר על מרחקים שהגיעו עד 1.5 ס"מ. הצלחות דומות רשם לזכותו גם צוות חוקרים מאוניברסיטת הרווארד בקמברידג' ליד בוסטון. שני החוקרים סבורים, כי צמיחת הניירונים התאפשרה הודות לנוזל שהיו נתונים בו, וכך סבור גם הנס תיינן ממכון מקס פלאנק ליד מינכן. תיינן מעלה את ההשערה, כי במוח מצויים חומרים מסוימים, המונעים את צמיחת הניירונים. כאשר נטל תאי עצב בריאים מחולדות, שם אותם בצלוחית ונתן להם את ה„ברירה" לצמוח חזרה לתוך רקמת המוח של חולדה או לתוך רקמה של ניירון שנלקחה מרגל החולדה, „בחרו" כל העצבים באפשרות השניה. ניסויים שערכו חוקרים אחרים תומכים תיאוריה זו. נראה, איפוא, כי תאי העצב במוח נעדרים לא יכולת התחדשות, אלא סביבה מתאימה שתעודד את ההתחדשות.

מקצת ניסויים נערכו גם בתאי עצב מוחיים – כמובן, גם במקרה זה רק בבעלי־חיים. ברנהארד סאבל מאוניברסיטת קלארק בוורצסטר שבמדינת מסצ'וסטס נטל חולדות פגועות מוח וטיפל בהן בחומרים שומניים שונים, המצויים לרוב בתאי עצב. חולדות אלה הגיבו בחיוב על הטיפול, וכישוריהן השכליים התחדשו במהירות מפתיעה.

ניסויים אחרים הראו, כי בעלי־חיים פרימיטיביים, שמוחותיהם מורכבים הרבה פחות לא רק ממוחו של האדם, אלא גם ממוחה של חולדה, מתנגים בכושר התחדשות ניכר. ג'ון ניקולס מן המכון הביולוגי בבאזל שבשווייץ גילה תופעה זו אצל עלוקות, תיקנים, צרצרים, צפרדעים ודגים.

אבל הצלחות מסוימות מסוג זה נצפו גם אצל חולדות. ריצ'ארד ויאט מבית־החולים אליזבת בוושינגטון הרס חלקים מסויימים במוחותיהן של חולדות זקנות והעדה לתוך אזורים אלה חומרים שנטל ממוחותיהן של חולדות צעירות. התוצאה: חומר העצבים ה„צעיר" שהועדה התמזג עם המוח המזדקן ונטל על עצמו חלק מתפקודיו. ניסויים דומים הוכתרו בהצלחה אפילו אצל קופים, שהם כידוע קרובים עוד יותר לאדם.

אף לא אחד מחוקרים אלה משלה את עצמו, שההצלחות החלקיות שהושגו בבעלי־חיים יינתנו ליישום אצל בני־אדם בעתיד הקרוב, ואם הפגיעה במוחו של אדם היא גדולה, למשל בעקבות תאונת דרכים – גם בעתיד הרחוק לא יהיה להם מרפא, ככל הנראה. אבל הם מעלים על הדעת את האפשרות, שנוכל בבוא היום לתקן נזקים קטנים במוח, הממוקדים בעצבים שנדרשים מהם תפקודים פשוטים יחסית לאלה של עצבים אחרים במוח, על־ידי השתלת תאי עצב מקבילים מאדם אחר. ייתכן שהשתלות כאלה יסייעו גם ללוקים במחלת אלצהיימר – אותה מחלת זיקנה נפוצה, המתבטאת בסניליות ושאחד מסימניה הוא מחסור באצטילכולין, שהוא אחד החשובים בנוירוטרנסמיטרים – החומרים שמעבירים את הגירויים העצביים מניירון לניירון. ויאט הראה, שכאשר משתילים בחולדות סניליות תאי עצב עשירים באצטילכולין, הסניליות שלהן נעלמת כלא היתה.

כאמור, עדיין רחוקה הדרך עד לאפשרות של תיקון נזקים במוח באמצעות השתלות. כאשר, ואם, ייפתרו הבעיות הרפואיות הכרוכות בכך, יתעוררו בעיות מסוג אחר – בעיות אתיות, שהרי האישיות מגולמת במוח. אבל זה כבר סיפור אחר, ודי לצרה בשעתה.

במרפאה לתזונה בבית־החולים בעפולה:

ריפוי דלקת מפרקים על־ידי דיאטה נטולת חלב

מאת יצחק מרידור

נערה בת 14 החלימה להלוטין ממחלה, הקרויה דלקת המפרקים של הנעורים, לאחר שש שנות סבל, שבמהלכן אושפזה תשע פעמים, סבלה מהתקפי חום גבוה, כאבים ומגבלות בתנועות. היא נרפאה לבסוף, לאחר שבמרפאה לתזונה בבית־החולים „העמק" בעפולה אובחנה אצלה רגישות לחלב והומלץ לה על דיאטה ללא מוצרי חלב.

מקרה זה הוא דוגמה לדרך הטיפול במרפאה ייחודית זו, שנפתחה לפני כשנתיים ומאז טיפלה ביותר מאלף חולים. באחת המרפאות, בראשותו של מנהל חדר המיון בביה"ח ד"ר דוד רטנר, מנסה לאתר מחלות שאפשר לרפאן על־ידי שינוי בתפריט.

„אחת הטעויות הנפוצות גם בקרב הרופאים", אומר ד"ר רטנר, „היא ההנחה, שמזון מסוים או שהוא בריא או שאינו בריא. זה לא נכון; מה שבריא לאחד עלול להזיק לשני. יש אנשים החולים בגלל רגישותם למזון מסוים. לאלה יש להתאים תזונה אינדיבידואלית".

במרפאת התזונה בעפולה משתדלים למצוא פתרון תזונתי, כאשר הטיפול התרופתי המקובל נכשל, וכן במקרים של תופעות הנראות לכאורה פסיכוסומאטיות. הצוות פועל במגמה לאתר אותן תת־קבוצות של חולים הלוקים במחלה נתונה, שאצלם נובעים הסימפטומים מרגישות למרכיבי מזון מסוימים.

„אמנם", מציין ד"ר רטנר, „הקבוצות שאותרו, אלה שמגיבות באופן מלא לדיאטה, הן קטנות יחסית. אך המאמץ המושקע באיתור מקרים אלה כדאי. מצד אחד מדובר במקרים קשים, ומצד שני, הטיפול התזונתי שלנו נתן אצלם תוצאות טובות מאוד".

גלולה לטיסות ממושכות

ה־Jetlag, אותה תופעה של בלבול, עייפות ובחילה, הפוקדת אנשים לאחר טיסה ממושכת בעוברם אזורי זמן שונים, נזקפת כידוע לחובת השעון הביולוגי – המנגנון הפנימי המשפיע על קצב תפקוד שונה של מערכות הגוף בשעות היום והלילה.

שעון זה, שאין בו לא מחוגים ולא גלגלי שיניים, מצוי כנראה, אצל האדם כמו אצל שאר היונקים, בהיפותלמוס. זהו איזור במרכז המוח, המפריש הורמונים שתפקידם, בין השאר, לווסת את הפרשתם של הורמונים אחרים מבלוטות יותרת המוח, ומכאן שהוא אחד ה„שליטים" החשובים על כל־חילוף החומרים בגוף.

נוירוביולוגים בארה"ב, שערכו ניסויים באוגרים, הגיעו למסקנה שאפשר לשבש את תפקודו של השעון הביולוגי – ובכך למנוע את תופעת ה־jetlag – באמצעים כימיים. כאשר נתנו לאוגרים את החומר טריאזולם, שהוא מסוג החומרים המרגיעים (טרנקווילייזרים), בכמויות זעירות של 0.1 מיליגרם לכל אוגר, אפשר היה בקלות להזיז את „מחוגי" השעון הביולוגי שלהם בשעה אחת לערך.

ניסויים דומים, אבל בבני־אדם ובחומר אחר, ערכו מדענים מאוניברסיטת סארי שבאנגליה. הם נתנו ל־17 מתנדבים גלולות ו... כרטיסי טיסה מלונדון לסאן־פרנסיסקו וחזרה. תשעה מתוך 17 המתנדבים קיבלו גלולות שהכילו את ההורמון מלטונין, בעוד שמונת האחרים קיבלו גלולות דמה – ומובן שאיש מן האנשים לא ידע, אם קיבל גלולה זו או את האחרת. התוצאות: המתנדבים בני הקבוצה השניה התלוננו על הקשיים המקובלים לאחר טיסה כזאת, ואילו בני הקבוצה הראשונה, שקיבלו את הגלולות ה„אמיתיות", חשו בטוב.

שיטה חדשה לאבחון אסתמה

שיטה חדשה לאבחון גנחת (אסתמה), המאפשרת קבלת מדדים אובייקטיביים וכמותיים על מצב הפציינט ללא צורך בשיתוף־פעולה מצידו, פותחה ומיושמת במחלקת הילדים של בית־החולים „הדסה" בהר הצופים.

הבדיקה מתבצעת באמצעות סטתוסקופ אלקטרוני המונח על צוואר הפציינט. הנשימות נעשות דרך מסיכה המכילה מֵטַכּוֹלִין – חומר המכווץ את השרירים החלקים. חומר זה מוחדר בכמויות הולכות ועולות וגורם צפצופים בנשימה. מועד תחילת הצפצופים משמש מדד למצב כלי הנשימה של הפציינט: אצל אדם בריא הם מתחילים בריכוזי מטכולין גבוהים, ואילו אצל חולי גנחת הם מתחילים בשלב מוקדם בהרבה, כאשר ריכוזי החומר נמוכים עדיין. הצפצופים לא רק נשמעים, אלא גם מוקלטים. בתום הבדיקה עוברת ההקלטה עיבוד במחשב ומתקבלת תוצאה אובייקטיבית וכמותית.

שיטת הבדיקה החדשה מתאימה לילדים עד גיל 7־8 וכן משתמשים בה אצל פציינטים מבוגרים יותר, הסובלים מבעיות גופניות או נפשיות שמונעות את שיתוף־הפעולה שלהם.

את השיטה פיתח ד"ר אבי אביטל ממחלקת ילדים ב„הדסה", בסיוע מנהל המחלקה פרופ' שמעון גודפרי, מנהל המעבדה לתפקודי ריאה ד"ר אפרים בר־ישי, המתכנת עודד צור והאלקטרונאי עופר שקד.

מכשיר חדש בתחום הגינקולוגיה:

בדיקת מצב ההריון דרך הנרתיק לגילוי מוקדם ביותר של הפלות

מאת ד"ר אריאל אוקסהורן

בכנס החברה הישראלית לאולטרא־סאונד אבחנתי, שנערך בסוף חודש יוני, הוצג מכשיר חדש שבאמצעותו, מבדיקות דרך הנרתיק, אפשר לקבל מידע על ההריון בשלביו המוקדמים ביותר, על הפלה העומדת להתרחש, על מבנה השחלה וכן על הריון מחוץ לרחם. בדיקות במכשיר זה בוצעו במחלקה הגינקולוגית של בית־החולים רמב"ם בחיפה בראשותו של פרופ' א. סימור.

ייחודו של המכשיר נעוץ במתמר (טרנסדיוסר) שלו. חלק זה, הבא במגע עם גוף האשה הנבדקת, המשדר וקולט גלי־קול בתדר גבוה. המתמרים הרגילים, המוכרים בארץ ובעולם, פועלים בתדר־קול הנע בין 3.5 ל־5 מגהרץ (כלומר, מ־3.5 עד 5 מיליון רעידות בשניה). ככל שהתדר גבוה יותר כן משתפרת יכולת ההפרדה של אלומת הקול ועימה איכות התמונה. הבעיה היא, שעומק החדירה לגוף הולך וקטן בד בבד עם עליית התדר. כאשר המדובר באבחון מחלות שטחיות, כגון גידולים בבלוטות התריס הקרובים לעור, אפשר להשתמש במתמרים גבוהי־תדר ולקבל תמונה טובה. אולם כאשר מדובר בהריון בשלביו הראשונים או באבחון ביוץ, אין הגלים האלה מגיעים לעומק הרצוי, והרופא היה ניצב בפני ברירה לא נוחה: חדירה שטחית לגוף עם איכות תמונה טובה, או חדירה לעומק על חשבון הדיוק האבחנתי.

המתמר החדש עוקף את הבעיה בצורה פשוטה, אך יעיל להפליא. הוא מוחדר לנרתיק האשה, והודות לכך מגיע קצהו, המשדר גלי־קול, עד למרחק ס"מ ספורים מאברי־האגן. התדר הגבוה, 6.5 מגהרץ, יוצר תמונות חדות ומפורטות ביותר. אין גם צורך שלפוחית־השתן תהיה מלאה, כפי שנדרש בעבר כדי להקל על מעבר גלי העל־קול מדופן הבטן אל אברי האגן הנבדקים.

באולטרא־סאונד הדרך־נרתיקי אפשר לאבחן הריון וכן להדגים דפיקות־לב של העובר מוקדם הרבה יותר מאשר מכפי שאפשר היה עד כה. בכנס הודגם גילוי מוקדם יותר ואמין יותר של הריון מחוץ לרחם, ובעזרת המכשיר החדש אפשר להגיע גם לאבחון מוקדם של ההפלה הטבעית. מכבר ידוע, כי העובר מת קודם להפלה והחוקרים יגעו רבות לקבוע סימנים אולטרא־סוניים מובהקים למות זה, כדי להבחין בין עובר חי למת בשלבים הראשונים. המתמרים גבוהי־התדר מקילים מאוד על פתרון השאלה הזאת, אם כי גם בעזרתם אי־אפשר תמיד לתת לחולה תשובה נאותה בבדיקה חד־פעמית.

למרות היתרונות הרבים צריך לציין, שהמדובר במכשיר חדיש ביותר, שעדיין אינו יכול לשמש תחליף למגוון הציוד המצוי במרפאות ובבתי־החולים.

הצבי רוקד ומשטה בברדלס

גם הברדלס, המהיר ביונקים, אינו משיג תמיד את טרפו

תגובתם הטבעית של רוב בעלי־החיים ממשפחת הפריים, כגון אנטילופה או צבי, בהיתקלם בטורף, היא לעשות „אחורה פנה" ולהימלט כל עוד נפשם בם. אך יש בהם המפגינים התנהגות הפוכה ממש: הם מזנקים לאוויר כשכל ארבע רגליהם ישרות, ועל־ידי כך הם נגלים לטורף בכל הדרם. גם אם ינוסו לבסוף, הרי בינתיים הספיקו לבזבז זמן יקר ואנרגיה יקרה, וממילא פוחתים סיכוייהם להישרד בחיים.

הרבה פירושים ניתנו להתנהגות חריגה זו. לפי אחת התיאוריות, היא נועדה להשפיע על הטורף לפתוח מייד במרדף ולגרום לו לכלות את כוחותיו, בטרם ישיג את הטרף. למשל, הברדלס (ה„ציטה" בלשון העם) הוא המהיר בבעלי־החיים, אלא שכושר התמדה שלו קטן למדי, ולא יחלוף זמן רב עד שיגיע לכלל תשישות. הסבר אחר: החיה חושפת עצמה לטורף כדי לרמוז לו, שכבר נתגלה ולפיכך אין לו סיכויים להפתיע אותה. לפי תיאוריה שלישית מתכוונת החיה המקפצת להפגין את בריאותה, כדי לרמוז על יכולתה להימלט בשלום. יש גם הגורסים, כי הצבי המקפץ מבקש לשדר לכל שאר בני העדר על הסכנה האורבת להם ולעודדם לנוס כקבוצה מלוכדת. וקיימת גם התיאוריה האלטרואיסטית: אחד מבני העדר חושף את עצמו בהפגנת הראווה לו כדי למשוך אליו את תשומת ליבו של הטורף ובכך להציל את שאר העדר. ואם לא די בכך, יש עוד שש תיאוריות, ובסך־הכל – 11, לא הרבה פחות ממספר הזואולוגים החוקרים את התופעה המוזרה.

טים קארו מאוניברסיטת קמברידג' עורך זה שנים מחקר בסוגיה זו, ולאחרונה סיכם את מסקנותיו, המבוססות על צפיה בנוהגי הברדלסים וטרפיהם, בעיקר צבאי תומסון, בשמורות החיות סרנגטי שבקניה. הוא נוכח לדעת, שהברדלסים יש להם סיכוי ללכוד את טרפם רק כאשר הם מתחילים במרדף אחריהם בהימצאם במרחק 20 מ' לכל היותר ממנו. אבל הצבאים פותחים ב„הצגה" שלהם במרחק ממוצע של 67.5 מ' מן הטורף, כלומר בלי להסתכן כלל. עוד גילה החוקר, שמנוסת הצבי אינה רצופה: מפעם בפעם מפסיק הצבי את מרוצתו ושב מזנק לאוויר, כאילו כדי לשטות בברדלס, ובכל־זאת אין סכנה נשקפת לחייו. טים קארו צפה ב־31 מנוסות־מרדפים כאלה, ובשום מקרה לא הצליח הברדלס להשיג את טרפו. יתרה מזאת: הברדלסים העדיפו לרדוף אחרי אותם צבאים, שלא נטלו חלק ב„משחק".

על סמך תצפיותיו אלה הגיע החוקר לכלל מסקנה, שרק שתיים מתוך שלל ההשערות שהבאנו לעיל מתקבלות על הדעת. האחת נכונה לגבי צבאים בוגרים בעיקר: זינוקיו לאוויר נועדו לשדר לטורף שהוא נתגלה, וברוב המקרים יוותר אז הטורף על המרדף, אלא־אם־כן הוא רעב מאוד. השניה הולמת גורי צבאים, והיא גורסת שכאן באים הזינוקים באוויר כדי להזעיק את האם ולגרום גם לה לזנק ולקפץ, כדי להסיח את דעת הטורף מגוריה.

זה עדיין איננו סוף הסיפור: נמצא כי צבאים ואנטילופות רבים מקפצים באוויר גם בהיעדר טורפים בסביבה. כך נוהגים בעיקר נקבות שאינן נמצאות בעונת הרביה וזכרים ללא בנות־זוג, כאשר הם נרדפים על־ידי זכר בוגר. ייתכן מאוד, שגם במקרים אלה באים הזינוקים לרמוז לרודף, שלא כדאי לו להמשיך במרדף.

בעקבות מחקר באוניברסיטה העברית בירושלים:

סיכוי לפיתוח מוליכי חשמל ומצברים יעילים וקלים יותר

ישראל פלתן ופרופ' דן דווידוב ממכון רקח לפיסיקה ופרופ' זליג מהמכון לכימיה באוניברסיטה העברית בירושלים פיתחו תרכובת חדשה של גרפיט ופלואור בעלת תכונות חשמליות מיוחדות, עם אפשרות של יישומים טכנולוגיים חשובים ביותר.

זוהי תרכובת רב־שכבתית, שבה נדחס הפלואור בין שכבות הגרפיט (שהוא, כידוע, צורה גבישית מסוימת של פחם). עד לפני מספר שנים לא היה ידוע על תרכובות כאלה בעלות תכונות מיוחדות כפי שנתגלו בתרכובת זו. המוליכות החשמלית של התרכובת החדשה, ביחס ליחידת משקל, גבוהה פי שניים לפחות מזו של חוטי הנחושת המקובלים היום כמוליכי החשמל העיקריים. תכונה זו חשובה במיוחד, כאשר צריך לחסוך ככל האפשר במשקלו של מכשיר או מבנה מסוים.

תכונה חשובה נוספת של תרכובת הפלואור והגרפיט היא האפשרות להשתמש בה לייצור מצברים, כלומר – סוללות שאפשר לטעון אותן מחדש ולמנוע בכך את התרוקנותן – כדוגמת מצברי המכוניות, למשל, העשויים היום מעופרת וחומצה. תכונה זאת מוקנית לתרכובת על־ידי שינוי הדרגתי בריכוז הפלואור שבה. מצבר כזה יהיה קל וקטן יותר מאלה הקיימים עתה. יפאן מייצרת אמנם סוללות בעלות תרכובות אחרות של פחם ופלואור, אלא שאלה אינן ניתנות לטעינה מחדש, והמתח שהן מפיקות נמוך מן המתח הצפוי מן המצברים שיבוססו על החומר החדש.

צוות החוקרים באוניברסיטה פנה לרשמי הפטנטים בישראל ובארה"ב כדי לרשום פטנט על תרכובת הגרפיט הרב־שכבתית החדשה.

אז מה יקרה אחרי שאושר חוק הנגב?

ז'ק אמיר תולה תקוות בכינון „הפרלמנט" בן 37 החברים ● ראשי ישובים ספקנים יותר ● בינתיים מתרחבת האבטלה ודירות עומדות ריקות

מאת אסתר לוינסון

לאחר ארבע שנות הכנה התקבל בכנסת חוק הנגב, לפי הצעתו של ח"כ ז'ק אמיר מהעבודה, ז'ק אמיר איש דימונה. חוק זה – פרעון שטר שהמעוך התחייב לו במצעו – קובע כי הממשלה תשקוד על פיתוח הנגב וישובו, תקצה לכך משאבים במסגרת תקציבי הפיתוח ותיוועץ עם מועצה בת 37 חברים בכל הקשור לחבל ארץ זה. החוק מתייחס לאיזור גיאוגרפי מוגדר המשתרע בין נתיבות ואופקים בצפון לבין אילת בדרום, והוא כולל בתוכו ערי פיתוח, עיירות בדוויות, מושבים וקיבוצים.

לפני שש שנים, כאשר נסוג צה"ל מסיני, קיוו ראשי הישובים לתנופת פיתוח. אבל זו בוששה לבוא. האיזור סובל כיום מתדמית נחשלת, מאבטלה, ממאזן הגירה שלילי וממלאי דירות ריקות.

זה שנים מספר מאבד הנגב אוכלוסיה צעירה וחזקה. גם בערד המצליחה מוכרת התופעה של עזיבת צעירים שגדלו בישוב. האבטלה לא פסחה אף על ישוב אחד. בכל מקום יותר דורשי עבודה מהזמנות עובדים. (במאגרים האחרון בבאר־שבע: 2307 דורשי עבודה, 541 הזמנות עובדים). הדירות העומדות כיום ריקות, נבנו בחלקן בשביל אנשי קבע ששירתו בשעתו בסיני, אבל העדיפו להתיישב במחנות צה"ל. חלקן נעזבו. בדימונה כ־900 דירות ריקות, רובן קטנות. לאחרונה החל משרד השיכון בהריסתן, כיוון שאין סיכוי לאכלוסן בעתיד.

ז'ק אמיר הציע את חוק הנגב, כיוון שאיזור נרחב זה דורש, לדעתו, התייחסות מיוחדת. אמיר מצפה כי שני השרים המופקדים על ביצוע החוק – שרון ויעקובי – יארגנו את המועצה הציבורית במהרה, כדי שזו תילחם באבטלה. לדעת אמיר, מקורות תעסוקה נוספים, בעיקר מפעלים עתירי שכל, יעצרו את תנועת ההגירה החוצה. המועצה תבחן תוכניות פיתוח ותדרוש את תיקצובן מהמשרדים המיוצגים במועצה (פנים, שיכון, בטחון, חינוך, כלכלה, אנרגיה האוצר).

ניתן להצביע על מכשול העלול להכביד על היישוב הלכה למעשה: החוק מתייחס לנגב כאל ישות אחת, בעוד שהוא רחוק מלהיות כזה. יש מיגזר יהודי ויש מיגזר בדווי: יש ישובים כפריים וישובים עירוניים: יש רשויות מקומיות, יש רשויות אזוריות. ראשי הישובים נמנים עם מפלגות שונות ולהם אינטרסים מנוגדים על רקע מפלגתי וישובי. אולם, כל הישובים יהיו מיוצגים במועצת הנגב בת 37 החברים, רובם תושבי האזור, ואמיר מאמין כי האינטרס האזורי ילכד את האנשים. לדעתו, יש היום שדולה לנגב, והראיה: השתתפותם של 41 חברי כנסת בהצבעה על החוק, למרות שהובא לדיון בשעות הערב, לאחר דיונים בהצעות אי־אמון בממשלה.

ראשי הישובים בנגב ספקנים יותר. אומר ראש מועצת ירוחם, ברוך אלמקייס: „אני קונה את החוק בשתי ידיים, אבל מסופק אם יפעל, בגלל מורכבות המועצה". גם ראש מועצת אופקים, יחיאל בן־טוב, סבור כי הכל מותנה באופן הפעלת המועצה.

בינתיים מתנהלים העניי־נים באיטיות – מתעכבת העברת משרדי חברת הפוספטים לירוחם עד אישור ועדת הכספים של הכנסת, וזו אינה מזדרזת: מתעכב ביצוע החלטת ועדת המנכ"לים להפחית את מס ההכנסה שמשלמים תושבי ירוחם ומצפה רמון: מפעלי התעשיה הצבאית אינם עוברים מרמת־השרון לרמת־בקע לשטח שהוכשר בעבורם: מפעל „אופ־אר" באופקים נסגר, פוטרו עובדים במפעל „אורדן" במצפה־רמון: צעירים ממשיכים לעזוב.

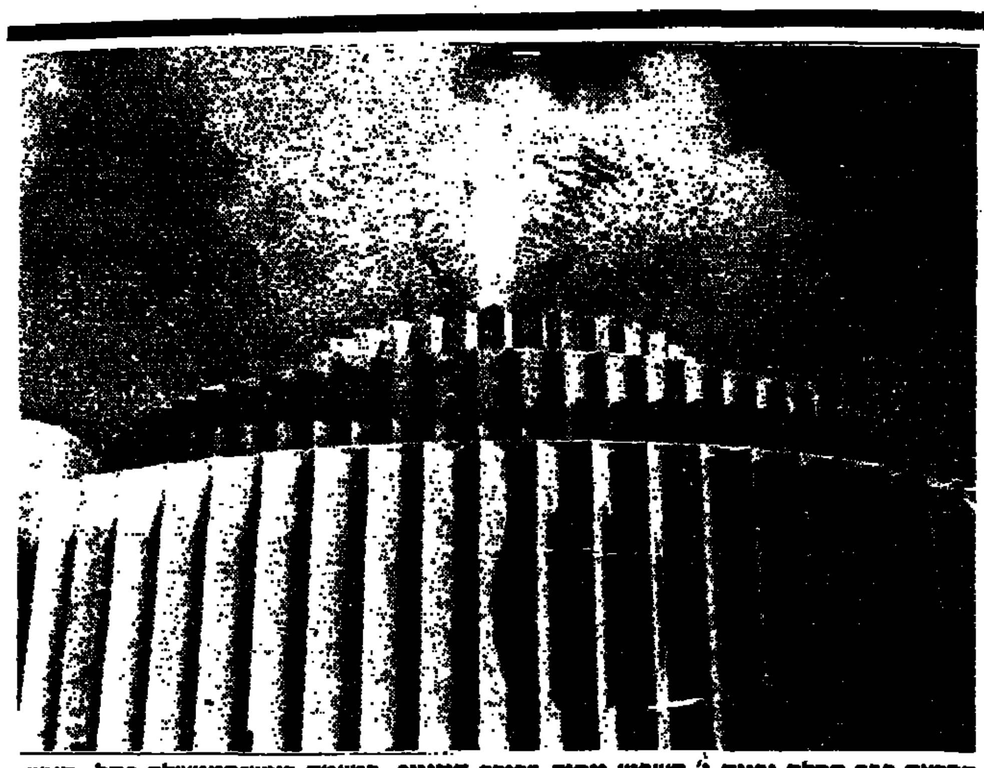

ההרצה כבר החלה וביום ג' השבוע ייחנך בכיכר דיזנגוף, במעמד ראש־הממשלה פסל „האש והמים" של יעקב אגם, שעלותו כוסתה מתרומות יוסף בוכמן מפרנקפורט וידידי „קרן ת"א לפיתוח" בעולם.
צילום דן הדני, יפפא

„אני כמו מוצארט שכתב בקלות והרבה"

מאת אריאלה ראובני

ציפי פליישר היא, ללא ספק, אחת המלחינות הפוריות והמגוונות בארץ. תשע יצירות שלה בוצעו באחרונה בו זמנית בארץ ובחו"ל. היא רק בת 40 וכבר בשיאה. נשואה לעולה מברית־המועצות, אהרון דולגופולסקי, ואם לילד בן ארבע, הנלווה אליה לחזרות ולהקלטות.

היא קטנת קומה ועגלגלה. אינה מקפידה במיוחד על הופעה חיצונית. מרצה, ידענותה וכשרונותיה מחפים מעט על יצר הפירסום שלה. אינה חוסכת מעצמה מחמאות והכתרות שאינן עולות בקנה אחד עם הסיסמה „והצנע לכת", אשר נועדה להנחות דרכה בבית־הספר הריאלי בחיפה.

הראיון עמה קולח. שפתה עשירה וציורית. כמו בלי משים, היא מנסחת את השיחה ומכוונת, אגב כך, כותרת או כותרת־משנה, שיש בהן להצביע על הישגיה. במהלך השיחה היא מסוגלת לומר: „אני כמו מוצארט, שכתב בקלות והרבה. גם אצלי הכל מצלצל בראש, מצב הרוח של היצירה, ההרמוניה, הכלים, הצבע והקולות".

יסודות מתרבויות עמי האיזור

ציפי פליישר נולדה בחיפה ב־1946 להורים חלוצים יוצאי פולין. ב„ריאלי" בחיפה התמחתה בשפה ובספרות ערבית בצד לימודיה בפסנתר, ובתיאוריה בקונסרבטוריון על־שם רובין. כבר בגיל צעיר התבלטה בכשרונותיה המוסיקליים היצירתיים. למעשה, קיבלה את חינוכה המוסיקלי הראשוני מאנשי דור־הביניים, שיצרו תוך שאיפה מודעת [illegible] נמרצים במערב. היא, לעומתם, חתרה לדבריה, להעשיר את עולמה ביסודות מתרבויות עמי־האיזור.

לקראת סיום לימודיה בבית־הספר הריאלי כתבה עבודת מחקר אתנו־מוסיקולוגי שהורחבה במרוצת השנים. מחיפה עברה לתל־אביב, וסיימה את המדרשה למתנכים ולמוסיקה והצטרפה אל סגל המורים שלו. לאחר זאת למדה תיאוריה וקומפוזיציה באקדמיה למוסיקה על־שם רובין בירושלים, ועם מוריה נמנו בין היתר יצחק שדאי, נעם שריף ומנדי רודן. בתקופה זו גם המשיכה בלימודיה הגבוהים בתחום מדעי המזרח והפילולוגיה השמית. ב־1975 קיבלה תואר מ.א. בחינוך מוסיקלי מטעם אוניברסיטת ניו־יורק ובמסגרת לימודיה לתואר שלישי בתחום המוסיקולוגיה כתבה תיזה בנושא האופרה.

מוסיקולוגיה ומזרחנות
מלחינה ציפי פליישמן

קונצרטים מוסברים

שנים אחדות חוקרת ציפי פליישר את רפרטואר השירים העבריים ומתמחה בהוראת ההרמוניה באוניברסיטת תל־אביב ובמדרשה למוסיקה במכללת לוינסקי. בשלוש השנים האחרונות היא מרכזת את הפרוייקט של „מלחינים בעקבות שורשים" שנועד להקנות לקהל מגוון ככל האפשר, את המוסיקה העכשווית באמצעות קונצרטים חיים מוסברים.

בפירסומה הראשון זכתה עם השמעת הפואמה הסימפונית שלה „נערה־פרפר־נערה", מחזור שירים בשתי גירסאות, בערבית ובעברית. השירים הולחנו למילים שבהרה בארבעה שירים של משוררים בני־זמננו מלבנון ומסוריה, ויצירה זו אף זיכתה אותה בכינוי מלחינת המזרח.

„יצרתי חוט דרמטי המקשר בין ארבעת השירים", היא מסבירה. „בשיר הראשון באה לידי ביטוי בדידותו של אדם שבנה לו מחילות עפר בתוך המדבר, בשני הופכת בדידותו לסבל ולנדודים. בשלישי מגיעה המצוקה לשיאה: האדם מאבד את אפיק חייו ועומד על סף סירוק. בשיר הרביעי מופיע השקט שלאחר הסערה. מעין חלום". ביצירה מזרחית פולקלוריסטית זו ביקשה ציפי לתת ביטוי גם לשורשיה שלה ובכן לדבר אל ליבם של יהודים וערבים. חלומה הוא שיצירה זו תהווה מעין גשר־קשר תרבותי־אמנותי בין תושבי האיזור כולו. את היצירה חיברה ב־1977 – שנת־מפנה בדרכה המוסיקלית, לדבריה. בשנה זו הגיעה לכלל בשלות יכולתה להלחין לבמת הקונצרטים. מטענה המוסיקלי הכשיר אותה להלחין בטכניקות מגוונות ובנוסחים מדינה שונים.

תוך פרק זמן קצר הלחינה ציפי פליישר יצירות נוספות: „התאוששות", „קנאה" ויצירה המסבירה את נושא המוות ומורכבת מלחישה, דיבור, שירה ושריקה, יצירות קאמריות „סוויטה לפירות הארץ" ויצירה גדולה בשם „ששה מדריגלים". יצירותיה זוכות לביצועים רבים בארץ וכמה מהן אף הושמעו בגרמניה ובקאן שבצרפת. באחרונה הלחינה ציפי את „עלי כינור" לשלום עליכם לתיאטרון באר־שבע.

ציפי אומרת כי היא רק בראשית דרכה ובאמתחתה תוכניות רבות ומגוונות. על חלק מהן כבר החלה לעבוד. „מלחין העובד בתנופה", היא מסבירה, „מצליח לגבש שפה מוסיקלית ייחודית [illegible]".

ארץ חמדה / צבי אילן: תור האתר הצפוני הגדול: תל כברי

מחרתיים, ב־15 ביולי, מתחילה אוניברסיטת תל־אביב בחפירות בתל־כברי שליד קיבוץ כברי בגליל המערבי. החפירות יימשכו עד סוף אוגוסט, בעונה ראשונה מתוך שש המתוכננות לעבודה באתר זה.

תל־כברי הוא מהגדולים והחשובים באתרי צפון הארץ. גודלו כ־400 דונם. עד כה נתגלו בו שרידים מהתקופה הניאוליתית ועד ההלניסטית. בתקופת המשנה והתלמוד נזכר המקום ככברתא. שם האתר בתקופות הקדומות יותר אינו ידוע, והחוקרים מתלבטים בין אפק (הצפונית) לבין רחוב (של עמק עכו).

ב־1975 נערכה חפירה קצרה בתל מטעם אוניברסיטת תל־אביב ואגף העתיקות בניהול ד"ר מ. פראוסניץ וד"ר א. קמפינסקי. לאחר סיום החפירה נפגע האתר כתוצאה מעיבוד חקלאי. החפירה החדשה תנסה לתקן את הנזק שנגרם לאתר והיא נסיון חדשני מבחינת אירגונה באשר להצלת עתיקות.

המימון והאירגון יהיו במשותף בידי ארבעה גורמים: ● אגף העתיקות, שתרם את עיקר המימון; ● קיבוץ כברי, שהתחייב לעזור באירגון ובאיכסון החופרים בשש העונות ולעזור בעבודת החפירה עצמה: ● אוניברסיטת ת"א: ● החברה לחקירת א"י ועתיקותיה. החפירה תנוהל בידי ד"ר קמפינסקי, בסיוע אלי מירון. הם יסתייעו במתנדבים מהארץ ומחו"ל, שיתגוררו במחנה בקרבת התל. בוודאי עוד יישמע על תגליות ממשלחת זו, היוצאת לדרך עם „נשימה ארוכה" ובסיס איתן לפעולה מדעית.

המבנה הנאה הזה להפקת חשמל הוקם ע"י קבוצת ישובים בדרך לחורשת טל, במוצא „קו הדן המערבי" אל החצבאני. אולם מספר חברי קיבוצים מצטרפים אל רשות שמורות הטבע בטענה, שהמפעל ההידרו־אלקטרי הוא „פיל לבן" המדלדל את פלגי הדן, מאיים בייבוש חלק מהם בקיץ ופוגם בנוף הגליל.

מן המדף

דברים אלה נכתבים סמוך לסיום שבוע הספר העברי, על רקע דיווחים, שספרי ידיעת הארץ וטיולים מובילים בתפוצת הספרים בשנים האחרונות. הזרם הבלתי פוסק של ספרים, קבצים, חוברות, מפות, תדפיסים מוליד את המפעלים הגדולים של הלקסיקונים והאנציקלופדיות.

● כך הופיעה בימים האחרונים האנציקלופדיה לתולדות ארץ ישראל, בעריכת יואל רפל ופרופ' אוריאל רפפורט, שהספקתי כבר לדפדף בה (הוצאת מודן ומשרד־הבטחון). היא מחזיקה שלושה כרכים, ערכיה נכתבו בידי עשרות מחברים, היא מאויירת היטב ויש בה מפתחות רבים המקילים על השימוש.

● מבין הפרסומים הרגילים, של „הנחלת התשתית", שהגיעו אלינו, נציין את אלה: גוש עציון מראשיתו עד תש"ח – זה נושאה של חוברת „עידן 7", שהוציאה יד יצחק בן־צבי, בעריכת ד"ר מרדכי נאור. בקובץ (246 עמודים) כמעט „כל מה שרצית לדעת על גוש עציון". 20 סקירות בארבע חטיבות – מחקרים וסיכומים, זכרונות, הגוש במלחמה, חומר עזר, רקע והעשרה, כולל תאריכון וביבליוגראפיה. הסקירות מאופיינות בדרך־כלל בניתוח ענייני של פרק חשוב זה בתולדות יישוב הארץ והגנתה.

● זה עתה הגיע כרך נוסף של הקונגרס העולמי התשיעי למדעי היהדות שהתקיים לפני פחות משנה בירושלים (והוא מתכנס אחת לארבע שנים). זהו כרך תולדות עם ישראל מתקופת בית שני ועד ימי הביניים. אפשר להניח כי בכרכים הללו מרוכזים החידושים החשובים ביותר של השנים האחרונות בחקר היהדות.

בית חדש לראפת ג'בריה

מאת מוחמד חליליה

עיריית אום אל פחם – העיריה החדשה, השניה, במגזר הערבי – החליטה יחד עם גופים ציבוריים ומפלגתיים לבנות בית חדש למשפחת ראפת ג'בריה. הבית נהרס כיוון שנבנה ללא היתר בניה, ובעליו עצמו מרצה עונש של תשעה חודשי מאסר, על שהפר צו בית משפט להרוס את ביתו במו ידיו.

ראש עיריית אום אל־פחם האשם מחמיד כינס מסיבת עתונאים על הריסות הבית. שם הודיע, כי העיריה, יחד עם ועדה ציבורית, הצליחה לאסוף במשך 48 שעות יותר מ־10,000 ש"ח לבניית הבית החדש, ומאז תוך פחות משבועיים, נאספו 25,000 ש"ח, בכלל זה תמורה בסך 2,500 שקלים מהוועד של ראשי הרשויות הערביות, מלבד החומרים שתרמו הקבלנים והסוחרים בעיר. עובדי העיריה החליטו לתרום יום עבודה ממשכורתם.

ראש העיריה אמר שהבית החדש ייבנה על חלקה בשטח־הבניה של העיר – לאחר השגת רשיון – בניה כדי שלא ליפול ב„מלכודת" ע"י הבניה הבלתי־חוקית ולא לאפשר הריסתו של הבית מחדש.

מחמיד קבל על חומרת מצב הבניה עיר: יותר משליש הבתים נבנו ללא היתרי בניה. מדוע? בגלל היעדרה של תוכנית מיתאר מאושרת ש„תקועה משום מה זה מספר שנים בוועדה מחוזית לתכנון ובניה בחיפה", לדבריו.

מחמיד טוען שמטרת הממשלה בהריסת הבית של משפחת ג'בריה, משפחה נתמכת־סעד, היא להתריע את התושבים מבניית בתים בלתי חוקית. לא זאת לא הדרך – אמר – לא באום אל פחם ולא במיגזור הערבי בכללו, אלא בהרחבת שטחי הבניה ואישור תכניות המיתאר.

העיריה יזמה הפגנת מחאה, נשלחו הזמנות לחברי הכנסת, לנציגי הרשויות הערביות, לקיבוצים באזור ולגופים ציבוריים במיגזור היהודי, אבל האסיפה היתה דלת משתתפים. ראש העיריה האשם מחמיד יצא בקריאה לנשיא המדינה חיים הרצוג לחון את ראפת ג'בריה ותבע מהשלטונות לשלם פיצויים למשפחה על הריסת ביתה. ואלו הח"כים תופיק טובי ומוחמד מיעארי ונציג ועד ראשי הרשויות הערביות תקפו, כצפוי, בחריפות את מדיניות הממשלה וטענו שהריסת ביתו של ג'בריה מהווה חוליה במסגרת מדיניות הממשלה שמטרתה „לגרש ערבי ישראל מאדמתם".

מקור ממשלתי בכיר מסר כי קיימים תלויים ועומדים שבעה צווי־הריסה במיגזור הערבי, שלושה מהם באום אל פחם.

נודע שהממונה על מחוז חיפה משה גלזנר הזמין אליו בשעתו את ראש עיריית אום אל פחם והודיע לו מראש על ההחלטה להרוס את ביתו של ג'בריה.

פרק תהילים לפני הירידה לרחצה ב„חוף הנכים"
צילום יעקב שאלתיאל

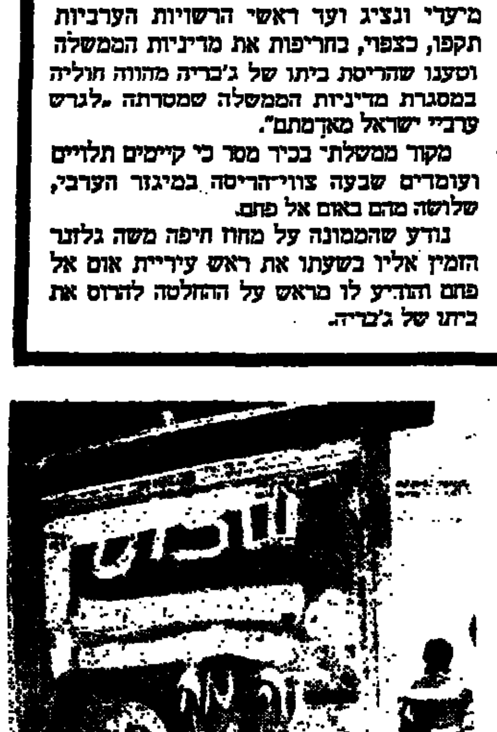

תחנת אוטובוסים בלי פוסטר – השקט שלאחר הסערה
צילום יפפא

אומבודסמן לילדי ירושלים

מאת אהרן גבע

לפני שנים, שהו ד"ר מנחם הורביץ ומשפחתו בארה"ב. לקראת אחת השבתות שלח הורביץ את בנו לקנות בקבוק יין. הנער חזר בידים ריקות. מצטערים, אמרו לו בחנות, אסור למכור משקאות חריפים לקטינים.

כך בארה"ב. בישראל היה משיג את הבקבוק ללא כל קושי – למרות שגם בישראל יש חוק האוסר מכירת משקאות אלכוהוליים לקטינים. אמנם ממדי השיכרות אינם גדולים, אך הבעיה הולכת ומחריפה. סקר שנערך בין תלמידי תיכון גילה ששה אחוזים מהם שותים מדי פעם משקה חריף יותר מבירה. בודדים שותים כוסית מדי יום.

מ־1 ביולי משמש ד"ר הורביץ כאומבודסמן לילדים ונוער בירושלים. תפקידו לדאוג שיקוימו החוקים המתייחסים לנוער. אם החוק האוסר מכירת משקאות אלכוהוליים לבני נוער מיותר, צריך לבטלו: אם הוא קיים, יש לדאוג לאכיפתו, הוא אומר. וכך גם לגבי חוקים אחרים. התפקיד שקיבל על עצמו אינו קל: אם יצליח, יורחב שטח פעולתו על פני כל הארץ ואולי אף יוענק לאומבודסמן החדש מעמד כעוגן בחוק. ארצו תהיה ישראל המדינה השלישית בעולם – אחרי שוודיה ונורווגיה – הכוננה אומבודסמן לילדים ולנוער.

להבהיר חוקים ולאכפם

בני נוער – מסביר ד"ר הורביץ – אינם מסוגלים לדאוג לעצמם כשם שעושים זאת מבוגרים. הם אינם מכירים את זכויותיהם ואת הסמכויות שיש להורים, מנהלי מוסדות, משפחות אומנות לגביהם. האומבודסמן החדש, שיפעל במועצה למען הילד, שבמסגרת עיריית ירושלים, ידאג שיאכפו חוקים, שיובהרו חוקים שאינם ברורים, ולסתימת פרצות בחוק.

מכירת משקאות אלכוהוליים אינה החוק היחיד המופר בראש חוצות. מפירים גם את החוק המחייב לשלוח נער לבית־ספר והאוסר להעסיק קטינים. לך לשווקים, בקר במסעדות, סע לתחנות הדלק, הצץ להצגות הבתים. בכל מקום תראה ילדים עובדים.

דוגמה אחרת: מעסים נתנו את דעתם לכך שהקטינים שנעצרים הם חסרי הגנה משפטית. כ־90 אחוזים מבני הנוער המופיעים בבית המשפט אינם מיוצגים ע"י פרקליטים. שופטי הנוער מעידים על עצמם שהם פרקליטי הנערים. הורביץ משיב, שסנגור רשאי לעיין בתיק התביעה, ואילו שופט אינו רשאי. בעיה נוספת היא בעיית התלמידים הנכים, היושבים בעגלה ואינם יכולים להגיע לשרותים בבית הספר מכיוון שדלת השרותים צרה מדי ועגלת־נכים אינה יכולה לעבור דרכה. תלונה בעניין זה הופנתה לד"ר הורביץ. מכאן, שהדרך לחקירות האומבודסמן תחילתה בהגשת תלונה.

תלונה יכול להגיש כל גורם: מוסדות, ארגונים, בני נוער וגם עיתונאים. האומבודסמן ינסה לבדוק אותה באמצעות המנגנונים הקיימים, או על־ידי מתנדבים. עורכת־דין אחת כבר התנדבה. יסייעו גם תלמידים של השנה השלישית של בית־הספר לעבודה סוציאלית: בסופו של דבר יהיה אולי צורך להקים מנגנון מצומצם, אומרים רבים.

מה במזרח העיר?

בעיית המנגנון והכסף אינה היחידה שבה ייתקל האומבודסמן. יהיו, מן הסתם, הורים שיתנגדו להתערבותו. להורים זכות לחנך את ילדיהם כל עוד אינם עוברים על חוקי המדינה, אומר הורביץ. מזרח ירושלים מהווה בעיה מיוחדת במינה. האם יש לכפות את הנורמות הישראליות על מזרח ירושלים? ילדים רבים במזרח ירושלים אינם לומדים. בתי־הספר הציבוריים הם בתי־ספר גרועים בדרך כלל ובתי־הספר הפרטיים הם יקרים. האם אפשר לבנות במזרח ירושלים רשת חינוך ממלכתית כמו זו הקיימת במדינת ישראל? האם לכפות על התושבים לימודים בבתי־הספר הקיימים? גישת המדינה בכל הנוגע לכפיית נורמות אינה אחידה.

פעילותו של האומבודסמן יכולה להיתקל גם בבעיות כלכליות־משקיות, כגון: איך יתנהל המשק, כולל תושבי השטחים, להיעדרם של קטינים מהעבודה? האם יוכלו בתי־הדין לעמוד בנטל שבטיפול בעבריינים הנוספים?

איש אינו מצפה שהאומבודסמן יפתור את כל הבעיות ובבת אחת. התהליך יהיה כנראה, ממושך, אך אין ספק שצריך להתחיל בו.

אבנר כהן מטיף דמוקרטיה לקנאי עזה

מאת דני צדקוני

„מלחמות המוסלמים" האלימות ברצועת־עזה נכנסו, כנראה – לאחר התערבות מפקדת האיזור – לשביתת נשק. עסקן דתי ותיק מבטיח לי „שהמאבק נגד השמאלנים יימשך", אבל מעתה „זה יהיה ללא אלימות".

אחד האנשים שצפה את תוצאות ההתעוררות הדתית ברצועה היה קצין המטה לענייני דתות במפקדת האיזור אבנר כהן. ב־1 לחודש זה כשהעימות בין הדתיים ו„השמאלנים" הגיע לשיאו, כינס ראש המינהל האזרחי תא"ל שייקה ארז ב„מג'לס" (כיום מפקדת נפת עזה, ובזמן שלטון המצרים מושב בפרלמנט הפלשתינאי) את חכמי הדת, השופטים, הנכבדים, המנכ"לים העותיים של משרדי הממשלה, ראשי הרשויות המקומיות, המוכתרים. הוא ביקש להבהיר להם ש„המינהל אינו תומך אף באחד מהצדדים גם לא בדתיים, כפי שהעריכו גורמים באוכלוסיה.

אחד הדוברים בכינוס כ־150 העותים. היה אבנר כהן.

קצת תמה לשמוע, קמ"ט ישראלי בשטח כבוש מדבר באוזני אוכלוסיה כבושה, על דמוקרטיה. וכך אף קשה לרדת לסוף דאגתו ש„דרך ההתפרעויות האלימות בהנפת מקלות, סכינים, גרזינים, ומוטות־ברזל, על אנשים, שכל אשמתם בדעותיהם השונות" אינה דרך ל„דו קיום ולהבנה הדדית שאנו חפצים בה". שלטון אחר אולי היה מפיק תועלת מסיכסוכים פנימיים בין „הילידים". בחבל ארץ זה שלא ידע דמוקרטיה מאז שלטון סרני פלשתים, וישראל חוששת מהנהגתה, אומר אבנר כהן לראשי הציבור, כי „דמוקרטיה אמיתית מושתתת על דו־שיח וכיבוד חרויות הפרט. הבעיות יבואו על פתרונן בוויכוח הגלוי, בפניה אל התבונה והיגיון הבריא, מבלי לנהוג בשרור ובאלימות פיזית".

כהן, העושה עבודת דוקטורט בסורבון אומר למתכנסים כי מן המפורסמות הוא שהפונה לאלימות חלש בטיעוניו ולכן מתחמק מהוויכוח השכנוע. זה נוהג נפסד ופסול בחברות מתקדמות.

אבנר כהן, בנו של אחד מגדולי הרבנים בתוניס, הוא מזרחן הבקי ברזי תרבות האיסלאם. כשם שמוצאים אצלנו, היהודים, סימוכין בתנ"ך ובתלמוד לכל השקפה, כך אבנר כהן בקוראן וב„חדית'". (ההגדה שבעל־פה של המוסלמים).

לפי הדברים שהשמיע בכינוס, תולדות האיסלאם מלאות דפים מזהירים של פתיחות במחשבה, שתרמה רבות לפיתוח החברה הערבית ולקידום התרבות האנושית. הוא מצטט פסוקים בגנות האלימות, שבבורותי באיסלאם איני יכול לדעת מהיכן הם לקוחים, ואם אני מביא אותם כאן, הרי זה בהקשר למלחמות החרדים אצלנו שאולי כדאי להם ללמוד מחוכמת אחרים כמו מפסוק כדלהלן: „אם שולבה עדינות בדבר, הוא נעשה יפה, ואם שולבה אלימות בדבר, הוא נעשה מכוער". חכמי האיסלאם – אומר אבנר כהן – נטלו על עצמם בשם האל להיות בשליחותו „מצווים בטוב, דוחים ואוסרים את הנתעב".

אכן המציאות הישראלית מצמיחה גם תופעות סוריאליסטיות כמו זו: קצין־כימשל יהודי מדביץ קוראן וחדית' לשכבה וסלתה של האוכלוסיה המוסלמית ברצועה. המסגדים – הוא אומר להם – הוקמו למען עבודת האלוקים ונועדו לשמש מרכזים להפצת האחווה, האהבה והסובלנות בין האנשים ולא לניצול על־ידי קבוצות מסויימות למטרות אפלות. כזכור חיללה קבוצה איסלאמית קיצונית את קברו של אל־סייד האשם במסגד שעל שמו בעיר העתיקה של עזה, בטענה שהוא עכו"ם. ביגות הדרשנים במסגד „אל־סבעה" בעזה ו„אל־שרקי" בחאן יונס נתנצו בידי הקנאים הדתיים, עוד בטרם פגעו בריונים חילוניים אצלנו בבתי־כנסת.

המצרים שהיו ערים לסכנה שבמסגדים ולפעילות היכולה להתנהל בהם ומהם, אסרו על בנייתם. בשנת 1967 היו ברצועה בסך־הכל 75 מסגדים. פרט לעשרה, היו כולם ברשות ההקדש המוסלמי. בתקופת השלטון הישראלי נבנו כשמונים מסגדים נוספים. אבנר כהן אינו רק מטיף לדמוקרטיה ולאיסלאם מתון. הוא גם נציג הרשות ומודיע שהמינהל לא יאפשר להפוך את המסגדים למוקדי הסתה ופורענות. המנהל ומשרד הדתות הישראלי שהוא נציגו ברצועה – אומר כהן – תורמו רבות לטיפוח חיי הדת באופן עצמאי באיזור, כיוון שהם מייחסים חשיבות לדת באיסלאם ורוחשים כבוד ל„עולמא' (כהני הדת וכלי הקודש). אבל יאבקו בגילויי הקנאות הדתית, הכוונה ל„קבוצות האיסלאמיות" שלדברי כהן משתמשים בדת לפעילות חתרנית. הסייגים שקובע כהן לפעילות הדתית: אי עירוב דת בפוליטיקה, ושמירת הסדר הציבורי, וזכויות הפרט וחופש הביטוי.

כהן מסיים בציטוט נוסף ממשנתו של אחד מגדולי הוגי הדעות המוסלמים: „אל תחייה בחסכת הקצנה. שא בקידבך מחשבה נאורה. השתדל להיות רבות מאירה על־פי אהדות האל תנהג על פי ערכיו הנשגבים". ועל זאת נאמר „אללה סמיע ומג'יב". מי יתן שהאל ישמע את קריאתנו וייענה לה. הלוואי בישראל.

חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות

לקראת הפגישה היום עם ראש הממשלה

המורים מתנגדים לוויתור נוסף על תוספות עציוני

מאת יעל פישביין, סופרת „דבר" לענייני חינוך

ראש הממשלה שמעון פרס ושרי החינוך והאוצר ייפגשו היום אחר הצהריים עם נציגיהם של ארגוני המורים, כדי לנסות לשכנעם להסכים לדחיית תוספות־שכר המגיעות להם על פי הסכם עציוני, החל מ־1 בספטמבר.

מדובר על תוספות בסכום כולל של 24 מיליון דולאר.

כזכור, החליטה הממשלה על קיצוץ בשיעור זה מתקציב החינוך, ונקבע כי תהיה פנייה למורים שיסכימו לדחייה בתשלום התוספות בשיעור הקיצוץ. שר החינוך יצחק נבון התנה את הפנייה, בהסכמה מצד ארגוני המורים.

הסתדרות המורים סירבה עד־כה לכל דחייה בתשלום התוספות. יצחק ולמר, מזכ"ל הסתדרות המורים אמר אתמול שהוא איתן בדעתו לא להסכים לדחייה. „אין אחדות חזית. המשק תוגג, כולם נוסעים לחו"ל, היבוא גדל, מחיר הדלק יורד, למה המורים צריכים לוותר? וזה כאשר דחיית התוספות פירושה ביטול שעות הוראה לילדים, שיגרום להמשך המצב הירוד של מערכת החינוך".

יו"ר ארגון המורים העל־יסודיים שושנה באייר הסכימה בעבר לדחיית חלק מהתוספות, אך אתמול אמרה שלא תסכים לוויתור נוסף. „העובדה שמנסים ללחוץ עלינו לוויתורים מוכיחה שממשלת האחדות עדיין לא הגיעה להכרה עד כמה חמור המצב במערכת החינוך, וביחוד במערכת החינוך העל־יסודי", אמרה באייר.

מלחמת הבנקים: „דיסקונט" שולל תכנית „לאומי" לפקדונות שקליים

מאת סופרי הכלכלי של „דבר"

ביקורת חריפה על המבצע החדש של „בנק לאומי" לגיוס פקדונות שקליים בריבית קבועה, הביע „בנק דיסקונט" באיגרת ששלח בסוף השבוע ליועצי ההשקעות בסניפים.

האיגרת קובעת, כי לקוחות ב„בנק לאומי" אשר יסכימו להפקיד בפקדונות שקליים כסף בריבית קבועה לתקופה של חצי שנה עד שנה יעשו מקח טעות, לדעת „דיסקונט".

מדובר במבצע של „בנק לאומי" המציע ללקוחותיו להפקיד פקדונות שקליים ל־6–12 חודש, בריבית קבועה של 24–30 אחוז לשנה.

ריבית זו מתבססת, לדעת „דיסקונט", על הנחה של עלייה בשיעור הריבית במשק, כלומר שכדאי לבנק לאומי לגייס את הכסף בריבית במגבה יחסית.

ההנהלה המרכזית של „דיסקונט" כותבת ליועצים בסניפים כי הבנק נמנע מלהציע ריבית קבועה על פקדונות שקליים לתקופה כה ארוכה, על רקע אי־הוודאות במשק והציפייה לעליית שער הריבית.

„בנק דיסקונט" משוכנע כי מנקודת מבטו של הלקוח, עדיף להפקיד כספים בפקדונות שקליים עם ריבית ניידת המבוססת על תוספת מסויימת לריבית הבסיסית המקובלת במשק.

לדעת הבנק, לקוח הצופה עלייה בריבית, יכול לבחור בין אפיקי השקעה צמודים המבטיחים להערכתו תשואה ריאלית כמו קרנות־נאמנות עם מרכיב הצמדה כלשהו, או אגרות־חוב צמודות למדד או לדולאר. הבנק מציע למפקידים בפקדונות שקליים להשקיע באלטרנטיבה של ריבית ניידת לטווחים קצרים.

חוקרים פרטיים סייעו לאב לחטוף את בנו מידי האם ולהבריחו לארץ

מאת נתן רועי סופר „דבר"

ילד בן 5, בנם של בני־זוג מאזור המרכז המצויים בהליכי גירושין, הוברח באחרונה מצרפת, לשם נחטף בידי אמו.

לפני כמה חודשים יצא האב, שהוא ד"ר להומיאופתיה, לחו"ל. כששב משם גילה כי אשתו לקחה את ילדם ויצאה לחו"ל. לאחר כמה ימים התקשרה האשה והודיעה כי הילד נמצא בחו"ל ביחד עמה, ואם בעלה רוצה לראות את הילד עליו להגיע לפאריס, ואז גם ינהלו את הליכי הגירושין.

לאב התברר כי האשה והילד נמצאים אצל הוריה בעיירה גרילה שליד טולון, שם מתגוררים ההורים. לפני שיצא לחו"ל פנה האב לערכאות, וכן פתח תיק גירושין נגד האם בבית־הדין הרבני בישראל. הוא גם שכר את שירותיו של משרד חקירות פרטי כדי שיטפל בהבאתו של הילד לישראל.

האם הגישה נגד האב תביעה בבית־המשפט המחוזי, כדי שזה יורה לאב לשלם לה דמי־מזונות. כן הוציא בית־המשפט צו, ועל פיו על האם להחזיר את הילד עוד לפני קיומו של דיון משפטי כלשהו. האב, בלוויית החוקרים הפרטיים, יצא לצרפת כדי לחטוף את הילד ולהביאו לישראל. לפני כשבוע הגיעו החוקרים הפרטיים לעיירה גרילה, והתברר להם כי הילד נמצא בשעות היום בגן ילדים. האב ניגש לגן הילדים, קרא לילד, וכשהחל זה לרוץ לעברו, הוא הוכנס למכונית שכורה. במהלך הנסיעה הוחלפו המכוניות והילד הועבר לשווייץ, ואף הוברח במטוס ובסוף הוטס לישראל.

האם פנתה למשטרת צרפת, שערכה חיפושים בבתיהם של קרובי משפחתו של הבעל המתגוררים בצרפת.

האם פנתה לבג"ץ להוציא צו שיורה להחזיר את הילד לאמו. אולם, בקשת האם תידון רק עם הדיון המשפטי בפרשה כולה.

השביתה ברשויות הערביות לשבוע ה־3

מאת מחמוד הליליה סופר „דבר" בנצרת

ח"כ עבד דראוושה פנה לראש הממשלה שמעון פרס בדרישה להתערב אישית, כדי שמשרדי הממשלה יקיימו הבטחותיהם לראשי המועצות הערביות להביא בכך לסיומה של שביתת המועצות הערביות הנכנסת היום לשבוע השלישי.

ח"כ דראוושה מזכיר לראש הממשלה את הבטחותיו האישיות לראשי המועצות הערביות, מלפני שנה, שהממשלה תעשה להרחבת המיסגרת התקציבית ולסגירת הפערים הקיימים בתקציבים ובמענקים הממשלתיים. בעקבות הפגישה עם שר הפנים הרב יצחק פרץ, שהיתה ביום ו' בירושלים, חזרו ראשי המועצות הערביות והכריזו על המשך השביתה.

לדעתם, למרות שהפגישה התנהלה ברוח טובה והשר גילה הבנה לתביעותיהם – הוא לא התחייב לדבר, והם יצאו בידיים ריקות.

שני צעירים נהרגו בתאונה

מאת סופר „דבר"

שני תלמידים מנתניה, מאור אלירן ויהודה סלמה, בני 18, נהרגו בתאונת־דרכים שהיתה ביום ו' בבוקר בצומת עירון.

חקירת המשטרה העלתה, כי 100 מטר מצומת עירון לכיוון מגידו ניסה מאור אלירן לעקוף רכב בדרך לא פנוייה. הוא התנגש חזיתית במשאית שהגיעה מהכיוון הנגדי. מכונית ה„פז'ו" שבה נסעו הוא ויהודה סלמה נהרסה כליל. ארבעה מחבריהם שנסעו אחריהם במכונית אחרת, ראו את התאונה ולא נפגעו.

בלס מערער על מעצרו

„למשטרה עצמה לא היה חשש משיבוש הליכי המשפט"

(ע). – איש העסקים דוד בלס, שנעצר בפקודת בית המשפט המחוזי בתל־אביב עד תום ההליכים המשפטיים נגדו, הגיש ביום ו' ערר על ההחלטה לבית המשפט העליון בו הוא טוען, כי אין לראות במכתבים שכתב לשר המשטרה משום השפעה על השר או על מנהלי החקירה. הדיון בערר ישמע ביום ו' הבא, ה־18 בחודש בפני השופט אהרון ברק.

באמצעות עו"ד דר' יעקב וינרוט טוען בלס, כי טעה בית המשפט המחוזי שקבע, כי קיים חשש ממשי שבלס יעשה כל שביכולתו להשפיע על עדים, לשבש הליכי משפט ואפילו להמלט מהארץ. בלס טוען, כי משהסכימה המשטרה לשחררו, בתום שבעת ימי מעצר הראשונים, היה עליה לכבד את ההסכם הזה. „אבסורד ליחס לעורר חשש שיבוש הליכי משפט, לאחר שהמשטרה הסכימה לשחררו בתום 7 ימי מעצר. הסכמה זו מלמדת כמאה עדים על כך שלמשטרה עצמה לא היה חשש כלשהו לשיבוש הליכי משפט", נטען בבקשה שהגיש לבית המשפט העליון.

בלס טוען עוד, כי לא יתכן שישבש הליכי משפט, מאחר שלא עשה זאת במשך יותר משנה, כאשר התנהלה נגדו חקירה גלויה. „הטענה ששחרורו יביא לשיבוש הליכי משפט, הינה טענה בעלמא, תלושה מהמציאות. המשפט יהיה ארוך ומורכב, וספק אם יסתיים בתוך שנה מיום המעצר", נטען בבקשה.

שביתה במפעל „טרה"; השבתה ב„יובל גד"

(ע). – מפעל „טרה" („חסין אש", לשעבר) מחטיבת הקרמיקה של קונצרן „כור" בבאר־שבע, הושבת בסוף השבוע. הרקע לסיכסוך: דרישת העובדים מההנהלה לקבל עובדים חדשים למפעל, בתנאים שווים לאלה של הוותיקים ולא בתנאים נחותים. ביום ו' נפתח מו"מ בין הצדדים.

במפעל מועסקים 100 פועלים, מהם 25 מועסקים בידי קבלני־משנה. על־פי תביעת העובדים, ועל־פי מדיניות ההסתדרות, נעשו לאחרונה צעדים לקליטת עובדי הקבלנים במפעל, כעובדים בזכויות מלאות ללא תיווך הקבלנים. ההנהלה החליטה לקלוט 25 עובדי־קבלנים, אולם ועד העובדים טוען, שאלה נקלטו בתנאים נחותים מאלה של עובדי המפעל הוותיקים.

תביעות ב„יובל גד"

המפעל לייצור בתים טרומיים „יובל גד" הושבת וכל העבודות במפעל ובאתרי הבניה הופסקו ביום ו' בבוקר. הנהלת המפעל החליטה על השבתת־מגן בתגובה על שורה של תביעות ועיצומים מצד ועדי העובדים במפעל.

הנהלת המפעל הודיעה באחרונה על כוונתה לפטר כ־200 מ־750 העובדים, אך הוועדים ומועצת הפועלים במקום הביעו התנגדות לפיטורים המוניים אלה. בשנה האחרונה כבר פוטרו כ־200 איש. בימים האחרונים נקטו חלק מהעובדים עיצומים במחאה על אי־מילוי דרישות שונות של קידום עובדים והטבות־בשכר. כאשר הודיעה ההנהלה שלא תשלם את שכרם של העובדים שנקטו עיצומים, מנעו משמרות פועלים כניסת כלי רכב פרטיים לתוך שטח המפעל. ההנהלה ראתה בחומרה את מעשי העובדים והודיעה על השבתת המפעל.

כתב „הד הקריות" סירב למסור זהות מקורותיו

מאת סופר „דבר"

העיתונאי זוהר איזנברג מהמקומון „הד הקריות" המופץ באיזור הקריות, נחקר ביום ו' במשך כשעתיים במטה מרחב חיפה של המשטרה, בעקבות כתבה שפירסם בעיתונו לפני שלושה שבועות, ובה חשף את פעילותה הסודית של יחידת־משטרה הפועלת מחוץ לגבולות המדינה. בחקירתו, שנוהלה בידי קצין המודיעין של מרחב חיפה, רב־פקד יהונתן גיסים, הוא נתבקש לגלות את המקורות שעליהם הסתמך בכתבתו. העיתונאי סירב לגלות את מקורותיו, ולכן זומן לחקירה נוספת שתהיה היום במטה המרחב.

יצויין כי איזנברג עבד כמה שנים באחת מיחידות המשטרה, ורבים מחבריו משרתים עד היום כקצינים במחוז הצפוני.

שגיא: רפואה שחורה היתה לתופעה נורמטיבית

מאת סופרת „דבר"

בבתי־החולים קיימת רפואה שחורה, והרופאים מקבלים שוחד תמורת שירות שהמבוטח צריך לקבל כדין – כך טען חבר הוועדה המרכזת של ההסתדרות גדעון שגיא, שרואיין בתוכנית „שאלות אישיות" ב„גלי־צה"ל".

לדבריו שוחד הבריאות הוא תופעה חמורה ביותר, שמעורבים בה מנהלי מחלקות ורופאים בכירים. התופעה ידועה אך אין מתמודדים איתה, והרפואה השחורה נהפכה לתופעה נורמטיבית, אמר.

הפולקלור חוגג בחיפה

מאת אריאלה ראובני סופרת „דבר"

חיפה טבלה אמש בשלל צבעים ובמיגוון צלילים, עם פתיחת פסטיבל הפולקלור הבינלאומי השש, שיימשך שבוע ימים. במקס הפתיחה שהיה באיצטדיון הספורט ברוממה, השתתפו ראש הממשלה ש. פרס, סגן נשיא הארגון העולמי של הפולקלור, מיכאל קושינסקי מפולין, ראש עיריית חיפה וראשי הלהקות האורחות.

הלהקות יצאו בחולות בתלבושות ססגוניות, וקצרו תשואות רמות. בפסטיבל משתתפים 3,000 מחוללים ונגנים מ־10 מדינות באירופה המערבית והמזרחית, מארצות הברית וכן תזמורת של הצי השישי ו־48 להקות מחול וזמר מישראל. הלהקות האורחות שוכנו בכפר הפסטיבל בטכניון.

היום ייערך מצעד מחולות לאורך רחוב הרצל בחיפה, ובתום המצעד תהיה הרקדה המונית. במשך השבוע ייערכו מופעים של הפסטיבל גם בתל־אביב, קיסריה, טבריה, קיבוץ יגור וקרית־חיים.

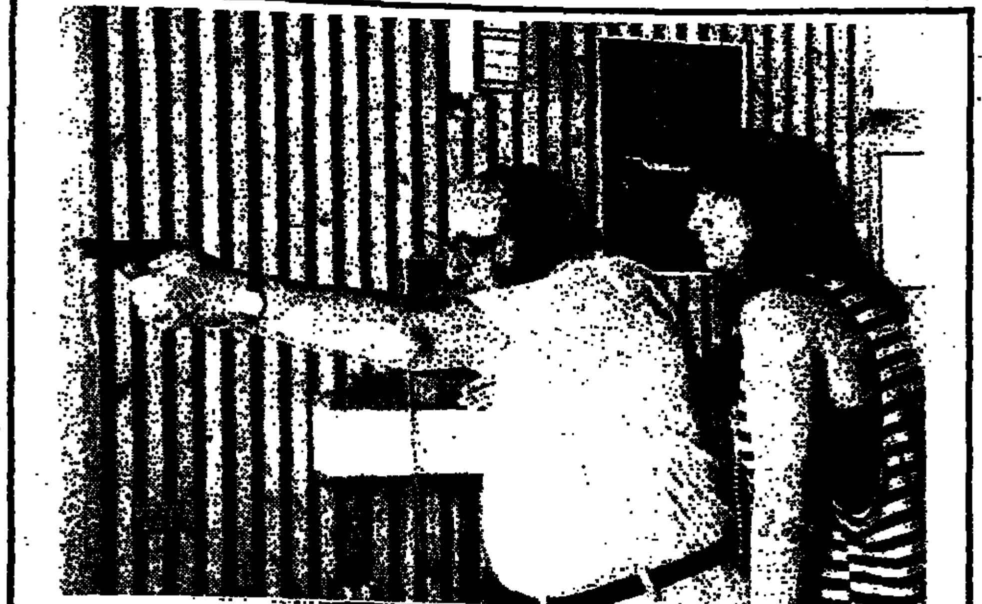

„עדיין לא היה לי חניך מצטיין כמוך" – כתבה מדריכת הקליעה של משרד החינוך, יפה אפל, לשר יצחק נבון כשביקר בסוף השבוע במטווח האולימפי בהרצליה. השר בדק את סדרי האבטחה של מוסדות חינוך, וכן ביקר במטווח שבו התאמנו מורים שצוידו בכלי־נשק. (צילום: „ישראלסאן")

מתנגדים לביטול חובת השמירה במוסדות־החינוך

האחראים על הבטחון במערכת החינוך מתנגדים לביטול חובת השמירה במוסדות החינוך, המוטלת היום על הורי התלמידים.

באחרונה הביא שר החינוך והתרבות יצחק נבון לכנסת את הצעת החוק להארכת התקנות המחייבות את שיתוף ההורים בשמירה. רוב הדוברים בדיון ביקשו לבטל את החוק בטענה ששמירת ההורים אינה רצינית. לפי בקשת השר, אישרה בסופו של דבר מליאת הכנסת את החוק בקריאה ראשונה, והוא הועבר לדיון בוועדת החינוך של הכנסת.

הממונים על הבטחון במערכת החינוך אמרו בפגישה עם השר, כי יש להם הוכחות ברורות לכך שהודות לשמירת ההורים, נמנעו אסונות בכמה וכמה בתי־ספר בארץ. עוד ציינו, כי בשנים האחרונות השתפרו סדרי השמירה בבתי־הספר וצומצם במידה רבה היקף השמירה בידי ההורים בישובים רבים, הודות לשיתוף תלמידים בוגרים בשמירה ושימוש במערכות אלקטרוניות משוכללות.

יצרני מצברים מעזה מתחמקים ממס קנייה – ומוכרים בזול

מאת חיים ביאור סופר „דבר"

יצרנים מעזה עוקפים את חוקי מס קנייה ומוכרים בארץ מצברים לרכב במחיר נמוך בהרבה מזה של מצברים המיוצרים בארץ, והדבר פוגע קשות בתעשיה המקומית.

דברים אלה אמרו בסוף השבוע שעבר אנשי ההנהלה של „וולקן מצברים" במעלות ליו"ר האגף לארגון ומועצות פועלים בהסתדרות, גדעון בן־ישראל.

לדבריהם, עיקר הפגיעה במפעלי המצברים בארץ אינה מיבוא, כמקובל לחשוב, אלא מהמתחרים ברצועת עזה. זאת, מאחר שמס הקנייה שממנו הם מצליחים להתחמק, מהווה כמחצית ממחירו של המצבר.

בן ישראל, שסייר במפעלים במעלות, הודיע כי מועצות הפועלים יפעלו לחיסולה של העבודה הפרוצה ולצמצום התופעה של העסקת עובדים לפי תווים אישיים.

הוא הביע דאגה מכך שחרף הנזק שנגרם למשק, אלפי עובדים בענף הבנייה עדיין מועסקים בעבודה בלתי־מאורגנת, שלא באמצעות שירות התעסוקה. הוא הצביע גם על עובדים בתעשיית האלקטרוניקה ובמפעלים עתירי־הון שאינם מורשים לארגון ועדים – „ולפתע הם מוצאים עצמם ללא עבודה וללא זכויות" אמר.

העבריין הוותיק נימר זערורה נלכד לאחר מרדף בנצרת

מאת מחמוד הליליה, סופר „דבר" בנצרת

במירדף מלווה ביריות בסימטאות השוק הישן של נצרת הצליחו שוטרי יחידת הסיור במשמרת העיר ללכוד את נימר זערורה, עבריין מסוכן ואלים ביותר, המוכר למשטרה מאז שנות החמישים.

ביום ו' בשעות הבוקר המוקדמות, התקבלה הודעה בתחנת משטרה של נצרת על התפרצות לחנות מכולת בכניסה לשוק הישן. שוטרי ניידת סיור שהגיעו למקום הבחינו בשתי דמויות נמלטות מהאזור ופתחו אחריהם במירדף רגלי בסימטאות השוק. רס"ר זאב גטרמן הצליח להדביק את החשוד, ואז שלף זה אקדח, ירה לעברו והמשיך במנוסתו. הכדור החטיא ורס"ר גטרמן המשיך במירדף תוך שהוא יורה יריות אזהרה באוויר. לבסוף, משהחשוד לא נעצר, ירה גטרמן, פגע ברגלו ולכד אותו. אז נשמטה פאה שחבש החשוד על ראשו, ולהדהמתם של השוטרים נחשפה זהותו.

ב„רקורד" של זערורה מספר בריחות נועזות מתחנות משטרה שונות ברחבי הארץ. בשנות החמישים נמלט מתחנת המשטרה של בית־שאן, ובמירדף שהתפתח בעקבות בריחתו פצע קצין משטרה ביריות. זערורה נמלט אז מהארץ לעבר־הירדן, אחר כך שב והסתנן לארץ לצורך ביצוע עבירות שונות. בשנת 1965 כיתר כוח משטרה גדול בית בו הסתתר. גם אז התפתח מירדף אחר זערורה, שאף ירה לעבר רודפיו, אך הוא נתפס, נעצר, נשפט ונדון לתקופת מאסר ארוכה. מאז שוחרר לפני שנים מספר נראה היה, כי זערורה, 47 כיום, נשוי ואב לשלושה ילדים, חזר למוטב.

זערורה מאושפז עתה בביה"ח, ועל מיטתו מופקד משמר שוטרים.

יחד עם חברנו
אבס משה והמשפחה
באבל הכבד במות האח
יוסף ז"ל
ברחובות
בית גינוסר

במלאת שלושים לפטירת יקירתנו
קלרה רייזל ז"ל
נעלה לקברה לאזכרה וגילוי מצבה
מחר, יום שני 14.7.86 בשעה 16:30 אחה"צ
בבית העלמין הישן בכפר־סבא.
המשפחה

מזג האוויר ביעדי הטיסה החשובים של סוויסאיר

אוסלו	19 – 9	בהיר
אמסטרדם	15 – 10	מעונן
הלסינקי	18 – 13	גשם
הונג קונג	26 – 24	גשם
וינה	20 – 12	מעונן
ז'נבה	25 – 11	בהיר
יוהנסבורג	19 – 4	בהיר
לונדון	17 – 13	מעונן
ליסבון	24 – 16	בהיר
מדריד	37 – 19	בהיר
מונטריאול	18 – 7	בהיר
ניו־יורק	24 – 17	בהיר
פאריס	21 – 15	מעונן
פרנקפורט	18 – 8	גשם
ציריך	19 – 12	מעונן
שטוקהולם	17 – 12	גשם
שיקאגו	26 – 21	מעונן

swissair

קיץ במוזיאון ישראל
אוסף דיין | ברכת כהנים
יובל הרדיו | גדול וקטן
א.ב.ד.ה. 10-17; ג' 10-22; ו, שבת 10-14

ההסתדרות הכללית של העובדים בא"י
הועד הפועל
ישיבת הועד הפועל של ההסתדרות
תתקיים היום יום א', ו' בתמוז תשמ"ו, 13.7.86,
בשעה 10.00 בבוקר,
באולם הישיבות של הועד הפועל קומה 7.
סדר היום:
1. המו"מ על הסכמי השכר ותוספת היוקר
2. רשויות השיפוט המחוזיות
3. אישור המפה הארגונית וועדת המפה
4. אישור ועדת החוקה
5. תקנון הועד הפועל
6. שונות
כרטיסי הצבעה והזמנות נשלחות בנפרד.
בברכה,
עדי קידר
מזכיר הועד הפועל

בצער רב אנו מודיעים על מותה של חברתנו
רבקה קראוס (רבינוביץ)
ההלויה תתקיים היום, יום ראשון ו' תמוז תשמ"ו
13.7.86 בשעה 15.45 בבית העלמין בקבוצנו.
המשפחה
ובית גבעת חיים איחוד

אנו מודיעים בצער רב
על פטירתו של יקירנו
איזידור דנון
הלויה תתקיים היום יום ראשון ו' תמוז תשמ"ו 13.7.86
בשעה 16.00 בבית העלמין במושב בית הלוי
המשפחה

נתייחד עם זכרם של יקירינו
יחיאל הלפרן – שנתיים למותו
בנו – **יהונתן הלפרן** – חמש שנים למותו
נפקוד את קברם בבית העלמין בכפר סמיר, חיפה, ביום שני
ז' תמוז תשמ"ו, 14.7.86 בשעה 5 אחה"צ.
הפגישה ליד השער.
מרים
מיה, אורנית ונמרוד
וכל בני המשפחה

ההסתדרות הכללית של העובדים בא"י
מועצת פועלי בני ברק
מבטחים מוסד לבטוח סוציאלי
ביום שלישי 15 יולי 1986 ח' תמוז תשמ"ו
באולמי מודיעין יתקיים
כנס – ועדי עובדים בבני ברק
המוקדש ליום מבטחים
ונושא הסכמי העבודה המפעלים
תכנית הכנס

09.00	התכנסות וכבוד קל.
09.00—09.45	ד. זכות מזכיר המועצה – הסכמים מפעליים ובעיות השעה.
09.45—10.15	א. חשאי מנהל הסניף – דו"ח על פעילות מבטחים.
10.15—11.15	ש. כהן סגן מנהל אגף הפנסיה ואקטואר – פנסיה מקיפה.
11.15—12.15	עו"ד עמי עמירן יועץ משפטי מבטחים – דיני עבודה.
12.15—13.30	השתתפות הוועדים בשאלות המיוחדות.
13.30	צהרים.
14.30—15.30	שיחת סיכום.

בברכה
המזכירות

בצער רב אנו מודיעים על מותו
בטרם עת של בננו
רן לוי
ההלויה תתקיים ביום שני ז' תמוז תשמ"ו 14.7.86
בשעה 15.45 בבית העלמין בקבוצנו.
המשפחה
ובית גבעת חיים איחוד

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של חברתנו
דובה וולף
מראשוני הכפר
ההלויה תערך היום יום ראשון ו' בתמוז תשמ"ו 13.7.86
בשעה 16.00.
המשפחה
ומושב נהלל

לידידינו היקרים
שרה ונחום מגלי
אתכם אנו בצערכם הרב
בנפול הבכור היקר
סמ"ר **גיא בן־דב** ז"ל
על משמרתו בהגנת המולדת
תנחומינו הכנים
ק. טבעון
אמה וישראל כרמי וב"ב

מנת דם חיים לאדם
זכור!
תרומת דם אחת
מקנה ביטוח דם שנתי
למשפחתך ולך.
התרומת דם
פנה לסניף
מגן דוד אדום הקרוב.

לשרה ומשה בורשטיין ולמירה ברזילון ויהודית הלליים(?)
אנו משתתפים בצערכם על מותו הפתאומי של
גדעון ז"ל
המשפחות: אבירגם, גוטמן, זיגר, נבון, פולצ'ק, רוזנבלום, רפפורט, רשקס, שיבר

לחברנו **אהרון שטיינהרט**
משתתפים באבלך במות
אביך ז"ל
צוות בית הספר
„אורט", חוף־השרון

במלאת שנה לפטירת יקירנו
יונה כסה ז"ל
נתייחד עם זכרו ביום שלישי
ח' בתמוז 15.7.86 בשעה 4 אחה"צ
בבית־העלמין בקבוצת שילר (צ"ל רחובות)
המשפחה